

Programmabegroting 2023

VEENDAM

Programmabegroting
Voorjaarsnota
Najaarsrapportage
Jaarstukken

Programmabegroting 2023 - 2026 gemeente Veendam

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Raadsvoorstel	7
Algemene gegevens	8
Kerngegevens per 1 januari.....	11
Algemeen beeld van de programmabegroting	12
BELEIDSBEGROTING	14
Programmaplan.....	15
Programma 1 - Bestuur en Organisatie	16
Programma 2 - Complete Parkstad	21
Programma 2. 1 - Sport	21
Programma 2.2 - Cultuur	26
Programma 2.3 - Jeugd/onderwijs	29
Programma 2.4 - Gezondheids(zorg).....	34
Programma 2.5 - Bruisend centrum en levendige woonwijken.....	37
Programma 3 - Ruimte voor ondernemers	41
Programma 4 - Leefbaar, duurzaam, hoge kwaliteit.....	45
Programma 4.1 - Kwaliteit voor de fysieke omgeving.....	45
Programma 4.1.1 - Ruimtegebruik/infrastructuur/beheer & onderhoud	45
Programma 4.1.2 - Milieu en duurzaamheid	52
Programma 4.1.3 - Toezicht en handhaving	57
Programma 4.2 - Kwaliteit door participatie.....	63
Programma 5 - Financiën	74
Paragrafen	77
Lokale heffingen	78
Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	84
Onderhoud Kapitaalgoederen	92
Financiering	101
Bedrijfsvoering	106
Verbonden Partijen	113
Grondbeleid.....	123

FINANCIËLE BEGROTING 2023-2026	125
Het overzicht van de baten en lasten 2023-2026	126
De toelichtingen op de financiële begroting 2023-2026.....	129
1. De toelichting op het overzicht van baten en lasten 2023-2026	130
2. De gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd 2023-2026	158
3. Overzicht geraamde incidentele baten en lasten	160
4. Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2023-2026	161
5. Overzicht incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2023-2026	163
6. Structurele begrotingssaldi	164
De uiteenzetting van de financiële positie 2023-2026.....	165
1. De financiële gevolgen van het bestaande en nieuw beleid 2023-2026	166
2. Geprognosticeerde balans 2023-2026	167
3. EMU-SALDO 2023-2026.....	168
4. Investerings 2023-2026.....	169
5. Financiering 2023-2026	172
6. Stand en gespecificeerde verloop reserves 2023.....	173
7. Stand en gespecificeerde verloop voorzieningen 2023	175
8. De toelichting uiteenzetting van de financiële positie 2023-2026.....	176
BIJLAGEN	177
1. Het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld 2023	178
2. De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves 2024-2026	184
3. De stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen 2024-2026	186
4. Overhead (Taakveld 0.4 Ondersteuning organisatie)	187
5. Eerste begrotingswijziging 2023 meerjarig ombuigingstraject (MOT) 2024-2026	188

Voorwoord

Aan de leden van de raad,

Voor u ligt de programmabegroting 2023, inclusief het meerjarenperspectief tot en met 2026. Hiermee start de beleidscyclus 2023. De begroting is opgesteld op basis van de begrotingsrichtlijnen, zoals vastgesteld in de Voorjaarsnota 2022. In de begroting is rekening gehouden met de uitkomsten van de “September circulaire algemene uitkering gemeentefonds 2022”.

Ontwikkelingen

Ten tijde van het opstellen van de Voorjaarsnota 2022 was de reikwijdte van de ontwikkelingen op met name de energiemarkt nog niet duidelijk. De impact ervan neemt steeds grotere vormen aan en daarom is op diverse taakvelden – in afwijking van de begrotingsrichtlijnen – in de stukken rekening gehouden met een prijsstijging.

Onzekerheden

Niet alleen de ontwikkelingen van de inflatie zijn een onzekere factor. We hebben nog steeds te maken met onzekerheid over de koers van het rijk en de financiering van onze taken. De bekostiging van zorg en ondersteuning (Sociaal Domein) is bij lange na niet toereikend om de kosten te dekken. En ook de herverdeling van het gemeentefonds is een punt van zorg. Er werd in den lande steeds gesproken over het ravijnjaar 2026. Het rijk heeft dit ravijnjaar in feite verschoven naar 2027.

Blik op de toekomst

Wij hebben een sterke positie in de regio met een groot aanbod van arbeidsplaatsen, een breed voorzieningenniveau en veel potentie voor de toekomst.

Momenteel spelen er enkele majeure onderwerpen, die substantiële financiële consequenties met zich mee brengen, maar waarvan de impact nog niet volledig in beeld is. Te denken valt aan het Integraal Huisvestingsplan (IHP), het Buitenwoeltracé, het onderhoud van bruggen en walbeschoeiingen en de centrale huisvesting.

Ambities

Ondanks de onzekerheden blijft het college zich inzetten om de inhoudelijke ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026, uit te voeren en de dienstverlening aan onze inwoners op peil te houden. We richten ons daarbij onder andere op:

- Het zijn van een herkenbaar en benaderbaar bestuur voor burgers, bedrijven en instellingen.
- Het ‘op maat’, vroegtijdig en laagdrempelig organiseren van zorg.
- De economische positie verder versterken en bestaande werkgelegenheid behouden, versterken en verder uitbreiden.
- Uitvoering geven aan de projecten Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI).
- Zorgen dat de jeugd sociaal-emotioneel weer sterker wordt, mogelijke leerachterstanden kleiner worden, maar vooral dat de jeugd met plezier naar school gaat.
- De tweede editie van de Veendam Sportweek organiseren.
- Het opstellen van een nieuwe centrumvisie met daarin kaders voor de versterking.
- Opstellen uitvoeringsplan ter bestrijding van energiearmoede.
- Uitvoering geven aan het Mobiliteitsplan Veendam 2022-2030.
- Opstellen beleidsplan onkruid op verharding.

- Op 1 april 2023 starten met de Algemene Voorziening Ambulante Jeugdhulp.
- Het AED-netwerk verbeteren en vrijwilligers die hieraan hun medewerking verlenen ondersteunen.
- Voortzetten en uitbreiden van de doelgerichte vroegsignalering om problematische schulden te voorkomen.
- Het bewustwordingsproject FitGaaf! op een aantal scholen in de gemeente uitzetten.
- Het opnieuw openstellen van het fonds burgerinitiatieven.
- De doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie.

Bewustzijn

De primitieve begroting 2023 laat een voordelig saldo van ongeveer € 0,6 miljoen zien. Het financieel meerjarenperspectief laat echter een tekort zien van ongeveer € 2,2 miljoen in 2026. De potentiële bezuinigingsmaatregelen bieden op dit moment voldoende ruimte om deze tekorten te dekken, waardoor er op dit moment niet extra bezuinigd hoeft te worden. Een aantal maatregelen kunnen onze inwoners treffen. Wij kijken kritisch naar de mogelijkheden om door middel van innovatie tekorten terug te dringen.

Daarnaast is het zaak om in ogenschouw te houden, dat er sprake is van onzekere tijden en dat 2027 mogelijk een ravijnjaar wordt.

Wij blijven werken aan een toekomstbestendig Veendam.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Veendam,

B.H.M. Link, burgemeester

A. Castelein, secretaris

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Veendam,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 11 oktober 2022

Ontwerp besluit

1. De programmabegroting 2023 vast te stellen;
2. Te besluiten tot het nemen van intentionele bezuinigingsmaatregelen tot minimaal het begrotingstekort 2026; op basis van de voorkeurslijst MOT 2024-2026 van het college en de betreffende wijziging vast te stellen;
3. De kredieten voor de vervangingsinvesteringen, zoals weergegeven in het overzicht vervangingsinvesteringen 2023, beschikbaar te stellen voor een totaal bedrag van € 1.525.206,-.
4. In te stemmen met de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in 2023 van € 3.575.375,- resp. € 3.539.654,-;
5. De meerjarenbegroting 2024 – 2026 voor kennisgeving aan te nemen;
6. De tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing vast te stellen op basis van 100% dekking;
7. De tarieven in de legesverordening, die gebonden zijn aan een wettelijk maximum, overeenkomstig het wettelijk maximum vast te stellen;
8. De overige tarieven in de legesverordening te indexereren met 3,0%.
9. De tarieven in de verordening marktgelden, lijkbezorgingsrechten en precariobelastingen te indexereren met 3,0%;
10. De belastingverordeningen separaat ter vaststelling aan te bieden in deze begrotingsvergadering;
11. De (overhead)kosten in 2023 toe te rekenen aan de tarieven conform de uitgangspunten van de begroting 2022;
12. De rentepercentages 2023 voor de bespaarde rente, de toerekening aan de Grondexploitatie en de renteomslag vast te stellen op resp. 2%, 1,5% en 2,25%.

Besloten in de openbare vergadering van 7 november 2022,

De raad voornoemd,
Voorzitter,

Griffier,

Algemene gegevens

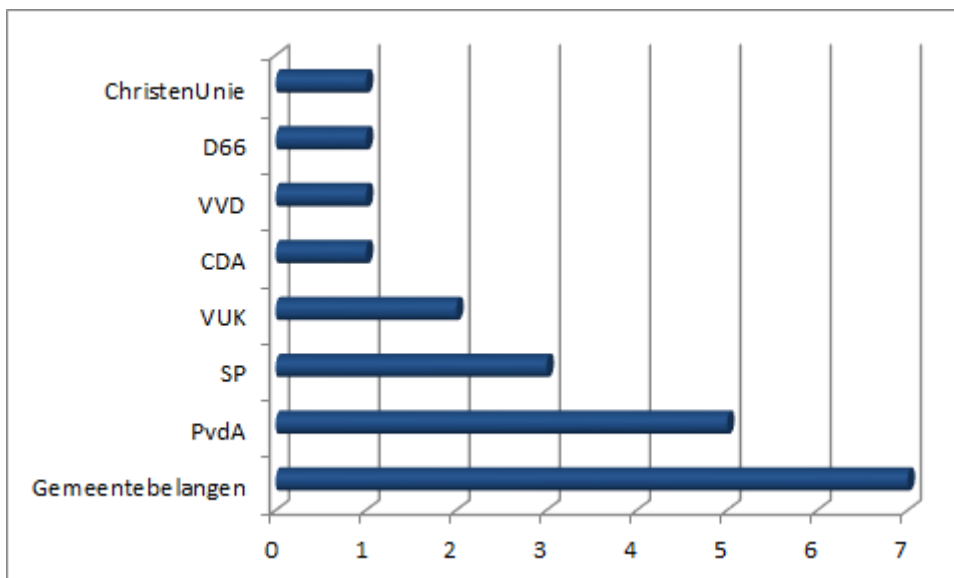
De gemeente Veendam is een zelfstandige gemeente met bijna 28.000 inwoners. De organisatie van de gemeente Veendam bestaat uit:

- Gemeenteraad
- College van burgemeester en wethouders
- Griffie
- Gemeentesecretaris

De uitvoering van gemeentelijke taken gebeurt door de ambtelijke organisatie.

De gemeenteraad

De gemeenteraad van Veendam bestaat uit 21 raadsleden. Op 16 maart 2022 is de zetelverdeling als volgt geworden.:

College van burgemeester en wethouders

De portefeuillevverdeling is als volgt:

- De heer B.H.M. Link, Burgemeester
- Bestuurlijke coördinatie en bestuurlijke organisatie en Bestuurscultuur
- Algemeen bestuurlijke en juridische aangelegenheden en Inkoop
- Openbare Orde, Veiligheid en (integrale) Handhaving
- Externe betrekkingen, voorlichting en communicatie
- Intergemeentelijke en grensoverschrijdende aangelegenheden/regionale samenwerking
- Dienstverlening
- Interne organisatie en ICT

- Coördinatie Mijnbouw
 - Projectportefeuille bestuurscultuur
-
- De heer H.J. Schmaal, Wethouder (1e loco)
-
- Financiën
 - Economische zaken, vastgoed en grondbedrijf
 - Toerisme en recreatie
 - Ruimtelijke ordening en ruimtelijke ontwikkeling
 - Wonen
 - Sport
 - Projectportefeuilles: centrumplan, afronding Realisatie Leer- en sportpark, invoering Omgevingswet, ICT-projecten en regionaal Woon- en leefbaarheidsplan (voor het deel wonen)
-
- Mevrouw A. Grimbergen, Wethouder (2e loco)
-
- WMO, welzijnsbeleid
 - Jeugdzorg en CJG
 - Beschermd wonen
 - Volksgezondheid (w.o. GGD)
 - Regie in het sociaal domein en daarin verbonden partijen
 - Armoedebestrijding
 - Burgerparticipatie, Gebieds- en wijkgericht werken
 - Projectportefeuille Regionaal Woon- en leefbaarheidsplan (voor het deel leefbaarheid)
-
- De heer B. Wierenga, Wethouder (3e loco)
-
- Verkeer en Vervoer
 - Beheer openbare ruimte
 - Groenbeleid, beheer water
 - Afvalbeleid
 - Duurzaamheid
 - Milieu
 - Natuur
 - Projectportefeuille Energietransitie

- Mevrouw A. Kleve, Wethouder (4e loco)
 - Participatie- en werkgelegenheidsbeleid (breed)
 - Schuldhulpverlening
 - Onderwijs en vroeg-educatie
 - Bestrijding laaggeletterdheid
 - Inburgering statushouders/nieuwkomers
 - Cultuur (onderwijs)
 - Monumentenbeleid, behoud cultureel erfgoed
 - Accommodatiebeleid

Griffier en gemeentesecretaris

De heer A. Swart is raadsgriffier van de gemeente Veendam en de heer A. Castelein is gemeentesecretaris van de gemeente Veendam.

Kerngegevens per 1 januari

Kerngegevens per 1 januari Veendam				
	2022	2023		
Sociale structuur				
Aantal inwoners	27.465	27.417		
Leeftijdsopbouw bevolking:				
van 0-19 jaar	5.623	5.668		
van 20-64 jaar	15.420	15.358		
van 65 jaar en ouder	6.422	6.391		
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:				
PW (participatiewet)	922	780		
BBZ	7	4		
IOAW	44	32		
Aantal geplaatste personen in sociale werkvoorziening	342	309		
Fysieke structuur				
Oppervlakte gemeente in (ha)				
binnenwater	261	261		
historische stads- of dorpskernen	166	166		
Lengte van de wegen (in Km.)				
wegen buiten de bebouwde kom	86	86		
wegen binnen de bebouwde kom	170	170		
Openbaar groen (in ha.)	679	679		
Financiële structuur				
	2022	2023	Per inwoner	Per inwoner
Totaal lasten	121.896	125.254	4.438	4.568
Totaal baten	121.337	125.927	4.418	4.593
Begrotingsresultaat	-559	673	-20	25
Opbrengst belasting	8.564	8.814	312	321
OZB eigenaren	7.047	7.224	257	263
OZB gebruikers	1.315	1.399	48	51
BIZ	140	128	5	5
Precariobelasting	12	13	0	0
Aanmaningen/dwangbevelen	50	50	2	2
Overige heffingen	6.806	6.677	248	244
afvalstoffenheffing	3.682	3.988	134	145
brenghstation	173	173	6	6
rioolheffing	2.029	2.114	74	77
leges omgevingsvergunningen	402	402	15	15
overige leges Burgerzaken	520	320	19	12
Algemene Uitkering Gemeentefonds	57.849	73.567	2.106	2.683
Reserves en voorzieningen	64.205	70.896	2.338	2.586
algemene reserve	8.701	12.701	317	463
algemene reserve Grondbedrijf	70	82	3	3
bestemmingsreserves	41.026	45.942	1.494	1.676
voorzieningen	14.408	12.171	525	444
Schuldpositie Gemeente	16.020	15.740	583	574
totale schuldpositie	16.020	15.740	583	574
EMU-normen	5.091	506	185	18
berekend EMU saldo	5.091	506	185	18

Algemeen beeld van de programmabegroting

Uitkomst begroting 2023

De begroting 2023 vertoont een overschot van € 673.130,-. De effecten van de mei- en september-circulaire 2022 zijn in dit saldo verwerkt. De ramingen in de begroting 2023 zijn opgesteld op basis van de begrotingsrichtlijnen (zie bijlagen), die onderdeel uitmaakten van de Voorjaarsnota 2022, die door uw raad in juli 2022 is vastgesteld.

Analyse uitkomst begroting 2023

Voor een globale analyse verwijzen wij u naar de gepresenteerde afwijkingen op de afzonderlijke programma's.

Meerjarenbegroting 2024-2026

De meerjarenbegroting geeft de volgende uitkomst:

	Bedragen (x € 1.000) (- = tekort)		
Jaar	2024	2025	2026
Resultaat	670	674	-2.186

Dekking tekort (meerjaren) begroting 2024-2026

De voorkeurslijst met de intentionele potentiële bezuinigingsmaatregelen genereren voldoende middelen om het tekort in 2026 te dekken.

Vervangingsinvesteringen

In de bijlagen is een overzicht van de geplande (vervangings)investeringen 2023-2026 opgenomen. De kapitaallasten 2023 daarvan zijn in de begroting 2023 opgenomen. In de besluitvorming stellen wij voor de in de jaarschijf 2023 aangegeven kredieten tot een totaalbedrag van € 1.525.206,- beschikbaar te stellen.

Reserves en voorzieningen

De begroting 2023 is conform de beleidsnotitie reserves en voorzieningen opgesteld.

De verwachte geraamde stand van de reserves begin 2023 is als volgt:

Algemene reserves	12,7 mln.
Bestemmingsreserves	<u>46,0 mln.</u>
Totaal reserves	58,7 mln.

De verwachte geraamde stand van de voorzieningen per 1 januari 2023 is als volgt:

Algemene voorzieningen	10,1 mln.
Voorzieningen grondbedrijf	<u>2,1 mln.</u>
Totaal voorzieningen	12,2 mln.

Voor het overige verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen, het verloop van de reserves per programma en de bijlage reserves en voorzieningen.

Weerstandsvermogen

- Het incidentele weerstandsvermogen is van voldoende omvang.
- Voor het overige verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Voor de kapitaalgoederen zijn beheersplannen opgesteld. De daarbij beschikbaar gestelde budgetten zijn in de begroting 2023 opgenomen. Diverse beheersplannen worden momenteel geactualiseerd.

BELEIDSBEGROTING

Programmaplan

Programma 1 - Bestuur en Organisatie

Het programma Bestuur en Organisatie heeft betrekking op het functioneren van de bestuursorganen (burgemeester, college en raad) van de gemeente en de relaties tussen die bestuursorganen, de burger en het bedrijfsleven. Onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn bestuurlijke samenwerking, dienstverlening en voorlichting en communicatie.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken?

De geheel zelfstandige gemeente wil inzet plegen om de verhouding met de gemeente Pekela na de ontvlechting van de Kompanjie goed te houden. Daarnaast biedt de nieuwe situatie de mogelijkheid meer energie te steken in het versterken van de brede regio. Wij willen kijken welke mogelijkheden het thematisch deel van het Nationaal Programma en de Regio Deal Oost-Groningen (kortweg: Regio Deal) kunnen bieden voor het versterken van de (economische) ontwikkelingen van Oost-Groningen. Onze voorkeur gaat ernaar uit dat deze gelden duurzaam worden ingezet met een hoog rendement voor de gehele regio. Voorts willen wij ons duidelijk profileren als een goede woonplaats voor woningzoekenden in de provincie en vestigingsplaats voor bedrijven. De samenwerking met raad en college en die met omliggende gemeenten intensiveren we en staan hoog in het vaandel (het zogenaamde "Stadtelandsdenken"). Maar zeker ook de samenwerking met onze inwoners, bedrijfsleven en verenigingen. Het is van groot belang hen in een vroeg stadium betrekken bij het maken van beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Hanteren van een ruime en open blik in de (bestuurlijke) samenwerking, maar wel met het oog op de zelfstandigheid van onze gemeente.
- Het uitgangspunt is een zelfstandig Veendam dat samenwerkt waar zinvol is.

Specifiek in 2023:

Extern

Veendam heeft actief meegewerkt aan de totstandkoming van de Agenda voor Oost-Groningen. Door deze agenda is de samenwerking tussen de gemeenten in Oost-Groningen geïntensiveerd. Daarnaast neemt de gemeente actief deel aan de gesprekken met Midden-Groningen, Oldambt en de provincie over de ontwikkelmogelijkheden van de A7/N33-regio. De Omgevingsvisie van Veendam is richtinggevend voor de gesprekken in de brede regio en met de provincie. Er vindt voortzetting van de Regio Deal plaats en tot slot wordt de samenwerking in triple helix verband voor de hele provincie opgepakt.

Intern

Er vindt nadere uitwerking plaats van het thema 'bestuurscultuur' (met items burgerparticipatie, dienstverlening en omgangsvormen) op basis van het richtinggevende debat (april 2022).

Jaarlijks terugkerend:

Meten en rapporteren van de toename van het welzijn van de inwoners van de gemeente Veendam.

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

- Goed meetbare en effectieve dienstverlening naar inwoners.
- Laagdrempelige bereikbaarheid en communicatie.

Wat gaan we daar voor doen?

De komende jaren blijven we uitvoering geven aan structurele verbetering en digitalisering van de dienstverlening

Specifiek in 2023:

Er wordt blijvend gewerkt aan het opstellen van meer vraag en antwoordcombinaties, zodat de vraagsteller in de meeste gevallen direct voorzien kan worden van een antwoord op de vraag. Ook in 2023 worden de verschillende communicatie kanalen, zoals de gemeentelijke website, receptie, telefoon, sociale media en e-mail naar elkaar toegebracht. Waardoor de informatie die via deze kanalen naar buiten gaan, steeds meer overeen komen.

Het verbeteren van de dienstverlening, door middel van het gedachtegoed hostmanship wordt verder uitgerold.

Jaarlijks terugkerend:

Klanttevredenheidsonderzoek.

Basisregistraties

Wat willen we bereiken?

Voor een goede dienstverlening en efficiënte bedrijfsvoering is het beschikbaar hebben van de juiste informatie op de juiste plaats van cruciaal belang. Met behulp van de basisregistraties wordt invulling gegeven aan het principe van eenmalige inwinning en meervoudig gebruik van die gegevens. Voor de gemeente Veendam zijn alle wettelijk verplichte basisregistraties ingevoerd en wordt doorlopend aan de kwaliteit van de registraties gewerkt. Verder wordt het gebruik van de basisregistratie breder ondersteund en toegepast om zodoende de dienstverlening op een hoger niveau te brengen en het uitvoeringsproces efficiënter te maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We geven verder uitvoering aan de projecten die gestart zijn en werken aan een aantal wetswijzigingen vanuit de ministeries.

Jaarlijks terugkerend:

- Het in behandeling nemen van aangeleverde risicoadressen in samenwerking met verschillende teams, zoals Openbare Orde en Veiligheid, Handhaving, Sociaal, Onderwijs en Burgerzaken.
- Het beheren van het stelsel van basisregistraties, de distributie en het adequaat gebruik van de aanwezige basisgegevens in de organisatie. Het uitvoeren van selecties, organisatie breed, vanuit de basisregistraties. Dit kunnen bijvoorbeeld selecties zijn om op de kaart gegevens zichtbaar te maken. Maar ook persoons- en/of adresgegevens voor het versturen van brieven.

Communicatie

Wat willen we bereiken?

Inwoners, ondernemers en bezoekers actief betrekken bij het ontwikkelen van gemeentelijk beleid. Daardoor creëren we een zo groot mogelijk draagvlak. We willen de afstand tussen inwoners en gemeentebestuur verkleinen door proactieve communicatie, transparantie en vroegtijdige participatie bij beleidsontwikkelingen over bestuurlijke aangelegenheden, raadsinformatie en besluitvorming.

Wat gaan we daarvoor doen?

Communicatie adviseert en ondersteunt haar opdrachtgevers en stakeholders in het actief betrekken van de omgeving. Dit gebeurt door een gerichte inzet van bestaande en nieuwe communicatiemiddelen (online en offline). We bekijken per beleidsterrein wat hierin de mogelijkheden zijn. De communicatiemix wordt per onderwerp aangepast op de doelstellingen en doelgroep.

Specifiek in 2023:

De collegeleden zijn het gezicht bij openingen, huldigheden, standpunten, nieuw beleid en interviews. Op verschillende manieren betrekken wij inwoners bij belangrijke ontwikkelingen. Hierbij maken wij steeds meer gebruik van nieuwe (online) manieren die eerder een positief effect hebben gehad. In 2023 worden deze nieuwe vormen, naast de bestaande vormen, vaker ingezet om inwoners te betrekken bij beleid. Naast het informeren en betrekken van inwoners en ondernemers bij beleid en projecten worden ook momenten georganiseerd met als doel de profilering en promotie van de gemeente en het beleid.

Jaarlijks terugkerend:

- Actief betrekken van de omgeving.
- Inzet van online en offline middelen.
- Profileren van de gemeente door het organiseren van PR-momenten rondom gemeentelijk beleid met collegeleden als boegbeelden.
- Actief monitoren van (social) media voor de effecten van communicatie.

Bezwaar, beroep en klachten

Wat willen we bereiken?

De bezwaarprocedure leidt zo goed mogelijk tot een oplossing voor het tussen de burger en het bestuur ontstane geschil. De bezwaarprocedure is laagdrempelig en eenvoudig. De bezwaarprocedure kent een uitkomst die – tegen minimale kosten en met maximale snelheid – in de ogen van de bezwaarmaker acceptabel is, mede gezien in het licht van de daarvoor gevolgde procedure.

Wat gaan we daarvoor doen?

Specifiek in 2023:

De in gang gezette werkwijze wordt voortgezet.

Jaarlijks terugkerend:

We maken zoveel mogelijk gebruik van de informele aanpak bij de afhandeling van bezwaarschriften. We bekijken per geval welke aanpak het beste is. We kunnen met de bezwaarmaker in overleg gaan om te zien of de bezwaren op die manier kunnen worden opgelost. Het kan ook betekenen dat we het bezwaarschrift via de formele bezwaarprocedure behandelen. Het secretariaat van de bezwarencommissie ondersteunt de commissie, zowel procedureel als inhoudelijk, ter voorbereiding op de hoorzittingen en verzorgt tevens het advies als basis voor het besluit op bezwaar. Er is afgesproken dat er een tijdige aanreiking plaatsvindt van de relevante documenten, er een tijdige uitspraak komt en dat de commissie nader wordt geïnformeerd over de afloop van vervolgprocessen.

Gerelateerde taakvelden: 0.1 en 0.2

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	671.275	369.020	369.020	369.020	369.020	369.020
Lasten	2.831.997	3.282.598	3.387.476	3.220.745	3.241.253	3.243.636
Subtotaal Programma 1.0	-2.160.723	-2.913.578	-3.018.456	-2.851.725	-2.872.233	-2.874.616
Onttrekking aan reserves (Baten)	4.119	96.123	96.123	96.123	93.353	59.665
Toevoeging aan reserves (Lasten)		1.500.000				
Subtotaal mutaties reserves	4.119	-1.403.877	96.123	96.123	93.353	59.665
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 1.0	-1.851.617	-2.056.791	-2.310.377	-2.297.596	-2.274.582	-2.236.748

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. Deze gegevens zijn afkomstig uit eigen bronnen en er zijn geen provinciale of landelijke vergelijkingscijfers beschikbaar.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Externe inhuur	%	2023	9,3%	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	De kosten van externe inhuur in verhouding tot de totale loonsom en de totale kosten van inhuur
Overhead	%	2023	15,1%	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	Het aandeel overhead in verhouding tot de totale lasten
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	8,2	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	De personele bezetting per 1.000 inwoners
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	9,5	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	Het aantal formatie eenheden per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	€ per inwoner	2023	689	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur

De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 2 - Complete Parkstad

In de toekomstvisie is aangegeven dat we op het fundament van het verleden willen doorgroeien naar een 'complete Parkstad'. Een plaats waar de inwoners trots op kunnen zijn. Een gemeente met een aantrekkelijk en bruisend centrum en mooie leefbare wijken. En een gemeente met een verzorgingsgebied van ongeveer 27.500 inwoners, waarvoor een compleet pakket van voorzieningen aanwezig is. In dit programma zijn verschillende van deze voorzieningen in samenhang met elkaar opgenomen.

Programma 2.1 - Sport

Het onderhouden en faciliteren van activiteiten op het gebied van sport worden in dit deelprogramma opgenomen.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Sportparticipatie

Wat willen we bereiken?

Sport is voor iedereen toegankelijk.

Wat gaan we daar voor doen?

- Het onderhoud van zowel de binnen- als buitensportaccommodaties gebeurt op basis van het reguliere onderhoudsplan.
- Het opzetten en uitvoeren van sportprojecten voor (inactieve) inwoners door de combinatiefunctionarissen ter bevordering van de sportparticipatie en de gezonde leefstijl.
- Voor de informatievoorziening richting inwoners, scholen en verenigingen wordt gebruik gemaakt van het platform Veendam Beweegt met de website, socialmediakanalen en nieuwsbrieven.
- Er wordt met verschillende partners invulling gegeven aan de realisatie en samenwerking op het Leer- en Sportpark.
- Het organiseren en ondersteunen van sportevenementen om Veendam sportief gezien op de kaart te zetten en te houden. Hierbij moet de nadruk liggen op stimuleren en faciliteren van de evenementen.

Specifiek in 2023:

- Er wordt uitvoering gegeven aan de ambities uit het Lokaal Sportakkoord Veendam.
- Er wordt door middel van gebruikersoverleggen op de sportaccommodaties en verenigingsavonden ingezet op verenigingsondersteuning. Informeren en adviseren omtrent verduurzaming van de geprivatiseerde clubhuizen is een belangrijk thema.
- Om de sportparticipatie te verhogen wordt de tweede editie van de Veendammer Sportweek georganiseerd in mei 2023.
- Er wordt ingezet op het organiseren van naschoolse activiteiten in samenwerking met verenigingen.

- Er wordt een motorische test onder leerlingen van het basisonderwijs afgenomen.
- Naar aanleiding van de uitkomsten van de motorische test worden passende interventies georganiseerd.
- In het kader van het uitvoeringsplan 'Gezond Veendam' worden activiteiten georganiseerd voor kwetsbare doelgroepen.
- In het kader van het uitvoeringsplan 'Gezond Veendam' wordt het bewustwordingsproject 'FitGaaf!' op een aantal scholen in de gemeente uitgezet.
- Er wordt een structureel vervolg gegeven aan het project 'Kies je Vakantieactiviteit'.
- Er worden maandelijks activiteiten georganiseerd voor de seniorendoelgroep. Dit gebeurt in het kader van sportstimulering.
- Het beweeg- en leefstijlproject 'Fit Start' wordt georganiseerd voor de seniorendoelgroep.
- Er wordt met Menzis uitvoering gegeven aan de projecten 'Gecombineerde Leefstijl Interventie' (GLI) en 'Valpreventie'.
- Er wordt uitvoering gegeven aan het meerjarenonderhoudsplan voor het jaarlijks onderhoud en de in het vervangingsinvesteringsoverzicht opgenomen vervangingsinvesteringen van 2023.
- Inzichtelijk maken van de kosten die nodig zijn voor het in standhouden van de accommodaties op de normen van de bonden en NOC*NSF. Door de ontwikkelingen in de markt (inflatie) zijn deze kosten in 2022 enorm gestegen.
- De lichtinstallatie van het stadion aan de Langeleegte vervangen voor LED, zodat deze breder inzetbaar is.
- De nutsaansluitingen van de tennis-, hockey- en honkbalclub op de Ontspanningslaan aanpassen, zodat ze een eigen aansluiting krijgen in plaats van verrekening via de midden spanningsaansluiting van de gemeente. Hierdoor kunnen de clubs ook verder gaan verduurzamen in hun clubhuis.

Jaarlijks terugkerend:

- Het sportbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van de sportnota 'Samen brengen we Veendam in beweging' gekoppeld aan het Lokaal Sportakkoord. De sportnota geeft richting aan het accommodatiebeleid, verenigingsondersteuning en sportstimulering.
- Fieldmanagement buitensportaccommodaties wordt uitgevoerd aan de hand van een jaarplan. Daarin zijn de benodigde werkzaamheden voor het onderhoudsniveau (normen bonden en NOC*NSF) vermeld. Door invloed van gebruik, klimaat en natuur moet regelmatig van dit plan worden afgeweken.
- De combinatiefunctionarissen zetten projecten op voor (inactieve) inwoners ter bevordering van de sport- en cultuurparticipatie en een gezonde leefstijl.

Tropiqua

Wat willen we bereiken?

Zwembad Tropiqua waar mogelijk verduurzamen en optimaal exploiteren. Verder willen we met Tropiqua goede zwem- en recreatiemogelijkheden aanbieden. We vervullen voor met name het recreatieve deel een regiofunctie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen ervoor dat zwembad Tropiqua na de modernisering volledig blijft aansluiten bij de huidige trends.
- We bevorderen het maximale gebruik van het zwembad waarbij zo goed mogelijk voorzien wordt in de behoefte van banenzwemmers, doelgroepen, zwemclubs, schoolzwemmen, zwemles en recreatieve bezoekers.
- We zorgen ervoor dat het personeel van Tropiqua voldoende mogelijkheden heeft om opleidingen te volgen. Behalve de wettelijke cursussen, zoals EHBO, willen we ook blijven investeren in ontwikkeling van een innovatief lesaanbod op het gebied van schoolzwemmen, zwemles en aquasport.
- We zorgen ervoor dat het Keurmerk Veilig & Schoon behouden blijft.

Specifiek in 2023:

- In 2023 staan onder meer het vervangen van de LuchtBehandelingsKast, de renovatie van de sanitaire voorzieningen in het zwembad en het vervangen en verbeteren van diverse speelelementen uit het peuterbad op de planning.

Jaarlijks terugkerend:

- We bevorderen het maximale gebruik van het zwembad waarbij zo goed mogelijk voorzien wordt in de behoefte van banenzwemmers, doelgroepen, zwemclubs, schoolzwemmers, zwemles kinderen en de recreatieve bezoekers.
- We zorgen voor een goed onderhouden accommodatie door alle benodigde onderhoudswerkzaamheden tijdig te (laten) uitvoeren.
- We gaan een concreet plan van aanpak verdere verduurzaming van het zwembad opstellen, met businesscases per maatregel. Zo kunnen we een goede maatregelmix kunnen presenteren en implementeren om de hoge gasprijzen, waar ook Tropiqua vanaf 2024 of 2025 mee te maken krijgt, te kunnen dempen.
- We gaan ervoor zorgen dat het Keurmerk Veilig & Schoon behouden blijft in 2023. Dat wordt dan het zesde jaar.

Leer- en Sportpark

Wat willen we bereiken?

Het realiseren van een eigentijds, duurzame en toekomstbestendige Leer- en Sportpark. Daarmee wordt een gezonde leefomgeving gecreëerd die met de onderwijs- en sportvoorzieningen bijdraagt aan talentontwikkeling van de leerlingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er wordt intensieve samenwerking gezocht met scholengemeenschap Winkler Prins om zo alle beschikbare sportfaciliteiten zo veel mogelijk te gebruiken tijdens de gymlessen.

Specifiek in 2023:

- Uitwerken van een meerjarenonderhoudsplan voor het jaarlijks onderhoud en planning van vervanging en renovaties.
- Met betrekking tot toezicht op het Leer- en Sportpark, hebben we een sportparkcoördinator aangesteld die moet toezien op het naleven van het juiste gebruik en gedrag. Vooral ook in de avonduren, weekenden en in de vakanties. We gaan de werkzaamheden van de sportparkcoördinator regelmatig evalueren in breed verband.
- Inzichtelijk maken van de kosten die nodig zijn voor het in standhouden van de accommodatie. Door de ontwikkelingen in de markt zijn deze kosten in 2022 enorm gestegen.

Jaarlijks terugkerend:

- Fieldmanagement buitensportaccommodaties wordt uitgevoerd aan de hand van een jaarplan. Daarin zijn de benodigde werkzaamheden voor het onderhoudsniveau (normen bonden en NOC*NSF) vermeld. Door invloed van gebruik, klimaat en natuur moet regelmatig van dit plan worden afgeweken.

Gerelateerde taakvelden: 5.1 en 5.2

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	3.390.077	1.392.091	1.372.091	1.372.091	1.372.091	1.372.091
Lasten	3.924.893	4.129.522	4.324.345	4.033.923	3.911.896	3.890.101
Subtotaal Programma 2.1	-534.816	-2.737.431	-2.952.254	-2.661.832	-2.539.805	-2.518.010
Onttrekking aan reserves (Baten)	6.005					
Toevoeging aan reserves (Lasten)						
Subtotaal mutaties reserves	6.005					
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 2.1	-528.811	-2.737.431	-2.952.254	-2.661.832	-2.539.805	-2.518.010

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 2.1 zijn:

- Stimuleringsfonds Sport
- Energiebesparende maatregelen Tropiqua
- Reserve ZE Sport
- Reserve NASB/Combinatiefunctionarissen

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Niet sporters	%	2020	59,2%	54,1%	49,3%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	Het percentage inwoners dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 2.2 - Cultuur

Veendam beschikt over uitstekende voorzieningen op het gebied van cultuur, recreatie en toerisme. Met name cultuur- en congrescentrum van Beresteyn, waarin het theater, de bibliotheek, de muziek-, dans- en theaterschool en het Veenkoloniaal Museum zijn opgenomen, is een parel in het centrum. Het cultureel klimaat is mede hierdoor heel positief. Er is een levende popcultuur en een bruisend muziekklimaat in het centrum. Stichting Bogdike vervult hierin een grote. Op kunstgebied is de "broedplaats" Turfcentrale heel belangrijk. Het cultuurbeleid is gericht op behoud deze voorzieningen en optimalisering van de prestaties. En ook het onderhouden van faciliteiten en het stimuleren van activiteiten op het gebied van cultuur, recreatie en toerisme worden opgenomen in dit deelprogramma.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Cultuurbeleid

Wat willen we bereiken?

Kunst en cultuur dichterbij inwoners brengen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We blijven de MDT-school, het bibliotheekwerk en de amateurkunsten ondersteunen. Cultuur is belangrijk in het kader van het welbevinden van al onze inwoners. De verbinding met het welzijnswerk kan nog worden versterkt. Hierin speelt het cultuur- en congrescentrum Van Beresteyn een belangrijke rol. In samenwerking met de Provincie Groningen het provinciaal en gemeentelijk cultuurbeleid beter op elkaar te laten aansluiten.
- In gesprek met partijen (inwoners, ondernemers, stichtingen et cetera) die actief zijn in het culturele veld of anderszins willen bijdragen aan Veendam als aantrekkelijke plaats.
- Bekijken hoe erfgoed en markante gebouwen kunnen bijdragen aan de culturele infrastructuur.
- Herijking van de afspraken met het Groninger Monumentenfonds (eigenaar Turfcentrale) en Stichting Turfcentrale (huurder).
- Verkenning van activiteiten van provinciale steuninstellingen voor cultuur in het kader van betere afstemming van provinciale steun voor lokale culturele instellingen.
- Verkennen waar Veendam en omliggende gemeenten elkaar lokaal kunnen aanvullen op cultuuraanbod.
- Scholen en voorschoolse instellingen worden ondersteund, zodat kinderen op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met verschillende vormen van cultuur.

Specifiek in 2023:

- Het jaar 2023 staat in het teken van het faciliteren van toenemende weerbaarheid zelfredzaamheid van culturele instellingen. Hierbij werken wij aan het neerzetten van sterker en evenwichtiger lokaal en provinciaal cultuurbeleid in samenwerkingsverband met (Oost-) Groninger gemeenten en de provincie Groningen.

Jaarlijks terugkerend:

- In overleg met Biblionet maken we resultaatafspraken over de af te nemen dienstverlening op basis van de dienstencatalogus van Biblionet.
- Middels subsidies steunen we culturele organisaties en initiatieven die ten goede komen aan de Veendammers en toeristen.
- Combifunctionarissen cultuur ondersteunen het primair onderwijs met advies en activiteiten in hun cultuuronderwijs.

Gerelateerde taakvelden: 5.3 en 5.4

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	315.329	679.621	679.621	650.569	650.569	650.569
Lasten	2.627.057	2.959.071	2.999.620	2.945.464	2.945.782	2.921.146
Subtotaal Programma 2.2	-2.311.728	-2.279.450	-2.319.999	-2.294.895	-2.295.213	-2.270.577
Onttrekking aan reserves (Baten)	-	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserves (Lasten)	-	-	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves						
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 2.2	-2.311.728	-2.279.450	-2.319.999	-2.294.895	-2.295.213	-2.270.577

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 2.2 zijn:

- Ondergrond speelattributen
- Monumentenbeleid
- Stimuleringsfonds Cultuur
- Huisvesting cultuurcentrum
- Nuver Noord
- ZE Cultuurcentrum

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site 'Waar staat je gemeente.nl'. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Er zijn geen verplichte beleidsindicatoren beschikbaar voor dit programma.

Programma 2.3 - Jeugd/onderwijs

Het deelprogramma Jeugd/onderwijs bevat de (rand)voorwaarden voor het opgroeien en opvoeden van alle jeugdigen en het geven van onderwijs. De voorwaarden hebben betrekking op het preventief jeugdbeleid: het ondersteunen bij het opgroeien en opvoeden, onderwijshuisvesting, de verschillende vormen van onderwijs, leerplicht en volwasseneneducatie.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Goed onderwijs in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg versterken.
- (Preventief) inzetten op het wegwerken van onderwijs- en taalachterstanden.
- De bibliotheek heeft een centrale plek in Veendam als plek van ontmoeting en ontwikkeling.
- Samen met onze taalpartners (DeBasis, Biblionet, Noorderpoort, et cetera) werken we aan een integrale aanpak voor de bestrijding van laaggeletterdheid. Het Taalhuis speelt hierin een belangrijke rol.
- We zetten in op volwasseneneducatie voor een kansrijke samenleving.
- In samenwerking met de Arbeidsmarktregio Groningen de afstand van laaggeletterden tot de arbeidsmarkt verkleinen.

Specifiek in 2023:

Met de middelen van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) wil de gemeente met het onderwijs ervoor zorgen dat de jeugd sociaal-emotioneel weer sterker wordt, mogelijke leerachterstanden kleiner worden, maar vooral dat de jeugd met plezier naar school gaat. Zo moeten de corona-effecten worden verminderd of weggenomen. Hierin werkt de gemeente samen met het onderwijs, peuteropvang, DeBasis, Compaen en sport en cultuur.

We hebben de ambitie om onderwijsachterstanden preventief (vroegtijdig) aan te pakken. Per 2023 willen we daarom de leeftijd van voorschoolse educatie (VE) van 2,5 naar 2 jaar vervroegen.

Ouders van kinderen van het speciaal basisonderwijs (SBO) hebben behoefte aan passend buitenschools opvangaanbod. Om te kijken of plusopvang in Veendam een oplossing biedt, lanceren we in het schooljaar 2022-2023 in samenwerking met Prokino een BSO+-*pilot* op KC De Westerwinde.

Jaarlijks terugkerend:

- We vergoeden peuteropvangorganisaties, zodat alle kinderen vanaf 2 jaar naar de peuteropvang kunnen gaan, ongeacht het recht op Kinderopvangtoeslag. We subsidiëren de peuteropvang om voorschoolse educatie (VE) te realiseren voor doelgroepkinderen.
- We zetten in op de ontwikkeling van de allerkleinsten door Opstap-programma's van DeBasis en diensten van Biblionet af te nemen.
- Vanuit de Arbeidsmarktregio Werk in Zicht (Provincie Groningen en Noord-Drenthe) beschikken we aan ROC Noorderpoort de opdracht om volwasseneneducatie en taalonderwijs te realiseren in Veendam.

Leer- en Sportpark (LSP), nieuw- en verbouw Winkler Prins

Wat willen we bereiken?

Met het schoolbestuur van Winkler Prins realiseren van een eigentijdse, duurzame en toekomstbestendige Leer- en Sportpark. Daarmee wordt een gezonde leefomgeving gecreëerd die met de onderwijs- en sportvoorzieningen bijdraagt aan talentontwikkeling van de leerlingen. Bij deze ontwikkeling worden twee deelprojecten onderscheiden; de herinrichting van het sportpark aan de Langeleegte (zie ook par 2.1) en de nieuw- en verbouw van Winkler Prins aan de Raadsgildenlaan. Binnen het deelproject nieuw- en vernieuwbouw Winkler Prins vindt voorbereiding en uitvoering plaats van de nieuwbouw van het gebouw voor het brugjaar en het vmbo. De vernieuwbouw betreft het opwaarderen van het hoofdgebouw.

Wat gaan we daarvoor doen?

Specifiek in 2023:

Op moment van schrijven is het LSP-project nagenoeg gereed. In het voorjaar 2023 wordt het totaalproject via een separate eindrapportage verantwoord. Fase 2c; de vernieuwbouw van het hoofdgebouw aan de Raadsgildenlaan 1 lijkt eind 2022 te zijn gerealiseerd. Ook is de verwachting dat de door en voor rekening van WP zelf te realiseren gymzaal, op het terrein van de nieuwbouw, eind 2022 wordt opgeleverd. De locatie aan de J.G. Pinksterstraat wordt dan vanaf 2023 niet meer door WP gebruikt en kan worden betrokken bij de gebiedsontwikkeling van het centrum. Om een zo verkeersveilige situatie als mogelijk te creëren voor de leerlingen wordt een fietspad, in twee richtingen, aangelegd langs de Korteleegte. Het deel van het fietspad, binnen de werkgrens van het LSP, is gerealiseerd. Het overige deel wordt betrokken bij de uitvoering van de "ovonde". De financiering hiervoor is uit de subsidie duVV van de provincie in het Leer- en Sportpark opgenomen. Financieel is het project "Leer- en Sportpark De Langeleegte" in 2022 afgerond. Het beoogd effect beschreven in het financieringsvoorstel van juli 2016 is daarmee bereikt: Schoolbestuur en gemeente hebben gezamenlijk een eigentijdse, duurzame en toekomstbestendige Leer- en Sportpark gerealiseerd. Zo is een gezonde leefomgeving gecreëerd die met de onderwijs- en sportvoorzieningen bijdraagt aan talentontwikkeling van de leerlingen.

Jaarlijks terugkerend:

Zie programma 2.1 - Sport.

Voortijdig School Verlaten en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt

Wat willen we bereiken?

Schoolverzuim willen we zoveel mogelijk voorkomen. We gaan focussen op de aanwezigheid van kinderen op school. Aanwezigheid op school vergroot de kans op een diploma en op een passende plek in de samenleving. Ieder kind heeft recht op ontwikkeling.

Ook willen we zoveel mogelijk jongeren met een diploma/startkwalificatie van school laten gaan en vroegtijdig schoolverlaters zoveel mogelijk voorkomen. Dit vergroot de kansen op de arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze leerplichtambtenaren werken samen met het onderwijs om schoolverzuim tegen te gaan en te focussen op aanwezigheid.

- We maken afspraken over een sluitende aanpak tussen onze casusregisseurs jeugd, de jeugdarts, onderwijs en leerplicht over wie wat en wanneer moet doen bij het terugdringen van schoolverzuim.
- We gaan voortijdig schoolverlaters zo goed mogelijk begeleiden naar een passende vervolgstap.

Specifiek in 2023:

- Het effect van corona is nog zichtbaar en we weten nog niet wat de langetermijneffecten zijn op de prestaties en het welzijn van onze jeugdigen. Hierdoor is intensievere begeleiding voor voortijdig schoolverlaters nodig en wordt ook vanuit leerplicht meer gevraagd om onze jongeren en kinderen te ondersteunen.
- De samenwerking met het onderwijs en TDC is goed en wordt nog intensiever. Wel verwachten we dat meer jongeren mentale ondersteuning nodig hebben. De vraag is of we dit kunnen waarmaken, gelet op de wachtlijsten in de jeugdsector en beperkte beschikbare tijd en middelen.

Jaarlijks terugkerend:

- De RMC-trajectbegeleider (Regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten) werkt vooral preventief samen met het onderwijs, om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Haalt de student geen diploma? Dan kijkt de trajectbegeleider met de student naar een passende route richting school. Is dit geen optie, dan leidt de trajectbegeleider de leerling naar werk of dagbesteding. En soms naar zorg, als dat eerst nodig is.
- De Leerplichtambtenaar werkt eveneens preventief en zoekt met het onderwijs naar een passende oplossing voor ieder kind. Dit omdat ieder kind recht heeft op ontwikkeling. Met maatwerk proberen we voor ieder kind te komen tot een oplossing. Waarbij veel afstemming nodig is met school, zorg en ouders.

Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Voldoende en adequate huisvesting voor alle scholen (waar we wettelijk voor verantwoordelijk zijn) in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Monitoren dat scholen beschikken over voldoende huisvesting.

Specifiek in 2023:

Eind 2022 wordt het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de huisvesting van de scholen in gemeente Veendam vastgesteld. Dit plan wordt vertaald naar een uitvoeringsplan voor vier jaar.

Jaarlijks terugkerend:

De jaarstukken van OPRON en Winkler Prins worden jaarlijks ter kennisname aan het college verstuurd. De raad neemt een besluit om hier wel of geen zienswijze op in te dienen.

Gerelateerde taakvelden: 4.1, 4.2 en 4.3

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	1.506.949	2.535.756	1.946.168	1.869.668	1.869.668	1.869.668
Lasten	3.358.566	4.592.547	4.256.545	4.167.264	4.144.250	4.106.416
Subtotaal Programma 2.3	-1.851.617	-2.056.791	-2.310.377	-2.297.596	-2.274.582	-2.236.748
Onttrekking aan reserves (Baten)	-	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserves (Lasten)	-	-	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 2.3	-1.851.617	-2.056.791	-2.310.377	-2.297.596	-2.274.582	-2.236.748

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 2.3 zijn:

- Niet-verzekerde schades onderwijs
- Winkler Prins

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	188	178	170	CBS - Statistiek - Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2020	0,0	2,4	2,7	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen (leeftijd 5-18 jaar).
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	15	19	19	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen (leeftijd 5-18 jaar).
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2021	2,6%	2,1%	1,9%	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 2.4 - Gezondheids(zorg)

Met het programma Complete Parkstad / Gezondheids(zorg) willen we er aan bijdragen dat onze inwoners actief en zo lang mogelijk zelfstandig blijven meedoen in onze samenleving. Het is daarbij belangrijk dat er voldoende voorzieningen in de directe omgeving zijn en dat er mensen in de buurt zijn die helpen. Waar nodig moet er toegankelijke en toereikende professionele ondersteuning en zorg zijn. Hier ligt een belangrijke rol voor de jeugdgezondheidszorg die door GGD Groningen voor ons wordt uitgevoerd. GGD Groningen werkt samen intensief samen met scholen, jeugd- en jongerenwerk (onder meer in Break) en onze casusregisseurs Jeugd.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Welzijn

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat Veendammers zich gezond voelen en naar vermogen meedoen in de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij vertalen onze nota 'Gezondheidsbeleid 2021-2026' naar praktische uitvoeringsplannen. Wij doen dat provinciaal met de GGD. Regionaal doen we dat vanuit de Regio Deal en lokaal bijvoorbeeld door middel van het 'Lokaal Preventieakkoord'. Wij hanteren een aantal speerpunten:

- Rookvrije omgeving.
- Wij stimuleren meer bewegen, gezond eten en het bereiken van een gezond gewicht.
- Wij stimuleren mentale veerkracht van jong en oud.

Specifiek in 2023:

- Vanuit de Regio Deal zorgen wij voor een betere aansluiting van het medische domein op het sociaal domein. Wij implementeren een ondersteuner sociaal domein.
- Met GGD Groningen wordt gewerkt aan een nieuwe DVO (dienstverleningsovereenkomst) die meer cijfermatige inzichten geeft, met name op resultaat en effect.
- Er wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma van de nota 'Gezondheidsbeleid'.

Jaarlijks terugkerend:

- GGD Groningen voert ons gezondheidsbeleid uit binnen de kaders van de GR Publieke Gezondheid & Zorg. Het gaat hier met name om de wettelijke taken, voortvloeiend uit de Wet Publieke Gezondheid.
- We ondersteunen waar mogelijk (met subsidies) activiteiten en projecten die bijdragen aan de bevordering van de gezondheid van Veendammers.

Gerelateerde taakvelden: 6.1, 6.2, 6.6, 6.71 (a t/m d), 6.72 (a t/m d), 6.73 (a t/m c), 6.74 (a t/m c), 6.81 (a en b), 6.82 (a en b) en 7.1

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	2.883.979	2.056.543	3.847.651	3.847.651	3.803.673	3.803.673
Lasten	28.677.607	28.978.957	32.913.015	33.466.725	32.785.762	33.364.319
Subtotaal programma 2.4	-25.793.628	-26.922.414	-29.065.364	-29.619.074	-28.982.089	-29.560.646
Onttrekking aan reserves (Baten)	-	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserves (Lasten)	-	-	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 2.4	-25.793.628	-26.922.414	-29.065.364	-29.619.074	-28.982.089	-29.560.646

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 2.4 zijn:

- Lokaal Gezondheidsbeleid

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	18,8%	15,0%	12,9%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	2,3%	1,6%	1,2%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	0,4%	0,4%	0,3%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 2.5 - Bruisend centrum en levendige woonwijken

Dit deelprogramma betreft de advisering en ontwikkeling op het gebied van de ruimtelijke ordening en volkshuisvesting binnen de gemeente. Het betreft advisering over rijksplannen, provinciale plannen en nota's op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting en in het bijzonder het vertalen van deze veelal strategische visies naar gemeentelijk niveau.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Woonwijken

Wat willen we bereiken?

Geschikte en passende woonruimte voor iedereen, aansluitend bij de eigen behoefte en op vraag.

Wat gaan we daarvoor doen?

Specifiek in 2023:

- **Woonvisie:** Er wordt een nieuwe gemeentelijke woonvisie opgesteld. De looptijd van de huidige woonvisie loopt af eind 2022. Verdere aanleiding zijn de resultaten van de regionale bevolkingsprognose van 2020 en van het Regionale Woningmarktonderzoek Oost Groningen 2022. Ook vanuit de Omgevingswet worden eisen gesteld aan een woonvisie.
- **Regionale Woondeal:** De op grond van de Nationale Woon- en Bouwagenda gemaakte afspraken over woningbouw met rijk/provincie in de regionale woondeal Oost-Groningen worden uitgevoerd.
- **Woonwagengebeleid:** In 2021 heeft een eerste inventarisatie van de behoefte naar woonwagengestandplaatsen plaatsgevonden in de gemeenten in Oost-Groningen. In 2023 vindt uitvoering plaats van het naar verwachting nog in 2022 vast te stellen beleid ten aanzien van woonwagens en woonwagengestandplaatsen. Toewijzing van standplaatsen vindt plaats conform de (naar verwachting) in 2022 vastgestelde wachtlijst.
- **Leningen SVn/startersdag:** Een voorstel wordt gedaan over de inzet van laagrentende leningen van SVn, zoals starters-, duurzaamheids- en stimuleringsleningen.
- **Prestatieafspraken:** In maart 2022 is het Regionaal Ambitiekader door de Acanusgemeenten ondertekend. Deze dient als paraplu boven de lokale afspraken. In navolging daarop zijn, aan de hand van de gemeentelijke woonvisie en het bod van de woningcorporatie, de lokale prestatieafspraken in de tweede helft van 2022 in de maak/gemaakt. Deze lokale prestatieafspraken komen in 2023 tot uitvoering.
- **Regionaal ambitiekader:** In maart 2022 is het Regionaal Ambitiekader door de Acanusgemeenten ondertekend. In het regionaal ambitiekader zijn onze ambities vastgelegd voor de thema's waar we als huurdersorganisaties, corporaties en gemeente gezamenlijk aan werken. De vertaling van de ambities is terug te vinden in een activiteitenoverzicht. De uitvoering van dit overzicht is terug te zien in gezamenlijk onderzoek, monitoring, kennisdeling en overleg.
- **Woonzorgvisie:** Het streven is om voor Oost-Groningen een regionale woonzorgvisie op te stellen. Dit past in het programma 'Thuis voor iedereen' uit de Nationale Woon- en Bouwagenda.

- Woonbeurzen: Jaarlijks nemen we deel aan 1 à 2 woonbeurzen om de gemeente Veendam te promoten als woongemeente en het delen van actuele woningbouwplannen. Daarnaast overwegen we ook om een startersdag te organiseren in 2022/2023.
- Rotte kiezenaanpak: De aanpak rotte kiezen, als onderdeel van het keuzemenu van het RWLP, wordt gecontinueerd. De uitvoering ligt grotendeels bij het programmabureau van het RWLP.
- Uitwerking en inventarisatie tiny houses: In 2022 is een locatie inventarisatie gedaan voor mogelijke realisering van tiny houses. In 2023 is een verdere uitwerking met betrekking tot onder meer behoefte inventarisatie, randvoorwaarden, beeldkwaliteitsplan en bestuurlijk draagvlak.
- Toetsingskader woningbouw herijken: Het in 2021 door het college ter uitwerking van de woonvisie vastgestelde toetsingskader voor beoordeling vanuit wonen van woningbouwinitiatieven in de Omgevingskamer wordt geëvalueerd en herijkt.
- Nieuwbouw huur Acantus: Conform prestatieafspraken met Acantus worden 50 sociale huurappartementen gebouwd op het Lloydsterras. In de planning wordt vooralsnog uitgegaan dat in 2023 16 sociale huurwoningen aan de 11^e Laan worden gebouwd, evenals 31 middeldure huurwoningen op de Arrivalocatie.
- Subsidievererving: Er wordt gekeken naar de mogelijkheden om subsidies aan te vragen op het gebied van wonen, zoals het Volkshuisvestingsfonds (volgende tranche najaar 2023) en overige subsidies in het kader van de Nationale Woon- en Bouwagenda.
- Veendam-Noordwest: Met bewoners, Acantus, Compaen, Commissie Huurzaken en het RWLP wordt, onder regie van de gemeente, uitvoering gegeven aan het in concrete projectvoorstellen uitgewerkte uitvoeringsprogramma voor de korte, middellange en lange termijn van het wijkontwikkelplan (ruimtelijk, wonen, demografie, duurzaam en sociaal). Met betrekking tot het fysieke domein betekent dit dat begonnen wordt met de 1e fase van de renovatie van de sociale huurwoningen door Acantus. Maar ook de verduurzaming en verbetering van de particuliere woningvoorraad door het RWLP wordt voortgezet. Planvorming voor de openbare ruimte en infrastructuur met klimaatadaptieve maatregelen vindt plaats en de verkeersveiligheid wordt bevorderd.
- Bareveld: Er wordt verder uitvoering gegeven aan de herstructurering van Bareveld op basis van het wijkontwikkelplan.

Jaarlijks terugkerend:

- Uitvoeren actiepunten woonvisie (2019), met nadruk op vernieuwing en investering in bestaande woningvoorraad. Daarnaast stimulering marktgestuurde nieuwbouw door woningcorporaties en ontwikkelaars met aandacht voor doelgroepen. Het inspelen op vergrijzing en ambulantisering, inzetten op leefbare wijken en 'up to date' houden van woningmarktprognoses door monitoring en evaluatie.
- Uitvoering prestatieafspraken met woningcorporaties.
- Deelname aan RWLP/Regio Deal, waaronder 'Rotte kiezenaanpak' en GGA (gebiedsgerichte aanpak).
- Regie voeren over nieuwbouw, waarbij aandacht voor nieuwe woonconcepten, zoals Knarrenhoven, tiny houses en patiowoningen.

Centrum Veendam

Wat willen we bereiken?

Behoud en versterking van de positie van het centrum als regionaal verzorgend winkelgebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Ondersteunen van de professionalisering van de ondernemersvereniging. Bijvoorbeeld door inzet van centrummanagement, De Nieuwe Winkelstraat (DNWS) en het behouden of realiseren van een attractieve mix van winkels, horeca, leisure, warenmarkt, evenementen en overige centrumfuncties. Belangrijk instrument hierbij is een uniek gezamenlijke promotie van Veendam.
- Via een interactief traject met ondernemers en bewoners willen we komen tot een visie voor een compact en sterk winkelcentrum. Ondersteuning via een 'subsidieregeling stimulering detailhandel' is regelmatig een impuls om de leegstand aan te pakken. Het gaat hierbij om verplaatsing van winkels, het veranderen van winkelbestemming in woonbestemming en het verbeteren van de gevels van winkels om daarmee het straatbeeld te versterken.
- Bij alle projecten wordt goed gekeken in hoeverre provincie en andere overheden subsidies kunnen geven. Bij onder meer de herinrichting en ook het regulier beheer van het centrum is extra aandacht voor de openbare ruimte, zoals verkeer en parkeren.

Specifiek in 2023:

- Realisatie centrumvisie.
Gezamenlijk met betrokken stakeholders wordt een nieuwe centrumvisie opgesteld die nieuwe beleidsmatige kaders biedt ter versterking van het centrum. Daarnaast worden concrete deelprojecten geformuleerd waar de gemeente de komende jaren mee aan de slag kan. Hierdoor ontstaat een toekomstbestendig en aantrekkelijk centrum voor inwoners, bezoekers én ondernemers.
- Via een nauwe samenwerking met stichting BIZ tot een gezamenlijke uitvoeringsagenda te komen ter verbetering van de invulling van het centrum en promotie.

Jaarlijks terugkerend:

- Er wordt door de gemeente actief beleid gevoerd om, waar mogelijk, optimaal gebruik te maken van beschikbare landelijke en provinciale subsidies.
- Er vindt frequent overleg plaats met ondernemers en vastgoedeigenaren uit het centrum.
- De mogelijkheden voor de 'Subsidieregeling Stimulering Detailhandel Veendam Centrum' worden actief onder de aandacht gebracht bij ondernemers en pandeigenaren.
- Winkelbestemmingen buiten het winkelgebied worden actief uit de markt gehaald en nieuwe ontwikkelingen worden gefaciliteerd.
- De leegstandsverordening Veendam 2017 wordt actief ingezet om leegstand te verminderen en de leefbaarheid te vergroten.
- Er wordt proactief opgetreden om, waar mogelijk, belemmeringen bij ondernemers weg te nemen.

Gerelateerde taakvelden: 3.2, 8.2 en 8.3

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	9.629.829	6.033.545	5.242.414	5.233.414	5.233.414	5.233.414
Lasten	9.197.186	7.966.996	6.154.244	6.627.666	6.625.642	6.623.617
Subtotaal Programma 2.5	432.643	-1.933.451	-911.830	-1.394.252	-1.392.228	-1.390.203
Onttrekking aan reserves (Baten)		28.000	28.000	28.000	28.000	28.000
Toevoeging aan reserves (Lasten)	11.794	12.058	9.883	8.820	8.975	9.132
Subtotaal mutaties reserves	-11.794	15.942	18.117	19.180	19.025	18.868
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 2.5	420.849	-1.917.509	-893.713	-1.375.072	-1.373.203	-1.371.335

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 2.5 zijn:

- Herstructurering woningvoorraad
- Algemene Reserve Grondbedrijf
- Bovenwijkse voorzieningen Grondbedrijf
- Strategische aankopen
- Reserve aanpak rotte kiezelen
- Reserve winkelcentrum Sorghvliet
- Revitalisatiefonds bedrijventerreinen
- Bruisend centrum Veendam (egaliseringsreserve BCO)
- Reserve Duurzaam veilig Wildervank West

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Er zijn geen verplichte beleidsindicatoren beschikbaar voor dit programma.

Programma 3 - Ruimte voor ondernemers

De geografische ligging van Veendam biedt perspectief aan ondernemers. De verdubbeling van de N33 en de herstelde treinverbinding met Groningen biedt economische kansen voor het kernwinkelgebied in het centrum, bedrijventerreinen en toerisme.

In dit programma besteden we daarom aandacht aan het versterken van het ondernemersklimaat voor het hoofdwinkelcentrumgebied en de industriegebieden en de daarmee gepaard gaande werkgelegenheid.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Ondernemersklimaat: centrum

Wat willen we bereiken?

Wij willen het compacte centrumgebied in Veendam met een aantrekkelijk winkelvestigingsklimaat en voor inwoners en bezoekers aantrekkelijke entourage behouden en versterken. We willen een sterke en duurzame winkelstructuur met een zo compleet mogelijk aanbod voor zo veel mogelijk inwoners op loop- en fietsafstand (laagdrempelig, comfort en beperking onnodige automobilititeit).

We willen een gezond ondernemersklimaat scheppen waarin marktpartijen kunnen en willen investeren (ontwikkelingsgericht met ruimte voor kwaliteit en innovatie). Het rijke cultureel erfgoed (waaronder scheepvaart en industrieel erfgoed) van Veendam en de Veenkoloniën is een inspiratiebron voor verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er wordt een gezond ondernemersklimaat gecreëerd waarin marktpartijen kunnen en willen investeren (ontwikkelingsgericht met ruimte voor kwaliteit en innovatie).

Specifiek in 2023:

- Realisatie centrumvisie.
Met betrokken stakeholders wordt een nieuwe centrumvisie opgesteld die nieuwe beleidsmatige kaders biedt ter versterking van het centrum. Daarnaast worden concrete deelprojecten geformuleerd waar de gemeente de komende jaren mee aan de slag kan. Hierdoor ontstaat een toekomstbestendig en aantrekkelijk centrum voor inwoners, bezoekers en ondernemers.
- Via een nauwe samenwerking met stichting BIZ tot een gezamenlijke uitvoeringsagenda te komen ter verbetering van de invulling van het centrum en promotie.
- Stimuleringsregeling.
De subsidieregeling 'Stimulering detailhandel centrum Veendam' is in 2021 afgerond. Alle middelen zijn ingezet om winkels te verbeteren, functies te transformeren van detailhandel naar bijvoorbeeld wonen en het verbeteren van de uitstraling van vastgoed. Er zijn echter nog voldoende initiatieven waarvoor nu geen gelden beschikbaar zijn. Er wordt gewerkt aan een nieuwe regeling die dergelijke initiatieven financieel kan ondersteunen.

Jaarlijks terugkerend:

- Er wordt door de gemeente actief beleid gevoerd om, waar mogelijk, optimaal gebruik te maken van beschikbare landelijke en provinciale subsidies.
- Er vindt frequent overleg plaats met ondernemers en vastgoedeigenaren uit het centrum.
- De mogelijkheden voor de 'Subsidieregeling Stimulering Detailhandel Veendam Centrum' worden actief onder de aandacht gebracht bij ondernemers en pandeigenaren.
- Winkelbestemmingen buiten het winkelgebied worden actief uit de markt gehaald en nieuwe ontwikkelingen worden gefaciliteerd.
- De leegstandsverordening 'Veendam 2017' wordt actief ingezet om leegstand te verminderen en de leefbaarheid te vergroten.
- Er wordt proactief opgetreden om, waar mogelijk, belemmeringen bij ondernemers weg te nemen.

Ondernemersklimaat: Industrie

Wat willen we bereiken?

De aanwezigheid van Groningen Railport en de verbeterde infrastructuur, zoals de N33, maakt het aantrekkelijk voor bedrijven om zich te vestigen op de Veendamse bedrijventerreinen. Die worden met het bedrijfsleven en andere partners beheerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het ondernemersklimaat bevorderen door verder te werken aan de Dallen III & de Veendamse Poort N33 leisure and pleasure.

De aansluiting tussen overheid, onderwijs en arbeidsmarkt krijgt voortdurend de aandacht via nauw overleg tussen de afdelingen Sociaal en EZ. We behartigen in regionale verbanden actief onze belangen en die van ondernemers. Door de uitbreiding van de bedrijventerreinen bieden we ondernemers letterlijk en figuurlijk ruimte in diverse sectoren. Kortom stimuleren we economie en werkgelegenheid.

Jaarlijks terugkerend:

- Actieve acquisitie door bijvoorbeeld bezoek beurzen.
- Bedrijfsbezoeken afleggen.
- Netwerkbijeenkomsten bezoeken met als doel om bedrijven naar Veendam te krijgen.

Werkgelegenheid/Bedrijfsinvesteringen

Wat willen we bereiken?

Het economisch beleid van de gemeente richt zich op het behoud en de bevordering van werkgelegenheid. Onze inzet is gericht op behoud versterking en uitbreiding van de bestaande werkgelegenheid in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

De aansluiting tussen overheid, onderwijs en arbeidsmarkt krijgt voortdurend de aandacht via nauw overleg tussen de vlakafdelingen. Het vinden van personeel wordt een uitdaging. Door een goede samenwerking met ondernemers en andere partijen stimuleren we economie en werkgelegenheid.

De verkoop van kavels op de bedrijventerreinen heeft de hoogste prioriteit. Daarbij wordt een deel van het bestaande bedrijfsleven actief benaderd. Bedrijven van elders die zich hier oriënteren worden positief geholpen. In alle gevallen wordt geprobeerd maatwerk te leveren.

Jaarlijks terugkerend:

- Banenfestival.
- Kandidatenkrant.
- Bedrijfsbezoeken.
- Vacatures uitwisselen.
- Er wordt onderzocht om te komen tot een speciale nieuwsbrief voor ondernemers.

Gerelateerde taakvelden: 3.1 en 3.3

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	158.925	157.398	145.004	145.004	145.004	145.004
Lasten	362.648	644.558	380.694	380.427	380.162	374.845
Subtotaal Programma 3.0	-203.723	-487.160	-235.690	-235.423	-235.158	-229.841
Onttrekking aan reserves (Baten)	-	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserves (Lasten)	-	-	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 3.0	-203.723	-487.160	-235.690	-235.423	-235.158	-229.841

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

Er zijn geen reserves ingesteld voor programma 3.0.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Funcziemenging	%	2021	49,4%	51,1%	53,3%	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen
Vestigingen (van bedrijven)	per 10.000 inw 15-64jr	2021	124,5	138	165,1	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 4 - Leefbaar, duurzaam, hoge kwaliteit

Onder dit programma vallen de sub programma's 4.1 'Kwaliteit voor de fysieke omgeving' en 4.2 'Kwaliteit door participatie'.

Programma 4.1 - Kwaliteit voor de fysieke omgeving

Binnen sub programma 4.1 zijn drie deel programma's opgenomen:

4.1.1 Ruimtelijk gebruik, infrastructuur en beheer en onderhoud.

4.1.2 Milieu en duurzaamheid.

4.1.3 Toezicht en handhaving.

Programma 4.1.1 - Ruimtegebruik/infrastructuur/beheer & onderhoud

De kwaliteit van de fysieke omgeving levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de samenleving. Daarom wil Veendam een hoog kwaliteitsniveau van die fysieke omgeving zoals de kwaliteit van:

- Het ruimtegebruik op het grondgebied van Veendam en de overgangen naar de buurgemeenten.
- Architectuur en materiaalgebruik van gebouwen en inrichtingen.
- Inrichting en materiaalgebruik van de openbare ruimte en kwantiteit van het groen en water.
- Infrastructuur (boven en ondergronds).
- Beheer en onderhoud van openbare ruimte (groen, rood, grijs, blauw), 'schoon, heel en veilig'.

Kwaliteit gaat ook over veiligheid. Bij het ontwerpen van (openbare) ruimte en bouwwerken wordt vanaf het prille begin rekening gehouden met veiligheid (proactief en preventie). Ook bij beheer en onderhoud en 'toezicht en handhaving' speelt naast de technische- en de beeldkwaliteit, ook het veiligheidsaspect een rol.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Bereikbaar en veilig

Wat willen we bereiken?

Een bereikbaar en veilig Veendam.

Wat gaan we daarvoor doen?

Specifiek in 2023:

- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma van het Mobiliteitsplan Veendam 2022-2030.
 - Opstellen detailplanning en nadere uitwerking van de diverse acties vanuit het uitvoeringsprogramma van het mobiliteitsplan. Met name ook om de financiële consequenties voor de gemeentebegroting op de (middel)lange termijn inzichtelijk te maken.
 - Prioriteit ligt in 2023 bij de verkeersstudies naar de verkeersafwikkeling in Veendam Zuid en Veendam Noord, de aanpak van de wegen langs het Oosterdiep en het opstellen van een parkeerrichtlijn.
- Het borgen van het gemeentelijk belang bij het verder ontwikkelen van het plan voor het reactiveren van de spoorlijn Veendam-Stadskanaal voor regulier personenvervoer. Meer specifiek gaat het om de 'ombouw' van het treinstation van Veendam van kopstation naar een station aan een doorgaande treinverbinding. En om de realisering van een station in Wildervank, vooralsnog, in afwachting van een verdere doortrekking van de spoorlijn richting Emmen, in de vorm van een (kleinschalige) hub, een knooppunt voor openbaar busvervoer.

Jaarlijks terugkerend:

- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma van het Mobiliteitsplan Veendam 2022-2030.
- Verdere uitwerking van 'Duurzaam Veilig' door:
 - Verdere uitbreiding van het aantal 30 en 60 kilometerzones en het waar nodig doorvoeren van aanpassingen aan bestaande zones;
 - Het continu verbeteren van de verkeersveiligheid op wegen, wegvakken en kruisingen.
- Borgen van een goede aansluiting op het regionaal en landelijk wegennet en een goede interne verkeersafwikkeling via de centrumring.
- Borgen van veilige (hoofd)fietsroutes.
- Borgen van veilige schoolomgevingen.
- Borgen van behoud en waar mogelijk uitbreiding van voorzieningen op het gebied van openbaar vervoer, waaronder de stadsbus.
- Het (laten) uitvoeren van projecten op het gebied van verkeerseducatie op onder meer basisscholen en in het voortgezet onderwijs.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Wat willen we bereiken?

Bij ruimtelijke ontwikkelingen gaat specifieke aandacht uit naar Kerkstraat-West, Lloydsterras en het Leer- en Sportpark (LSP). De kwaliteit van de publieke ruimte bepaalt voor een groot deel de leefbaarheid van onze gemeente. Een aantrekkelijke publieke ruimte is bovendien een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor (nieuwe) inwoners, bedrijven en instellingen, toeristen en recreanten. We willen daarom onder meer een kwalitatief hoogwaardig centrum realiseren en de recreatiemogelijkheden voor de recreatievaart verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Leer- en Sportpark: zie subprogramma 2.3, Jeugd/Onderwijs.

Jaarlijks terugkerend:

- Als vervolg op het realiseren van het Gezondheidscentrum wordt verdere invulling gezocht voor het gebied Lloydsterras.
- Op basis van een vastgestelde gebiedsvisie en/of een bestemmingsplan wordt de verdere invulling van het bedrijventerrein Veendammer Poort N33 gestalte gegeven.
- Nu op Bastioneiland in Buitenwoel alle woningbouwkavels zijn verkocht of in optie uitgegeven, worden als vervolg hierop woningbouw mogelijkheden ontwikkeld op Dijkeneiland Zuid.

Omgevingsbeleid en Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

Ruimtelijke kaders voldoen aan de uitgangspunten van de omgevingswet.

Wat gaan we daarvoor doen?

Specifiek in 2023:

- Een aantal lopende planprocedures wordt nog onder de “oude” wetgeving (Wet ruimtelijke ordening, Wro) afgehandeld. Dit kan wanneer het ontwerp voor het betreffende ruimtelijke plan vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage was gelegd.
- De beoordeling van nieuwe initiatieven die niet passen in het omgevingsplan (buitenplanse omgevingsplanactiviteiten) vindt plaats binnen het bestaande systeem van Omgevingstafels en –kamers. Bij een positieve uitkomst van de weging van dergelijke initiatieven worden deze zoveel mogelijk via een reguliere procedure afgerond, tenzij er sprake is van adviesrecht van uw raad of verplichte participatie.
- De pilot omgevingsplan in Ommelanderswijk wordt afgerond.

Jaarlijks terugkerend:

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is in februari 2022 vastgesteld. Tot eind 2024 wordt deze nog aangevuld met de strategische onderdelen uit geldende en te actualiseren visies die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Dat betreft bijvoorbeeld de woonvisie. Het uitvoeringsgerichte beleid dat uit de Omgevingsvisie volgt, wordt in de komende jaren in uitvoeringsprogramma's vastgesteld. Denk hierbij aan uitvoeringsprogramma's wonen, centrum en mobiliteit.

Omgevingsplan

De pilot in Ommelandewijk wordt in 2023 afgerond. Wanneer u het omgevingsplan voor dit deelgebied vaststelt, wordt het tevens uitgangspunt voor het definitieve omgevingsplan voor de hele gemeente. In de komende jaren wordt dit verder per deelgebied opgepakt. Na afronding van de pilot doen wij u voorstellen voor de planning van deze omzetting die in 2029 moet zijn afgerond.

Toepasbare regels

Toepasbare regels zijn de vertaling van juridische regels naar begrijpelijke vragenbomen voor initiatiefnemers en worden in het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingsrecht) straks gebruikt in de drie onderdelen *Vergunningcheck*, *Aanvragen* en *Maatregelen op maat*.

Het is niet verplicht om vóór de invoering van de Omgevingswet toepasbare regels aan te leveren. We doen dit – wat wettelijk is afgesproken - wel vóór de invoeringsdatum om het huidige dienstverleningsniveau te behouden. Zo zorgen we er in ieder geval voor dat er voor de activiteit “kappen” een vragenboom gereed is. In 2023 en volgende jaren maken we, met behulp van specifieke software, meer toepasbare regels.

Recreatieve en toeristische voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van toerisme en recreatie

Wat gaan we daarvoor doen?

Specifiek in 2023:

- Verbeteren vaarverbinding Langeboschemeer.
Door het verbeteren van de bevaarbaarheid van de verbindende vaarweg tussen het Zuidlaardermeer en het Langeboschemeer wordt een toeristische impuls gegeven. Daarnaast verbetert hierdoor de functionaliteit van deze vaarweg.
- Nieuwe promotie- en marketingstrategie.
Aan de hand van de nieuwe merkstrategie van Marketing Groningen en via de samenwerking op het gebied van vrijetijdseconomie in Oost-Groningen wordt een nieuwe lijn van promotiematerialen ontwikkeld voor toeristen en bezoekers.
- Ontwikkeling nieuwe website voor ontsluiting toeristische informatie.
Door de ontwikkeling van een dergelijk platform wordt relevante informatie voor toeristen en recreanten goed en centraal ontsloten. Dit draagt bij aan de digitale bereikbaarheid en promotie van Veendam.

- Deelname nieuw project Routebureau Groningen.
In het verlengde van het voorgaande project Routegebonden Recreatie wordt een nieuwe overeenkomst met het Routebureau aangegaan. Van daaruit wordt geïnvesteerd in een provinciebrede verbetering van wandel-, fiets- en vaarroutes.
- Onderzoek haalbaarheid toeristenbelasting.
Om meer te kunnen investeren in de toeristische aantrekkingskracht van de gemeente willen wij onderzoeken of de invoering van toeristenbelasting in de gemeente Veendam haalbaar is. Daarbij wordt nadrukkelijk het gesprek gevoerd met de recreatie- en toeristenbranche.

Jaarlijks terugkerend:

- Structurele vertegenwoordiging in het Bruisend Centrum Overleg voor het aanbieden van een gevarieerd en kwalitatief aanbod van evenementen in het centrum van Veendam.
- Contacten onderhouden en vertegenwoordiging te waarborgen met buurgemeenten, partners en ondernemers binnen de toeristisch recreatieve branche.
- Het aanbod van evenementen in Veendam te behouden en verbeteren.

Beheer en onderhoud van openbare ruimte en infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Een schoon, heel en veilige openbare ruimte volgens de vastgestelde onderhoudsniveaus. Het omvat de aanleg, het beheer en het onderhoud van alle gemeentelijke verharding, technische kunstwerken, recreatievoorzieningen, stedelijk groen, begraafplaatsen en openbare verlichting. Tevens omvat het programma het onderhoud van de bewegwijzering, het straatmeubilair en het uitvoeren van maatregelen voor de verkeersveiligheid en de gladheidsbestrijding.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan het onderhoud en de vervangingen uitvoeren op basis van de door de raad vastgestelde onderhoudsniveaus, beheerplannen en onderhoudsprogramma's en de beschikbare budgetten. Hierbij worden onder meer de uitgangspunten en acties uit de visiedocumenten, zoals de Groenvisie en Gemeentelijk RioleringsPlan, meegenomen.

Specifiek in 2023:

In 2023 komen enkele beleidsplannen richting de raad. Dat zijn:

- Beleidsplan Openbare Verlichting (OV).
- Beleidsplan onkruid op verharding.
- Beleidsplan gladheidsbestrijding.
- Beleidsplan onderhoud wegen.
- Beleidsplan oevers en beschoeiingen.
- Grondbeleidsplan.
- Vastgoedbeleidsplan.
- Riool- en waterzorg programma.
- Beleidsplan beheer bruggen.

Verder staat voor 2023 onder meer de uitvoering van fase 2 vernieuwen beschoeiingen Oosterdiep op de planning. Dit is vanaf de Stationsbrug tot aan de Zuiderschoolbrug aan de kant van de kade.

Jaarlijks terugkerend:

- De openbare ruimte wordt planmatig actief beheerd om de kwaliteiten van de functies te kunnen behouden, zoals deze in de onderhoudsniveaus met bijbehorende budget door de gemeenteraad is vastgesteld.

Gerelateerde taakvelden: 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 5.7, 7.2 en 7.5

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	2.473.102	2.457.435	2.451.262	2.423.616	2.395.969	2.368.323
Lasten	7.780.320	7.724.487	8.070.868	7.973.624	7.892.935	7.873.160
Subtotaal Programma 4.1.1	-5.307.218	-5.267.052	-5.619.606	-5.550.008	-5.496.966	-5.504.837
Onttrekking aan reserves (Baten)	517.185	396.454	434.275	434.275	434.275	424.802
Toevoeging aan reserves (Lasten)	1.856.035	183.913	56.831	55.809	56.786	57.780
Subtotaal mutaties reserves	-1.338.850	212.541	377.444	378.466	377.489	367.022
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 4.1.1	-6.646.068	-5.054.511	-5.242.162	-5.171.542	-5.119.477	-5.137.815

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 4.1.1 zijn:

- Uitbaggeren vijvers
- Verdubbelen N33
- Industriële bewegwijzing
- Onderhoud bruggen
- Reserve achterstallig onderhoud openbare verlichting (OVL)
- Afkoopsommen onderhoud omgevingsgroen begraafplaatsen
- Walbeschoeiingen
- Egalisatiereserve riolering
- Reserve masterplan centrum Veendam
- Reserve Stationspark
- Reserve uitvoering Bestuursakkoord water
- Reserve kruispunt G. Veenhuizenweg - A. Tripweg
- Reserve act./vern. (parker) bewegwijzing

- Res. Maatregelen verkeersveiligheid rond scholen 1e fase
- Reserve reconstructie Lloydsplein
- Reserve beschoeiingen en steigers

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2021	3,7	8,4	8,9	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen
Demografische druk	%	2022	78,1%	67,2%	70,3%	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 4.1.2 - Milieu en duurzaamheid

Dit deelprogramma betreft alle zaken die betrekking hebben op afvalverwerking en milieubeheer.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Afvalverwerking

Wat willen we bereiken?

Duurzame ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die toekomstgericht bijdragen aan een schone en mooie omgeving. Dat vraagt om keuzes in de stapsgewijze overgang naar schone(re) en duurzame energie die we ook in ruimtelijke zin mogelijk willen maken. Het stimuleren van het scheiden van huishoudelijk afvalstoffen tegen zo laag mogelijke kosten met een zo'n groot mogelijk serviceniveau voor de burgers.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We blijven werken aan hoe we de dienstverlening bij de afvalinzameling en de faciliteiten (deelstromen en hergebruik) op het afvalbrenghstation kunnen verbeteren.
- We zorgen voor een schone openbare ruimte door zwerfafval te voorkomen en hiervoor samen met bewoners, scholen en verenigingen projecten op te zetten.
- Onze communicatiemiddelen zetten we breed in om onze burgers te informeren en ervan bewust te maken dat afval eigenlijk een grondstof is en zoveel mogelijk hergebruikt dient te worden.

Specifiek in 2023:

- Het ingezameld restafval bij ondergrondse- en hoogbouwlocaties gaan we aanbieden voor nascheiding. Hierdoor komen nieuwe grondstoffen (kunststoffen en metalen) vrij voor hergebruik.
- We gaan hergebruik van materialen op het brenghstation stimuleren en maken hier gebruik van de diverse deelstromen en zetten waar mogelijk is kringloop in. Hiermee bevorderen we de VANG-doelstellingen en verbeteren we de circulaire keten.

Jaarlijks terugkerend:

- De reguliere huisvuilinzameling van rest-, gft-, papier- en pmd-afval en het exploiteren van het afvalbrenghstation.

(Leef) Milieu

Wat willen we bereiken?

Milieuveiligheid bij met name risicovolle bedrijven, bescherming van mens, flora, fauna, bodem, lucht, water en voorkoming van milieucriminaliteit. Stapsgewijze overgang naar schone(re) en duurzame energie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Stapsgewijze overgang naar schone(re) en duurzame energie.
- Wij gaan ter voorbereiding van de Omgevingswet de omgevingsvisie en het omgevingsplan inventariseren. Welke milieuregels zijn er? Welk milieubeleid is er? Hoe onderzoeken we dat dit met andere aspecten kunnen integreren in één omgevingsvisie en één omgevingsplan.

Specifiek in 2023

Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsplan ter bestrijding van energiearmoede.

Jaarlijks terugkerend:

Regionale energiestrategie (RES) Groningen

Nadat de RES 1.0 op 1 juli 2021 is ingediend bij het Nationaal Programma RES (NPRES) wordt verder gewerkt aan de RES 2.0.

Energietransitie

Nadat de Transitievisie Warmte is vastgesteld, moeten wijkuitvoeringsplannen (WUP) worden opgesteld. Hierin worden businesscases uitgewerkt voor wijken waar gestart wordt met het verminderen van de CO₂-uitstoot door het energiegebruik.

Uitvoeringsplannen worden daarna ook daadwerkelijk uitgevoerd.

Energieloket

Wat willen we bereiken?

Het bevorderen van duurzame energie en een bijdrage aan de energietransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De gemeente is al enige jaren onderdeel van het provincie brede 'energieloket' waar de pagina's van Veendam het hoogste bezoekersaantal kennen. Dit provinciale energieloket wordt via een communicatiecampagne meer onder de aandacht gebracht. Ook sluit de gemeente aan bij acties vanuit dit loket, zoals de isolatieveiling en gezamenlijke aanschaf van zonnepanelen.
- De gemeente kent zelf geen subsidies/stimuleringsregeling voor de verduurzaming van particuliere woningen. Via het energieloket kunnen bewoners achterhalen welke (financiële) mogelijkheden er zijn om duurzaamheidsmaatregelen in de woning door te voeren. De mogelijkheden van dit loket worden via een communicatiecampagne actief onder de aandacht gebracht.

Jaarlijks terugkerend:

- De gemeente is al enige jaren onderdeel van het provincie brede 'energieloket'. Bij het loket kunnen inwoners op adresniveau tips en informatie inwinnen over de mogelijkheden voor de verduurzaming van hun woning en eventueel beschikbare subsidies.

Mijnbouw

Wat willen we bereiken?

We willen op de hoogte zijn van de effecten van (gestapelde) mijnbouw en willen onze inwoners ondersteunen bij het verkrijgen van relevante informatie binnen de geldende schadeprotocollen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Via een communicatiecampagne wordt het gemeentelijk meldpunt mijnbouwschade actief onder de aandacht gebracht.
- Een fijnmazig grondmeetnetwerk van tiltmeters in het gebied is onderdeel van een pilot vanuit de Nationaal Coördinator Groningen (NCG).
- Een actieve en uitgebreidere monitoring van het grondwaterpeil, in samenwerking met het waterschap, is onderdeel van bestaande plannen van de waterschappen en NCG. De gemeente lift hierin mee.
- De gemeente meet zelf niets, maar ziet toe op het proces, gevolgen en communicatie.
- De gemeente onderhoudt actief en regelmatig contact met Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat waarin de belangen en behoefte met betrekking tot informatievoorziening voor inwoners kenbaar wordt gemaakt. Leidraad daarbij is het Gronings Sociaal Handvest, dat op 11 juli 2022 is ondertekend tussen diverse partijen. Denk dan aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, overheden en SodM. De gemeente pleit voor een uniforme benadering én behandeling van schademeldingen als gevolg van mijnbouwactiviteiten.
- Periodieke informatiebijeenkomst over onderdelen van de gestapelde mijnbouw.

Specifiek in 2023:

- Volgen van de procedure omtrent het winningsplan Nedmag 2018.
- Aangehaakt zijn bij het door Nedmag vervangen van het Veenkoloniale afvalwaterleiding (VKA)-stelsel en eventuele nieuwe invulling van het oude VKA-stelsel door mogelijke realisatie warmtenet.
- Aangehaakt blijven bij initiatieven omtrent waterstofopslag en mogelijke winningsplannen voor nieuwe zoutcavernes bij Zuidwending.
- Door samenwerking met betrokken decentrale overheden via een gebiedsproces te komen tot potentiële toekomstige nieuwe invulling van gebieden met een hoge mate van bodemdaling.
- Het houden van informatiebijeenkomst over onderdelen van de gestapelde mijnbouw.

Jaarlijks terugkerend:

- Gebruik maken van de juridische bevoegdheden en verantwoordelijkheden op basis van de Mijnbouwwet voor nieuwe en bestaande mijnbouwactiviteiten.
- Structurele vertegenwoordiging in de ambtelijke en bestuurlijke werkgroep 'Bodemdaling Nedmag'.
- De gemeente is een belangrijke gesprekspartner in ambtelijke en bestuurlijke werkgroepen en andere platforms binnen het gehele dossier mijnbouw.

De gemeente beheert het gemeentelijk schademeldpunt voor mijnbouwactiviteiten en brengt deze actief onder de aandacht van inwoners. Inwoners die een schademelding doen, worden geïnformeerd en eventueel ondersteund binnen de geldende schadeprotocolen.

Gerelateerde taakvelden: 7.3 en 7.4

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	4.391.862	4.082.074	4.287.845	4.287.845	4.287.845	4.287.845
Lasten	3.858.685	3.786.629	4.007.798	3.948.237	3.954.106	3.960.130
Subtotaal Programma 4.1.2	533.178	295.445	280.047	339.608	333.739	327.715
Onttrekking aan reserves (Baten)	-	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserves (Lasten)	-	-	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 4.1.2	533.178	295.445	280.047	339.608	333.739	327.715

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 4.1.2 zijn:

- Egalisatiereserve afvalstoffenheffing
- Reserve duurzaamheidsagenda
- S.L.O.K.

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	15,7%	34,4%	26,9%	RWS Leefomgeving	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 4.1.3 - Toezicht en handhaving

Onder het deelprogramma toezicht en handhaving valt enerzijds het beschikbaar stellen van in gezamenlijkheid (de GR Veiligheidsregio Groningen) bepaalde middelen ten behoeve van crisisbeheer, brandveiligheid, rampenbestrijding en andere vormen van brandweezorg. Aan de andere kant is er sprake van middelen en andere randvoorwaarden (beleid en uitvoeringsregels) welke de 'eigen' openbare orde en veiligheid betreffen en waarbij verbonden partijen of ketenpartners met de gemeente integraal optrekken. De rol van de burgemeester als bestuursorgaan met eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden, is hierin vooral die van regisseur en aanjager, maar ook in zekere interventies eigenstandig. Namens de burgemeester is het team Openbare Orde en Veiligheid (team OOV) praktiserend. Vooral in het tot stand brengen van een meer en sterkere verbinding tussen de domeinen zorg en veiligheid is dit team een belangrijke schakel. De sociale veiligheid of de leefbaarheid in de gemeente wordt daarmee gediend.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Veiligheidsregio: Brandweezorg & Crisisbeheersing

De uitvoering van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling veiligheidsregio.

In de uitvoering participeert de gemeente ook zelf voor het deel crisisbeheersing. De gemeentelijke crisistaken worden in regionaal verband uitgevoerd en worden gecoördineerd door de Gemeentelijke Kolom Groningen als organisatieonderdeel van de gemeenschappelijke regeling.

Wat willen we bereiken?

- Voorkomen van ernstige gebeurtenissen en de schadelijke gevolgen beperken (preventie en preparatie).
- Zelfredzaamheid van onze inwoners vergroten.
- Solide brandweezorg en professionele voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Wat gaan we daarvoor doen?

Naast de afspraken op het gebied van toezicht en advies (risicogericht aan de hand van een brandrisicoprofiel) levert de brandweer inspanningen op het gebied van brandveilig leven: inzetten op gedragsverandering in de woonomgeving met focus op zelfredzaamheid en vluchtveiligheid. Daarmee dragen wij bij aan de gemeenschappelijke doelstelling van Brandweer Nederland: 'Minder branden, minder slachtoffers en minder schade'.

Visie brandweezorg 2030

De brandweer zet in op:

1. Risicogerichte preventieve brandweezorg.
2. Een solide organisatie van de repressieve brandweezorg.
3. Brandweezorg in verbinding met de samenleving.

Crisisbeheersing

Het Veiligheidsplan Veiligheidsregio Groningen 2020-2024 beschrijft de volgende ambities:

1. Borgen van de basis (repressieve paraatheid brandweer en crisisorganisatie).
2. Verbreding risicoprofiel (onder meer klimaat en energietransitie, sociale veiligheid).
3. Inzetten op samenwerking in een breder netwerk.
4. Flexibel en proactief optreden op basis van situatie (incidentgericht in plaats van op basis van organisatiestructuur).

Specifiek in 2023:

Brandweezorg.

Er is sprake van autonome ontwikkelingen, die enkele begrotingswijzigingen rechtvaardigen. Dat zijn onder meer loon- en prijsontwikkelingen en administratief technische aanpassingen die voortvloeien uit eerder gemaakte afspraken.

In voorgaande begrotingen werd de 'O' lijn gehanteerd (alleen indexatie). Incidentele voordelen als gevolg van de coronacrisis worden ingezet om uitgesteld werk in te halen. Zoals uit de kaderbrief blijkt, spelen er meerdere landelijke en regionale ontwikkelingen die een financiële impact hebben. Gevolg is dat de 'O' lijn onder druk staat en de komende jaren niet in alle gevallen realistisch is. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt aangesloten bij de gemaakte financiële afspraken (hygiëneregels).

Jaarlijks terugkerend:

- Het op basis van de in de GR bepaalde financiële bijdrage mede bekostigen van het voldoende geprepareerd zijn van de brandweer in onze gemeente.
- Het verlenen van vergunningen voor bouwwerken, maar ook voor publieksevenementen op basis van een tijdig vertrekt advies van de VRG en op basis van een vooraf bepaalde risico-inschatting.
- Voorlichting geven en informatie verschaffen om zelfredzaamheid te vergroten en samen te zorgen voor een veilige samenleving.
- Bijdragen aan en in stand houden van een parate en vakbekwame crisisorganisatie.

Toezicht en handhaving Openbare Orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Op het gebied van de Openbare orde en veiligheid (OOV) gaat het om het bereiken of in stand houden van een zeker niveau of mate van veiligheid en leefbaarheid. Begrippen als overlast en ordeverstoring duiden hierin de ongewenste situatie aan waarin de gemeente - en bestuurlijk gezien de burgemeester - vooral een regisserende en coördinerende rol heeft om te komen tot een situatie van rust en beheersing. Daarbij willen we integraal werken aan de bestrijding van allerlei vormen van ondermijning. Ook willen we de verbinding tussen zorg en veiligheid, zoals die is gelegd, verder verstevigen en verbreden.

Op basis van een Integraal Veiligheidsbeleidsplan willen we daarin keuzes maken en prioriteiten stellen. Samen met partners werken we in de bestrijding van onveilige situaties aan structurele oplossingen. Dat is ook het voorkomen van deze situaties in de toekomst (preventie).

Wat gaan we daarvoor doen?

Openbare orde en veiligheid

Eind 2022 wordt het Integraal Veiligheidsplan (IVP) vastgesteld. Hieruit vloeit een jaarplan waarin de uitvoering is vastgelegd.

Het Integraal Veiligheidsplan is in samenspraak met de politie, Openbaar Ministerie (OM) en onze ketenpartners in de veiligheid opgesteld. Er is ook gebruik gemaakt van de inbreng vanuit onze inwoners en ondernemers. In het beleid wordt ingegaan op thema's, zoals een veilige leefomgeving, fysieke veiligheid, jeugd en veiligheid, (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit en weerbaarheid en bedrijf en veiligheid.

De komende jaren wordt extra aandacht gevraagd voor toezicht en handhaving op het gebied van de APV & bijzondere wetten. Hiermee wordt een koppeling gemaakt met het integraal handhavingsbeleid en het uitvoeringsprogramma.

Ook wordt extra geïnvesteerd op preventie en risicocommunicatie.

Relaties met andere beleidsdomeinen en plannen:

- Verbinding Zorg & Veiligheid.
- Wijkgericht werken.
- Omgevingsvisie Veendam.
- Centrumvisie Veendam.
- Veiligheidsplan LSP.
- Integraal Handhavingsbeleid en Programma.
- Regionaal Ambitiekader (RAK) gemeenten en woningcorporaties.
- Mobiliteitsplan Veendam 2022-2030.
- Veiligheidsplan veiligheidsregio Groningen.
- Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid.

Jaarlijks terugkerend:

De uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan wordt vastgelegd in een uitvoeringsplan dat jaarlijks door het college van burgemeester en wethouders wordt vastgesteld.

De toezicht- en handhavingstaken worden vastgelegd in het VTH-jaarprogramma dat door het college van burgemeester en wethouders wordt vastgesteld.

Toezicht en handhaving (Wabo)

Wat willen we bereiken?

Een samenleving waarin de gestelde normen voor een adequaat niveau van veiligheid en leefbaarheid worden nageleefd. Het beheersen van risico's voor de samenleving staat centraal. De inwoners van Veendam moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente zicht heeft op deze risico's en die zo goed mogelijk onder controle heeft. Voorwaarde van een adequate bescherming van de leefomgeving is het voldoen aan de landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria, gericht op het monitoren van het kwaliteitsniveau van de werkzaamheden.

Toezicht en handhaving is gericht op:

- Preventie: Het voorkomen van situaties waarin de gestelde normen worden overtreden.
- Consequente en duidelijke aanpak bij het niet naleven van regels.
- Eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van burgers.
- Kenbaarheid van regels.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het opstellen van een integraal handhavingsplan (inclusief uitvoeringsprogramma en prioriteitenoverzicht).
- Voorstellen doen om deze snelle dienstverlening verder uit te breiden.
- Implementatie en borging werkprocessen rondom invoering Omgevingswet.
- Toezicht en handhaving digitaal ondersteunen.
- Afstemming werkprocessen met de ketenpartners.

Jaarlijks terugkerend:

- Adequate uitvoering wettelijke vergunningverlenende en toezichthoudende taken op gebied van de Wabo en milieu. Dit laatste in samenwerking met de Omgevingsdienst Groningen.
- Het permanent beoordelen en verbeteren van de VTH-taken en het periodiek verantwoording hiervoor afleggen aan het college en de raad via het Beleidsplan VTH.
- Er wordt ingezet op een passende interventie bij iedere overtreding volgens de Landelijke Handhavingsstrategie.
- Bij bouwprojecten wordt in een zo vroeg mogelijk stadium aandacht gegeven aan een adequaat niveau van veiligheid en leefbaarheid. Begeleiding en waar nodig interventie van dergelijke projecten is daarbij van groot belang.
- In geval van klachten of meldingen wordt eerst onderzocht in hoeverre er minnelijke oplossingen mogelijk zijn. Evidente schendingen van de basisbeginselen van veiligheid en leefbaarheid worden actief aangepakt.
- Duidelijke en adequate communicatie over de gestelde regels en normen, zodat de bewustwording hierover bij de burger en het bedrijfsleven wordt vergroot en spontaan naleefgedrag wordt bevorderd.
- Voor het onderdeel Milieu heeft Veendam haar taken ondergebracht in de Omgevingsdienst Groningen (ODG).

Actuele vergunningen zijn van belang voor het goed en adequaat uitvoeren van de werkzaamheden binnen de ODG. Vergunningen moeten actueel worden gehouden door ze aan te passen wanneer daar aanleiding toe bestaat.

Gerelateerde taakvelden: 1.1 en 1.2

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	196.010	135.501	30.737	30.737	30.737	30.737
Lasten	2.334.871	2.445.207	2.327.627	2.317.002	2.251.990	2.264.829
Subtotaal Programma 4.1.3	-2.138.861	-2.309.706	-2.296.890	-2.286.265	-2.221.253	-2.234.092
Onttrekking aan reserves (Baten)	-	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserves (Lasten)	-	-	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 4.1.3	-2.138.861	-2.309.706	-2.296.890	-2.286.265	-2.221.253	-2.234.092

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

Er zijn geen reserves ingesteld voor programma 4.1.3.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Winkeldiefstallen	per 1.000 inw	2021	2,4	2,1	1,8	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inw	2021	5,8	4,3	4,3	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, ect.)
Diefstal uit woning	per 1.000 inw	2021	0,7	1,2	1,3	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners
Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	per 1.000 inw	2021	8,0	6,7	6,1	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 4.2 - Kwaliteit door participatie

Dit deelprogramma gaat over het volwaardig deelnemen aan de maatschappij. Bijzondere aandacht wordt geschonken aan de ontwikkeling van algemene voorzieningen, zodat onze inwoners zonder indicaties gebruik kunnen maken van ondersteuning. Denk aan begeleiding, huishoudelijke ondersteuning en ambulante jeugdhulp. Met de uitbreiding van de taken op het gebied van Beschermd Wonen krijgt dit onderwerp ook meer aandacht, naast natuurlijk de door ontwikkeling van de drie decentralisaties: Wmo, Jeugdwet, Participatiewet.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Welzijn, jeugd en zorg in de wijken en dorpen

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners weten waar zij met hun ondersteuningsvraag terecht kunnen zodat iedereen die zorg of hulp nodig heeft, passende ondersteuning krijgt ('licht waar het kan, specialistisch waar het moet'). Dit doen we door consequent uit te gaan van de unieke inwoner, zijn of haar behoefte, hulpvraag en eigen mogelijkheid en de sociale context waarin hij of zij verkeert. Altijd moet individueel beoordeeld worden welke oplossing het beste is. We beperken of voorkomen onnodige en dure zorg en ondersteuning. Uitgaan van de zorgvraag is essentieel.

We willen daarom een integraal werkende herkenbare laagdrempelige toegangsvoorziening WMO en jeugd in de wijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen voor een laagdrempelige, multidisciplinaire toegangsvoorziening waar inwoners met al hun zorgvragen terecht kunnen.
- We maken de optimale afstemming tussen de Jeugdwet en Wmo mogelijk. We willen doorlopend zorgarrangementen realiseren. Hier worden duidelijke afspraken over gemaakt met betrokken partners.
- We informeren inwoners (onder wie jeugdigen en hun ouders) waar zij met hun ondersteuningsvraag terecht kunnen.
- We gaan uit van de zorgvraag op basis van Positieve Gezondheid, zetten in op signalering en preventieve hulp en ontwikkelen, mede op basis van kosten- en batenanalyses, kwalitatief goede preventieve programma's. Dit doen via samenwerking met betrokken organisaties, zoals onderwijs en huisartsen, welzijn en jeugdhulpaanbieders en andere ketenpartners.
- We zorgen dat inwoners ondersteuning ontvangen van goed opgeleide deskundige professionals.
- Samen met zorg- en welzijnsaanbieders, mantelzorgers en vrijwilligers zoeken we naar praktische en slimme oplossingen om de huidige mantelzorgers en vrijwilligers te ontlasten.
- We brengen de doelen, resultaten en kosten en baten van lopende lokale trajecten en projecten in kaart: school als wijk, pilot taskforce thuiszitters, inzet schoolmaatschappelijk werk en de zorgklas op het Kindcentrum Westenwinde.

Op basis hiervan stellen we (opnieuw) de afspraken vast tussen onderwijs, gemeente/leerplicht, welzijn, GGD en jeugdhulpaanbieders. Kinderen en jeugdigen kunnen daardoor thuisnabij onderwijs volgen. Ook de aanpak van schoolverzuim wordt hierbij betrokken.

- We bevorderen de samenwerking tussen huisartsen en de algemene voorzieningen.
- Wij ondersteunen, faciliteren, verbinden en stimuleren vrijwilligers(organisaties). Zo kunnen alle inwoners met plezier bijdragen aan een bruisende, zorgzame en leefbare omgeving.
- We maken met de uitvoerder van de algemene voorziening ambulante jeugdhulp, onze casusregisseurs Jeugd en de gecertificeerde instellingen afspraken over de inspanningen die door hen worden geleverd om uithuisplaatsingen en onder toezichtstellingen te voorkomen.
- Voor kinderen die te maken hebben met de gevolgen van complexe scheidingen maken we ketenafspraken over preventieve en specialistische ondersteuning, zodat zij zo snel mogelijk passende hulp hebben.
- We kopen met de andere gemeenten in de provincie Groningen via de RIGG (Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten) alle noodzakelijke gespecialiseerde jeugdhulp in.
- Samen met de RIGG-gemeenten werken we aan de beheersbaarheid van de uitgaven in de jeugdhulp.

Specifiek in 2023:

- Compaen ontvangt subsidie om het jongerenwerk uit te voeren.
- Elker, Lentis, Molendrift, Cosis, Team050 en Accare ontvangen subsidie om specifieke pilots uit te voeren en de casusregisseurs van de gemeente met specialistische kennis te ondersteunen.
- De Algemene Voorziening Ambulante Jeugdhulp in Veendam is in voorbereiding. Na een aanbestedingsprocedure komt er een opdrachtnemer voor de algemene voorziening. Samen met de kwartiermaker van de opdrachtnemer wordt gestart met ambulante jeugdhulp vanuit een algemene voorziening. Het streven is om op 1 april 2023 te starten. Gedurende het jaar willen we ook kijken hoe we deze algemene voorziening verbinden met DeBasis. Bijvoorbeeld om de doorlopende lijn 18-/18+ en gezinnen met meerdere vragen goed vorm te geven.
- Het starten met een algemene voorziening voor ambulante Jeugdhulp vergt ook een andere wijze van aansturen. Samen met de opdrachtnemer worden werkafspraken gemaakt. Daarbij is bijvoorbeeld de rolverdeling tussen de casusregisseurs in dienst van de gemeente en de medewerkers van de opdrachtnemer een punt wat helder moet worden beschreven.

Jaarlijks terugkerend

Niet van toepassing.

Wmo

Wat willen we bereiken?

Inwoners zijn zelfredzaam, eventueel met hulp van de directe omgeving, en waar noodzakelijk met de inzet van professionele ondersteuning. Alle inwoners weten waar zij met hun ondersteuningsvraag terecht kunnen, zodat iedereen die hulp of ondersteuning nodig heeft passende ondersteuning krijgt. Dit doen we door consequent uit te gaan van de inwoner, zijn of haar behoefte, hulpvraag en eigen mogelijkheid en de sociale context waarin hij of zij verkeert.

Altijd moet worden beoordeeld welke oplossing het beste is. We beperken of voorkomen onnodige en dure hulp en ondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We bieden waar nodig passende ondersteuning die herkenbaar en laagdrempelig is georganiseerd.
- We gaan uit van de vraag gebruikmakend van het gedachtegoed Positieve Gezondheid, zetten in op signalering en preventieve hulp en ontwikkelen. Dit doen we in samenwerking met betrokken organisaties, zoals huisartsen, DeBasis, jeugdhulpaanbieders en andere ketenpartners.
- We zetten in op collectieve vormen van ondersteuning waarmee we bijdragen aan preventie.
- We optimaliseren de afstemming tussen ondersteuning vanuit de Jeugdwet en de Wmo. We willen gezamenlijk, met de professionals, samenhangende ondersteuning realiseren. Hier worden duidelijke afspraken over gemaakt met en tussen betrokken partners.
- We informeren inwoners waar zij met hun ondersteuningsvraag terecht kunnen.
- We zorgen dat inwoners ondersteuning ontvangen van goed opgeleide deskundige professionals.
- De professionals zoeken samen met mantelzorgers en vrijwilligers naar praktische en slimme oplossingen om de huidige mantelzorgers en vrijwilligers te ondersteunen. Zij ondersteunen, faciliteren, verbinden en stimuleren vrijwilligers(organisaties). Zo kunnen alle inwoners met plezier bijdragen aan een bruisende, zorgzame en leefbare omgeving.

Specifiek in 2023:

- Buurtdiensten en De Nieuwe Zorg Thuis ontvangen subsidie om de huishoudelijke ondersteuning uit te voeren.
- Het bevorderen van een intensievere samenwerking tussen de huisartsen en deBasis.

Jaarlijks terugkerend:

- We zetten in op preventie, stellen de vraag van de inwoner centraal en investeren aan de voorkant.
- Preventief werken gaat hand in hand met inzetten op collectief werken en collectieve voorzieningen.
- Het in gezamenlijkheid doorontwikkelen van onze algemene voorzieningen maatschappelijke ondersteuning daar waar nodig, zodat er minder geïndiceerde ondersteuning en maatwerk nodig is.
- Het goed laten aansluiten van ondersteuning vanuit de Jeugdwet naar Wmo (van 18- naar 18+)

Eenzaamheidsbestrijding

Wat willen we bereiken?

Eenzaamheid treft inwoners van alle leeftijden. Prioriteit om deze problematiek aan te pakken gaat daarbij in eerste instantie uit naar de oudere inwoners. Ouderen blijven langer thuis wonen. Dat kan gepaard gaan met gevoelens van eenzaamheid als er steeds meer mensen om je heen wegvallen en je eigen gezondheid brozer wordt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We informeren wijkverpleegkundigen en huisartsenpraktijken over de mogelijkheden van dagbesteding voor ouderen. We anticiperen op deze ontwikkeling door in te zetten op positieve gezondheid en participatie. Daarbij werken we nauw samen met Menzis.
- We doen mee aan het landelijke actieprogramma 'Eén tegen eenzaamheid'.

Specifiek in 2023:

- We organiseren wederom activiteiten rondom de 'Week tegen Eenzaamheid'.
- De lokale coalitie tegen eenzaamheid zoekt verbinding met netwerkpartners.

Jaarlijks terugkerend:

- We zetten in op signalering, kennisdeling en het structureel onder de aandacht houden van het thema.

Beschermd wonen

Wat willen we bereiken?

We willen voldoende voorzieningen realiseren op het gebied van beschermd wonen
We zetten in op preventie en vroeg-signalering (ter voorkoming van instroom in Beschermd Wonen en Opvang) en uitstroomcoördinatie en nazorg wanneer inwoners weer zelfstandig gaan wonen.
We geven uitvoering aan de naar onze gemeente gedecentraliseerde taken op het gebied van Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren de Centrumregeling Beschermd wonen, Opvang en Inloopvoorziening GGz Groningen 2021 uit waarin de nieuwe taakverdeling na decentralisatie tussen de centrumgemeente Groningen en de Groninger gemeenten is vastgelegd.
- We zijn financieel verantwoordelijk voor de beschermd wonen voorzieningen in onze gemeente.
- We werken met een eigen Groninger (her)verdeelmiddel Beschermd Wonen.
- We monitoren Beschermd Wonen en Opvang inhoudelijk en financieel om in regie te zijn.
- We implementeren in samenwerking met alle Groninger gemeenten de inkoop Beschermd Wonen 2023.
- We werken in Oost-Groningen op het gebied van Beschermd Wonen en Opvang intensief samen.

- We sturen in onze gemeente op de ambulantisering en flexibilisering van Beschermd Wonen. Onze procesregisseurs van de toegang Beschermd Wonen sturen op in-, door- en uitstroom in en uit voorzieningen van Beschermd Wonen.
- Samen met de Groninger gemeenten sturen we op een evenwichtige spreiding van Beschermd Wonen voorzieningen over de provincie. Hiervoor benutten we onder meer de Regionale Woonzorgvisie die we in Oost-Groningen gaan opstellen.
- In samenwerking met onze ketenpartners maken we nadere afspraken over de huisvesting van inwoners die uitstromen uit voorzieningen van Beschermd Wonen (en andere intramurale voorzieningen). We benutten daarvoor de prestatieafspraken met woningcorporaties en de nieuwe woonvisie die we gaan opstellen.
- We nemen flankerende maatregelen om dit proces te faciliteren.

Specifiek in 2023:

We implementeren de inkoop Beschermd Wonen 2023.

We actualiseren onze verordening en waar nodig beleidsregels maatschappelijke ondersteuning in verband daarmee.

Met alle Groninger gemeenten (en de centrumgemeente) herzien wij het eigen Groninger (her)verdeelmiddel Beschermd Wonen en Opvang in verband met onder meer de invoering van het woonplaatsbeginsel. We leggen het nieuwe verdeelmiddel voor aan de raad.

In samenwerking met DeBasis geven we meerjarig vorm en inhoud aan de ontwikkelopdracht nazorg uitstroom Beschermd Wonen. We zorgen voor een warme overdracht wanneer inwoners weer zelfstandig gaan wonen. Dit komt de samenwerking met de woningcorporatie ten goede bij de huisvesting van deze doelgroep. Door goede samenwerking laten we de doelgroep die uitstroomt duurzaam landen in onze buurten en wijken.

Ook op het gebied van buurtbemiddeling en woonoverlast gaan we intensief samenwerken.

Jaarlijks terugkerend

Niet van toepassing.

Gezondheidsbevordering

Wat willen we bereiken?

We bevorderen het hebben van een gezonde leefstijl. We gebruiken de mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving die kunnen bijdragen aan gezondheid.

Met Menzis wordt de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) ingevoerd.

Vanuit de Regio Deal worden lokale initiatieven op het gebied van een gezonde levensstijl verder gestimuleerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Sluiten van gezondheidspact met voorschoolse instellingen, scholen, instellingen en bedrijven ter bevordering van gezonde leefstijl -9 maanden tot 99 jaar.

De verrijkte schooldag wordt als pilot ingezet op twee scholen in Veendam.

Het Lokaal Preventieakkoord wordt (als onderdeel van het Uitvoeringsplan Gezond Veendam 2022-2024) ook in 2023 voortgezet. Vanuit het Rijk wordt gestimuleerd integraler voorliggend beleid te maken (door middel van de zogenaamde spuk-uitkering) en hierop wordt in 2023 ingespeeld.

Er wordt gewerkt aan een continuering van de Regio Deal pijler gezondheid.

Specifiek in 2023:

- Op de Noorderbreedte en De Kern voeren we het programma 'de verrijkte schooldag' uit.
- We voeren een project uit rond de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI). De GLI is een programma voor mensen met overgewicht of obesitas en helpt mensen bij een gedragsverandering.
- We onderzoeken of het via de Regio Deal mogelijk wordt om een ondersteuner sociaal domein aan de huisartsen in Veendam te koppelen. Zo kunnen sociale vraagstukken, die via het medisch domein binnenkomen maar die wellicht beter passend zijn in het sociaal domein, goed worden opgepakt.
- Er wordt gewerkt aan het verbeteren van het AED-netwerk en het ondersteunen van de vrijwilligers die hieraan meedoen.

Jaarlijks terugkerend:

- De GGD voert ons gezondheidsbeleid uit binnen de kaders van de GR Publieke Gezondheid & Zorg.
- We ondersteunen waar mogelijk (met subsidies) activiteiten en projecten die bijdragen aan de bevordering van de gezondheid van Veendammers.

Armoedebestrijding

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat de mensen die in armoede leven weten wat ze moeten doen. Ook moeten ze blijven meedoen in de maatschappij. Daarom zetten wij in op vroegsignalering van schulden, waarbij we niet alleen een preventieve, maar ook curatieve aanpak uitzetten in samenwerking met onze partners. De doelgroep wordt actief benaderd en begeleid naar een oplossing. En tegelijkertijd bieden wij de mogelijkheid om te blijven meedoen door een aanbod van armoede verlichtende voorzieningen en activiteiten vanuit onze samenwerkende gesubsidieerde maatschappelijke organisaties. Deze voorzieningen zijn regelingen, zoals de energie- en studietoelage. Maar ook maatregelen vanuit een structurele aanpak van de energiearmoede die een zo groot mogelijke doelgroep moeten bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Onderzoek uitvoeren naar de vormen van armoede onder de allerjongsten door deelname aan het project 'Goede start'.
- Maken van een plan van aanpak op basis van het eerder uitgevoerde onderzoek voor de bestrijding van armoede onder de allerjongsten.
- Ervaringsdeskundigen inzetten bij het opstellen van de onderzoeksresultaten en betrekken bij de uitwerking van de te ondernemen acties uit het plan van aanpak.
- Resultaatgericht maken/herijking van het Armoedepact aan de hand van een evaluatie.
- Onderwijs nauw(er) betrekken bij het Armoedepact.
- Meer bekendheid geven aan gemeentelijke minimavoorzieningen en het gebruik van deze voorzieningen voor inwoners die het nodig hebben stimuleren via Hulpwijzer.nl.
- Inzet van een 'wegwijzer Leven met weinig geld', zodat iedereen ontvangt waar hij/zij recht op heeft.

- Voorkomen van sociale uitsluiting door het stimuleren en ondersteunen richting werk, vrijwilligerswerk of sociale participatie.
- Doorbreken van patronen van armoede binnen meerdere generaties door onder andere inzet van opgeleide ervaringsdeskundigen. Daarbij worden de onderzoeksresultaten van de Alliantie van Kracht betrokken.
- Blijven ondersteunen van bestaande voorzieningen, zoals Voedselbank, Kledingbank Maxima, Stichting Leergeld en het Jeugdsport- en cultuurfonds.
- Kwijtschelding als een belangrijk onderdeel van het lokale minimabeleid.
- Met scholen, jeugd-maatschappelijk werk en leerplichtambtenaren terugdringen van het aantal thuiszitters/spijbelaars.
- Uitvoering geven aan het actieplan Laaggeletterdheid.
- We onderzoeken hoe we structureel uitvoering kunnen geven het vroegsignaleren van schulden. Dit is een wettelijke taak. Bepaalde bedrijven en instanties mogen ons sinds 1 januari 2021 waarschuwen als zij zien dat hun klanten rekeningen niet betalen. Het gaat hierbij om verhuurders van woningen, drinkwaterbedrijven, energieleveranciers en zorgverzekeraars. Ze hebben hiervoor niet eerst toestemming nodig van de klant. De bedrijven en instanties geven een signaal als hun eigen inspanningen de betalingsachterstanden niet oplossen. Dat zijn bijvoorbeeld het aanbieden van een betalingsregeling en persoonlijk contact zoeken. Wij moeten na een signaal van bijvoorbeeld een verhuurder zelf iemand met schuldproblemen uitnodigen voor een gesprek. Die mag de hulp van ons weigeren.
- Er wordt onderzocht of aangesloten kan worden bij 'Vindplaats van Schulden'.

Specifiek in 2023:

- Uitvoeren van de nieuwe Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening op het gebied van preventie en vroegsignalering van schulden en armoede.
- Voortzetten en uitbreiding van de doelgerichte vroegsignalering om problematische schulden te voorkomen en om inwoners met problematische schulden schuldhulpverlening en nieuwe kansen te bieden. De uitbreiding is tevens gericht op de samenwerking met signaalpartners, de samenwerking met hulpverleningsorganisaties (het netwerk) en de communicatie naar buiten toe voor een vergroting van ons bereik.
- Voortzetten op armoede gerelateerde thema's van de actielijn 'Armoede en Schulden' uit de pijler 'Werk en Inkomen' van de Regio Deal. Twee belangrijkste thema's waar de focus op ligt zijn jongeren met schuldenproblematiek en energiearmoede. De doorontwikkeling van deze thema's wordt in gang gezet.
- Een structurele aanpak van de energiearmoede mede door meer samenhang met andere onderwerpen gericht op de armoedebestrijding. In dit geval de energietoeslag en de vroegsignalering van schulden.
- Inzetten op een zo groot mogelijk bereik van de huishoudens met een minimuminkomen via de communicatielijn van de gemeente. En ook via gesubsidieerde maatschappelijke organisaties die zich inzetten tegen de armoedeproblematiek.
- We geven uitvoering aan het Fonds Kansrijk Opgroeien.

Jaarlijks terugkerend:

- Deelname aan het Armoedepact.
- Deelname aan Alliantie van Kracht.

Huislijk geweld, Ouderen- en kindermishandeling

Wat willen we bereiken?

Het meeste geweld in onze samenleving gebeurt achter de voordeur. We willen dat onze inwoners veilig zijn, ook achter die voordeur. Inwoners moeten veilig kunnen wonen. Kinderen groeien veilig op in hun directe omgeving. We voorkomen en stoppen waar mogelijk alle vormen van huiselijk geweld, ouderen- en kindermishandeling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Veendam beschikt over een team opgeleide casusregisseurs huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze regisseurs worden deels door deBasis en deels door de gemeente Veendam geleverd. Dit team benadert de problematiek integraal vanuit een systemisch perspectief. Dit bevordert de samenwerking met Veilig Thuis Groningen die eenzelfde werkwijze hanteert. Het gemeentelijk Meldpunt Bezorgd kanaliseert de meldingen die in Veendam binnenkomen. De keten- en samenwerkingspartners zijn breed over deze werkwijze in Veendam geïnformeerd. Een gedragsdeskundige en systeemtherapeut ondersteunen het team. Bij mutaties zorgen we ervoor dat de nieuwe casusregisseurs systemisch worden getraind.

Met de laagdrempelige ondersteuningsstructuur in de wijken (deBasis en binnenkort de algemene voorziening ambulante jeugdhulp) en op de scholen (schoolmaatschappelijk werk en jeugdhulpverlening op school) en het netwerk dementie zorgen we voor preventie en vroegsignalering van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Binnen de gebiedsgerichte aanpak van 'Noordwest op z'n best' loopt het project 'Houding en handelen'. Doel is een gezamenlijke oriëntatie op gezinnen en huishoudens waarover opvoedzorgen bestaan. En versterking van de onderlinge samenwerking van de in de wijk werkzame professionals en organisaties en bekendheid met de systemische werkwijze. We gaan onderzoeken of deze aanpak verder over Veendam kan worden uitgerold.

Met alle Groninger gemeenten gaan we het bestuur en bekostiging van Veilig Thuis Groningen herstructureren. In deze doorontwikkeling gaat de gemeente Groningen als centrumgemeente fungeren. Hiervoor wordt een centrumregeling (lichte gemeenschappelijke regeling) met uitvoeringsovereenkomst opgesteld. Die wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Specifiek in 2023

We investeren in de systemische training van nieuwe casusregisseurs Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en continueren de systemische ondersteuning van het team.

We onderzoeken of het project houding en handelen ook over de andere wijken van Veendam kan worden uitgerold.

We bieden de nieuwe centrumregeling Veilig Thuis Groningen ter besluitvorming aan.

Jaarlijks terugkerend

Niet van toepassing.

Burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?

Een samenleving waar iedereen meedoet, inwoners naar elkaar omkijken en waar iedereen zich thuis voelt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Geven van ondersteuning aan inwoners die niet kunnen meedoen.
- Het huidige meldsysteem van de gemeente wordt aangepast, waarin naast klachten ook wensen geregistreerd kunnen worden.
- We stellen een systeem in van buurtbemiddeling: ondersteunen en faciliteren van inwoners.

Specifiek in 2023:

- In 2023 kunnen inwoners van Veendam opnieuw subsidie aanvragen voor het uitvoeren van burgerinitiatieven.
- De gestelde subsidievoorwaarden voor het Fonds Burgerinitiatieven worden in 2023 herijkt.

Jaarlijks terugkerend

Niet van toepassing.

Werk en inkomen

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van de inwoners door middel van werk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Versterken van de lokale en regionale werkgelegenheid door onder meer het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het beschikbaar stellen van voldoende werkervaringsplaatsen en het stimuleren van de overstap van een uitkeringssituatie naar werk.
- Voortzetten van de doelgerichte vroegsignalering om problematische schulden te voorkomen. En schuldhelpverlening om inwoners met problematische schulden nieuwe kansen te bieden.
- Bestrijden van armoede, mede door een adequaat minimabeleid en facilitering van maatschappelijke initiatieven en werk; de zelfredzaamheid vergroten.
- Tegengaan van laaggeletterdheid door een ruim aanbod van scholingsmogelijkheden.
- Doorontwikkelen van het TDC, met aandacht voor maatwerk om meer mensen te activeren en aan het werk te krijgen.
- Uitvoeren van de regierol die de gemeente heeft gekregen in de nieuwe Wet Inburgering op de maatschappelijke integratie van statushouders.

Specifiek in 2023:

Er zijn verschillende zaken die verder moeten worden uitgewerkt en waarvan de effecten van die uitwerking nog niet helder zijn. Hierbij kan worden gedacht om de Participatiewet aan te passen, maar ook (nieuwe) lokale instrumenten, zoals starten met 'overbrughanen', zijn een optie. Met een overbrughaan wordt de periode van ontwikkeling naar (zo regulier mogelijk) werken overbruggd.

Jaarlijks terugkerend

Niet van toepassing.

Gerelateerde taakvelden: 6.3, 6.4 en 6.5

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	15.730.621	14.316.582	14.226.582	14.226.582	14.226.582	14.226.582
Lasten	30.572.049	31.634.113	29.922.104	29.730.089	29.457.569	29.247.136
Subtotaal Programma 4.2	-14.841.429	-17.317.531	-15.695.522	-15.503.507	-15.230.987	-15.020.554
Onttrekking aan reserves (Baten)	-	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserves (Lasten)	-	-	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 4.2	-14.841.429	-17.317.531	-15.695.522	-15.503.507	-15.230.987	-15.020.554

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 4.2 zijn:

- Stimuleringsfonds Welzijn
- Kwaliteit door participatie
- Inburgering
- Sociaal domein WMO/jeugd

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Banen	per 1.000 inw. 15-64jr	2021	743,2	768,3	805,5	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	%	2020	1%	1%	1%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	9%	9%	6%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	67,3%	68,3%	70,4%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
Werkloze jongeren	%	2020	4%	2%	2%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	497,2	519,8	431,2	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-64jr	2020	504,7	280,9	202,0	CBS - Participatie Wet	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	2021	920	862	onbekend	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 137 deelnemende gemeenten.

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Programma 5 - Financiën

In dit programma worden diverse financiële producten verantwoord, zoals treasury, algemene uitkering, diverse belastingen en reserves.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Fiscaal beleid

De uitvoering van steeds meer overheidstaken wordt naar de gemeentelijke overheid doorgeschoven. Daarnaast spelen landelijk ontwikkelingen op het terrein van herziening van het belastingstelsel. Een en ander leidt mogelijk tot een uitbreiding van het huidige lokale palet aan gemeentelijke belastingen. Zo wordt gedacht aan herinvoering van de onroerendezaakbelastingen op het gebruik van woningen en invoering van een ingezetenenbelasting.

Wat willen we bereiken?

- Een geactualiseerd fiscaal beleid.
- Het verminderen van het aantal bezwaren.
- Voldoen aan de landelijke voorschriften vanuit het toezichhoudend orgaan 'de Waarderingskamer'.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Wat willen we bereiken?

- Een structureel sluitend financieel (meerjaren-)beeld.
- Het effectief en efficiënt verzorgen en beheren van algemene dekkingsmiddelen.

Jaarlijks terugkerend:

Middels programmabegroting, voorjaarsnota, najaarsrapportage en jaarstukken wordt het financiële beeld gemonitord.

Gerelateerde taakvelden: 0.5, 0.61, 0.62, 0.64, 0.7 en 0.8

Wat gaat het kosten?

Omschrijving	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	255.161	283.485	100.622	96.339	92.056	87.773
Lasten	528.001	2.290.035	2.695.168	3.974.302	4.952.541	5.058.832
Subtotaal Programma 5.0	-272.840	-2.006.550	-2.594.546	-3.877.963	-4.860.485	-4.971.059
Lokale heffingen	8.200.122	8.373.756	8.636.084	8.790.719	8.945.354	9.099.989
Algemene uitkeringen	67.042.149	70.769.920	74.707.184	75.167.746	78.071.315	76.433.183
Dividend	494.575	560.449	322.114	322.114	322.114	322.114
Saldo financieringsfunctie	5.818	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.644.884	1.820.033	1.612.894	1.388.961	1.297.389	1.255.819
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen (baten)	77.387.548	81.524.158	85.278.276	85.669.540	88.636.172	87.111.105
Saldo financieringsfunctie	25.776	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	735.955	671.787	515.994	415.810	434.684	152.872
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen (lasten)	761.731	671.787	515.994	415.810	434.684	152.872
Overhead	2.281.041	2.179.042	2.209.441	2.172.040	2.172.040	4.000
Subtotaal overige middelen (baten)	2.281.041	2.179.042	2.209.441	2.172.040	2.172.040	4.000
Overhead	15.573.096	18.575.147	19.573.577	18.670.018	20.822.205	19.558.537
Vennootschapsbelasting	-26	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Onvoorzien	-	99.283	99.359	256.041	416.206	486.360
Subtotaal overige middelen (lasten)	15.573.070	18.724.430	19.722.936	18.976.059	21.288.411	20.094.897
Onttrekking aan reserves (Baten)	664.426	11.531.553	3.181.807	1.024.368	194.267	10.600
Toevoeging aan reserves (Lasten)	1.892.533	8.727.473	3.508.661	1.065.411	1.027.711	1.026.063
Subtotaal mutaties reserves	-1.228.107	2.804.080	-326.854	-41.043	-833.444	-1.015.463
Gerealiseerd/geraamd resultaat programma 5.0	61.832.843	65.104.513	64.327.387	64.530.705	63.391.188	60.880.814

De belangrijkste mutaties ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn opgenomen in de toelichting op de financiële begroting.

De reserves behorende bij programma 5.0 zijn:

- Weerstandsvermogen
- Algemene Bestemmings Reserve (ABR)
- NIR (nieuwe incidentele ruimte)
- Opbrengst verkoop Essent aandelen
- FPU
- Verkoop Essent

- Poort van Veendam
- Compensatie dividend verkoop Essent
- Rente over de reserve

De omvang van de reserve en de mutaties in de reserves zijn gespecificeerd opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie. Bij onderdeel 7 van de uiteenzetting van de financiële positie is 2023 gespecificeerd en het meerjarenperspectief is opgenomen in bijlage 2.

De specificatie van het onderdeel Overhead (taakveld 0.4) is opgenomen in bijlage 4. Een toelichting op het onderdeel Overhead is opgenomen in paragraaf 1. De toelichting op het overzicht van baten en lasten 2023-2026.

BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand treft u voor dit programma de verplichte beleidsindicatoren aan. De gegevens zijn te raadplegen via de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben er voor gekozen om de betreffende indicator te vergelijken met de provincie Groningen en Nederland als geheel.

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Veendam	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Gemiddelde WOZ waarde	duizend euro	2021	165	205	290	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Gemeentelijke woonlasten éénpersoons huishouden	euro	2022	865	920	onbekend	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons huishouden	euro	2022	925	998	onbekend	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

De beleidsindicatoren zijn afkomstig van externe instanties en niet alle indicatoren in de lijst worden ieder jaar door de bronhouder geactualiseerd of zijn niet voorhanden. De beleidsindicatoren die in de tabel zijn opgenomen betreffen de gegevens die ten tijde van het opmaken van de begroting voorhanden waren.

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke belastingen en heffingen vinden hun grondslag in door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen.

In deze paragraaf lokale heffingen is rekening gehouden met de verordening ex artikel 212 Gemeentewet (Financiële verordening gemeente Veendam) en de begrotingsrichtlijn 2023.

Tarievenbeleid

Ten aanzien van de lokale heffingen zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De belastingtarieven worden met 3 % geïndexeerd;
- Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing worden kostendekkende tarieven gehanteerd.

Opbrengsten per lokale heffing

In de primitieve begroting (exclusief wijzigingen) is rekening gehouden met de volgende opbrengsten aan gemeentelijke heffingen en leges:

Omschrijving	Rekening 2021	Begroot 2022 incl. wijzigingen	Begroot 2023 (primitief)
OZB – gebruik	1.296.029	1.314.646	1.399.094
OZB – eigendom	6.892.006	7.046.960	7.223.650
BIZ	137.200	139.973	127.579
Precariobelasting	12.087	12.150	13.340
Algemene dekkingsmiddelen	8.337.322	8.513.729	8.763.663
Rioolheffing eigenaar	761.522	994.280	986.172
Rioolheffing gebruiker	984.009	1.095.211	1.128.000
Afvalstoffenheffing	3.437.383	3.681.948	3.987.719
Lijkbezorgingsrechten	227.720	82.502	82.502
Leges burgerzaken	329.892	320.532	319.790
Leges omgevingsvergunningen	910.575	502.300	402.300
Totaal lokale heffingen	14.988.423	15.190.502	15.670.146

Onroerende zaakbelasting

Onder de naam onroerende zaakbelastingen worden voor in de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- een gebruikersbelasting voor een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient van degene die bij het begin van het kalenderjaar gebruiker is van deze onroerende zaak.

- een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een onroerende zaak (zowel woning als niet-woning).

Voor de berekening van het tarief voor 2023 wordt uitgegaan van de OZB-opbrengst 2022, inclusief een verhoging van 2% en eventuele overige verhogingen.

Het is de planning dat de aanslagen OZB 2023 met dagtekening 31 januari 2023 worden opgelegd.

WOZ-waarden

De aanslagen OZB inclusief de WOZ-beschikking worden opgelegd naar de WOZ-waarde zoals die geldt op de waardepeildatum 1 januari 2022. Deze waarde wordt op grond van de Wet waardering onroerende zaken jaarlijks opnieuw vastgesteld.

De Wet WOZ stelt steeds hogere eisen aan de WOZ-administratie. De WOZ-waarde zal voor steeds meer doeleinden worden gebruikt (o.a. berekening huurprijzen, financieringen etc.). De WOZ-administratie is één van de zogeheten basisadministraties. Momenteel zijn we volop bezig met de herwaardering van onroerende zaken naar waardepeildatum 1 januari 2022. Uit voorlopige berekeningen blijkt dat de gemiddelde waarde van woningen ten opzichte van peildatum 1 januari 2021 is gestegen met 19,26 %. De gemiddelde waarde van niet-woningen is met 4,14% gestegen.

Rioolheffing

Het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (vGRP) vormt de basis voor de te plegen investeringen. De te plegen investeringen vanuit het vGRP worden gedekt uit de rioolheffing.

Onder de naam rioolheffing wordt een recht geheven van de eigenaar van een pand van waaruit afvalwater en/of afvloeiend hemelwater, direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Bij de berekening van de tarieven wordt als basis gehanteerd dat de toegerekende kosten voor 100% worden gedekt.

In 2018 is het GRP door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin zijn over een periode van 60 jaar de kosten doorgerekend, rekening houdend met benodigde investeringen. Dit GRP vormt de basis voor werkzaamheden die aan het riool moeten worden uitgevoerd en vormt ook de basis voor de tariefberekening. De gemeente hanteert bij de raming het zogenaamde "ideaalcomplex", waarbij de lasten per jaar volledig door de rioolheffing worden gedekt.

De kostendekkendheid van de verordening is als volgt:

Omschrijving	Totaal
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	1.431.405
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	84.073
Netto kosten taakveld	1.347.332
Toe te rekenen kosten	54.000
Overhead incl. (omslag)rente	542.505
BTW	170.335
Totale kosten	2.114.172
Opbrengst heffingen	2.114.172
Dekkingspercentage	100%

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing heeft een belastingkarakter waarbij de kosten van beheer van huishoudelijke afvalstoffen worden doorberekend aan de burgers. Deze kosten van beheer betreffen alle kosten die samenhangen met de inzameling, het vervoer, de nuttige toepassing (bijvoorbeeld hergebruik) of de verwijdering van huishoudelijke afvalstoffen.

De kostendekkendheid van de verordening is als volgt:

Omschrijving	Totaal
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	3.300.440
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	300.126
Netto kosten taakveld	3.000.314
Toe te rekenen kosten	268.000
Overhead incl. (omslag)rente	257.832
BTW	461.573
Totale kosten	3.987.719
Opbrengst heffingen	3.987.719
Dekkingspercentage	100%

Reinigingsrechten

Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor het op de juiste wijze afvoeren van hun afval. Met bedrijven

wordt bedoeld alle niet-huishoudens, dus ook verenigingen, organisaties etc. Voor deze bedrijven geldt geen verplichte afvalinzameling. Wel wordt een recht geheven voor het op verzoek ledigen van putten of septictanks.

Voorgesteld wordt om de tarieven te indexeren met 3 %.

Overige lokale heffingen

In de nota fiscaal beleid is uitgesproken het kostendekkend maken van de gemeentelijke dienstverlening fasegewijs te bevorderen. In de afgelopen jaren zijn daarom de tarieven stapsgewijs verhoogd. Onderstaand wordt (daar waar van toepassing) kort inzicht verschaft in de verordeningen.

Leges

Op grond van de Gemeentewet kunnen rechten worden geheven voor het gebruik van gemeentebezittingen of van werken die voor de openbare dienst bestemd zijn, evenals werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of onderhoud zijn, en voor het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De heffing van leges geschiedt op grond van het genot van door of vanwege de gemeente verstrekte diensten. De overige rechten worden geheven op grond van het gebruik van gemeentelijke bezittingen en dergelijke. Evenals bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing mogen de hier bedoelde rechten (per titel in de verordening) maximaal 100% kostendekkend zijn. Daarnaast zijn door het rijk in bepaalde gevallen maximale tarieven vastgesteld zoals voor een paspoort.

De kostendekkendheid van de verordening is als volgt:

(bedragen x € 1.000,-)

Omschrijving	Titel 1*	Titel 2*	Titel 3*	Totaal
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	1.081	1.018	231	2.329
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	0	0	0
Netto kosten taakveld	1.081	1.018	231	2.329
Toe te rekenen kosten	0	0	0	0
Overhead incl. (omslag)rente	197	273	49	520
BTW	0	0	0	0
Totale kosten	1.278	1.291	280	2.849
Opbrengst heffingen	319	404	35	758
Dekkingspercentage	67%	85%	38%	73%

* Titel 1 Algemene dienstverlening
 Titel 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning
 Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese diensten richtlijn

In bovenstaande tabel kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van de verordening lijkbezorgingsrechten worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Deze rechten worden geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats en voor het genot van in verband daarmee door de gemeente verleende diensten.

De kostendekkendheid van de verordening is als volgt:

Omschrijving	Totaal
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	288.468
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	80.085
Netto kosten taakveld	208.383
Toe te rekenen kosten	0
Overhead incl. (omslag)rente	95.449
BTW	25.612
Totale kosten	329.444
Opbrengst heffingen	82.502
Dekkingspercentage	25%

Marktgeden

Op basis van de verordening marktgeden wordt een recht geheven wegens het innemen van een standplaats op een marktterrein. De opbrengst dient ter dekking van de door de gemeente gemaakte kosten.

Voorgesteld wordt om de tarieven te indexeren met 3 %.

Precariobelasting

Op basis van de verordening precariobelasting worden belastingen geheven ter zake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen.

Voorgesteld wordt om de tarieven te indexeren met 3 %.

Bedrijveninvesteringszone (BiZ)

Op basis van de verordening Bedrijven Investeringszone Centrum Veendam wordt een BIZ-bijdrage geheven. Deze wordt geheven op basis van een percentage van de WOZ-waarde met een vastgesteld minimum- en maximumbijdrage. De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting die onder andere kan worden gebruikt voor het organiseren van activiteiten en evenementen, voor winkeliersacties, promotie en voor de professionalisering van de winkeliersvereniging.

Voorgesteld wordt om het percentage niet te wijzigen.

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om een belastingaanslag te voldoen, kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding worden verleend. Het kwijtscheldingspercentage dat in Veendam wordt gehanteerd bedraagt 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen met een inkomen van 100% van de (voor

hem/haar geldende) bijstandsnorm of lager in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. Bij het beoordelen van een verzoek om kwijtschelding wordt ook rekening gehouden met eventueel vermogen, bezit auto, etc.

Kwijtschelding kan alleen worden verleend indien het een aanslag betreft voor onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en/of rioolheffing. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten voor kwijtschelding.

Sinds de Leidraad Invordering 2017 is de kwijtschelding voor ondernemers opgenomen en wordt overeenkomstig toegepast.

Lokale lastendruk

In onderstaande tabel wordt de lokale lastendruk per inwoner in euro's weergegeven over de jaren 2020 t/m 2022:

Jaar	inwoners	Afval (x1.000)	Riool (x1.000)	Ozb (x1.000)	totaal (x1.000)	per inwoner
2020	27.491	3.247	1.403	7.133	11.783	429
2021	27.389	3.413	1.712	7.934	13.059	477
2022	27.389	3.413	1.712	7.934	13.059	477

De opbrengsten 2023 zijn afhankelijk van de besluitvorming in de novemberraad.

Aanbieding belastingverordeningen

De belastingverordeningen worden – met inachtneming van de raadsbesluiten ten aanzien van de tarieven in de novemberraad – ook in de novemberraad ter vaststelling aangeboden.

Daarbij wordt eveneens achterliggende informatie opgenomen over de kostendekkendheid per hoofdstuk van de verordening leges.

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de aanwezige risico's. Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de organisatie in staat is om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen is voldoende indien het saldo van de weerstandscapaciteit minus de aanwezige risico's positief is.

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Een risico kan worden gedefinieerd als de kans waarmee een gebeurtenis zich kan voordoen en welke impact deze gebeurtenis heeft. Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn alleen die risico's van belang waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Een voorbeeld van een beheersmaatregel is het afsluiten van een verzekering.

Definities

Weerstandsvermogen:	Het vermogen van de gemeente om niet voorziene financiële tegenvallers op te kunnen vangen om teneinde haar taken voort te kunnen zetten.
Weerstandscapaciteit:	Middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet voorziene tegenvallers te dekken.
Onbenutte belastingcapaciteit:	Het bedrag waarmee de belastingen nog maximaal kunnen toenemen volgens de normen van een artikel 12 aanvraag. In het geval van een onvoorziene tegenvaller zouden de belastingen nog met dit bedrag verhoogd kunnen worden.
Stille reserves:	Het verschil tussen de reële waarde van de activa en de boekwaarde.
Onvoorzien:	Het restant van het in de begroting opgenomen bedrag voor onvoorziene uitgaven.

Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Het beleid betreffende het weerstandsvermogen kan als volgt worden weergegeven:

- de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks door de raad vastgesteld bij de jaarstukken;
- de (incidentele) weerstandscapaciteit wordt in eerste instantie voor zowel incidentele als structurele tegenvallers gebruikt;
- structurele tegenvallers, zonder dat daar meevallers tegenover staan, worden afgedekt in de eerstvolgende meerjarenbegroting;
- risico's worden jaarlijks beoordeeld en waar nodig aangepast. De inventarisatie wordt verwerkt in de jaarstukken.

De inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Begripsbepaling

Weerstandscapaciteit is de mate waarin de gemeente Veendam over middelen beschikt of kan beschikken om niet voorziene tegenvallers op te vangen. Onderscheid wordt gemaakt in de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we middelen die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen. In een overzicht ziet dit er als volgt uit:

Tabel 1 Weerstandscapaciteit

Bestanddeel	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Post onvoorzien	X	
Algemene Reserve	X	
Bestemmingsreserves (gedeeltelijk)	X	
Stille reserves (saldo gesteld op nihil)	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Begrotingsruimte (bezuinigingen/onvoorzien)		X

De weerstandscapaciteit van de gemeente Veendam kan theoretisch worden berekend uit de post onvoorzien, de reserves, een gedeelte van de bestemmingsreserves (reserve verliezen grondexploitatie), de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves. De geraamde weerstandscapaciteit per 1-1-2023 kan worden berekend en als volgt gespecificeerd worden:

Algemene reserves	12,70 miljoen
Bestemmingsreserve (gedeeltelijk)	2,48 miljoen
Onvoorzien	<u>0,04 miljoen</u>
Totaal	15,22 miljoen

De inventarisatie van de risico's

Algemeen

In deze paragraaf worden een aantal uitgangspunten genoemd voor het berekenen van de gewenste hoogte van de weerstandscapaciteit. Het proces begint met het in beeld brengen van de risico's. Vervolgens wordt de omvang van het risico bepaald met behulp van de onderstaande risicoscore tabel.

Er wordt een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid dat het risico zich daadwerkelijk zal voordoen.

Tabel 2 Risicoscore

Waarschijnlijkheid	Risicoscore op waarschijnlijkheid	Uitgedrukt in een percentage
Klein	1	1 tot 5
Beperkt	2	5 tot 25
Reëel	3	25 tot 50
Groot	4	50 tot 75
Zeer groot	5	75 tot 95

Proces

Het bepalen van de risico's is een regulier proces dat is geborgd in de organisatie. Dit betekent dat minstens ieder jaar de risico-inventarisatie opnieuw wordt uitgevoerd. De inventarisatie vindt plaats op basis van een lijst met risico's (kwalitatief) en de bedragen en de inschatting van de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet (kwantitatief). Op deze wijze kan beoordeeld worden of bestaande risico's nog actueel zijn en de inschatting van kansen en bedragen nog een goede weerspiegeling is.

Daarnaast kunnen risico's vervallen (omdat het risico inmiddels is ondergebracht bij een verzekeraar, of door het afstoten van taken / werkzaamheden) en dan worden deze uit de lijst verwijderd.

Tenslotte kunnen zich in het afgelopen jaar nieuwe risico's hebben voorgedaan die impact hebben op het weerstandsvermogen. In deze paragraaf wordt deze actualisatie gepresenteerd.

Gesignaleerde risico's

De organisatie heeft een inventarisatie gemaakt van de mogelijke risico's die de gemeente Veendam loopt aangaande haar processen, producten en diensten. Deze inventarisatie heeft geleid tot de onderstaande lijst met gesignaleerde risico's:

Nr.	Omschrijving risico Veendam	Oorzaak	Gevolg	Kans	Percentage	Minimaal Financieel effect	Maximaal Financieel effect	Incident eel (l) of Structureel (s)	Beïnvloedbaar Ja/Nee/Beperkt	Kans * Bedrag - Incidenteel	Kans * Bedrag - Structureel	Beheersmaatregelen
1	Ontwikkeling Arbeidsmarkt.	Vergrijzing, krapte en bezuinigingen.	Risico op kwaliteitsverlies, meer inhuur.	3	50	€100.000	€ 350.000	Incidenteel	Beperkt	€ 112.500		Adequate strategische personeelsplanning.
2	Gewaarborgde geldleningen. Het betreft hier voornamelijk een tertiaire achtervang. De risico's achten wij vrij gering.	Ontwikkelingen kapitaalmarkt.	Financiële tegenvallers	1	5	€1.000.000	€ 5.000.000			€ 150.000		De achtervangpositie en de ontwikkeling van de achtervangpositie blijven monitoren en daar waar nodig aanvullende maatregelen nemen om de risico's te beperken.
3	Prijsontwikkelingen.	Geo-politieke wereldwijde spanningen.	Sterk oplopende prijsontwikkelingen.	4	75	€1.000.000	€ 3.000.000			€ 1.500.000		Adequate monitoring van de prijsontwikkelingen.
4	Aansprakelijkheidsstellingen	Toename claimcultuur.	Schadeclaims, waarvan onduidelijk is in hoeverre de verzekering deze zal afdekken	1	5	€0	€ 500.000			€ 12.500		
5	Kerkstraat West. De moeilijke markt heeft invloed op het ontwikkeltempo.	De moeilijke markt voor winkels/woningen leveren voortschrijdend inzicht in de planvorming van de verantwoordelijk projectontwikkelaar. De afspraken uit de samenwerkingsovereenkomst worden geconcretiseerd.	Extra rentekosten op de project investeringen en extra handelingskosten voor project begeleiding	3	50	€0	€ 1.600.000			€ 400.000		Er zijn nadere afspraken gemaakt met de ontwikkelaar.
6	Economische recessie i.r.t. eigendommen. Eén van de neveneffecten van de recessie is de waarde daling van het onroerend goed.	Gewijzigde omstandigheden vastgoedmarkt.	Mogelijk afboekingen op eventuele (te) hoge boekwaarden.	1	5	€1.000.000	€ 8.800.000			€ 245.000		
7	Benodigd weerstandsvermogen t.b.v. het grondbedrijf.	Veranderde markt bedrijventerreinen en woongebieden.		3	50	€5.000.000	€ 20.000.000			€ 6.250.000		
8	Niet voldoen aan voorwaarden met betrekking tot de beveiliging van Suwinet.	Niet goed afschermen van en toezien op het gebruik van Suwinet. Dit om ongeoorloofd gebruik door gebruikers.	Afsluiten Suwinet en boete opgelegd door CBP.	1	5	€0	€ 850.000	S	Ja	€ 21.250		De controles op passend gebruik van Suwinet verlopen op periodieke basis.

Nr.	Omschrijving risico Veendam	Oorzaak	Gevolg	Kans	Percentage	Minimaal Financieel effect	Maximaal Financieel effect	Incident eel (I) of Structureel (S)	Beïnvloedbaar Ja/Nee/Beperkt	Kans * Bedrag - Incidenteel	Kans * Bedrag - Structureel	Beheersmaatregelen
9	Onzekerheid over hoogte rijksvergoeding Participatiewet inkomensdeel (BUIG).	Invoering nieuw verdeelmodel inkomensdeel Participatiewet (BUIG)	Kans van grotere tekorten (enigszins kan dit gecompenseerd worden door vangnetregeling met drempel van 7,5%).	2	25	€500.000	€ 1.000.000		Nee	€ 187.500		De gemeente heeft verder geen invloed in de verdeelsystematiek van het rijk. Aan de lastenkant worden diverse maatregelen ingezet om de uitkeringslasten te beperken en/of te reduceren.
10	Ontwikkelingen Jeugd	Bijdrage rijk is gedaald en verstrekkingen c.q. voorzieningen zijn gestegen. Er worden tijdelijk extra middelen ter beschikking gesteld. De structurele impact is nog niet helder.	Structurele overschrijding van jeugdbudget.	3	90	€2.500.000	€ 3.000.000			€ 2.475.000		Landelijke trend dat kosten jeugdzorg stijgen. Er wordt ingezet op meer monitoring en inzicht in de kosten. Daarnaast bereiden we een aantal maatregelen voor om te transformeren. Dit moet op termijn ook leiden tot lagere kosten.
11	Ontwikkelingen WMO	Nieuwe regelgeving i.v.m. invoering abonnementsstarief	Hogere kosten gemeente	3	25	€200.000	€ 500.000			€ 87.500		
12	Financiële risico's van verbonden partijen, in casu SW-bedrijf Wedeka	Lagere rijksbijdrage SW als onderdeel sociaal domein	Hogere eigen bijdrage gemeente door hogere exploitatietekort Wedeka	3	50	€200.000	€ 350.000			€ 137.500		Wedeka treft maatregelen om tot een betere kostenbeheersing te komen door opstellen bedrijfsplan. Over de voortgang vindt bestuurlijke en ambtelijke afstemming plaats.
13	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen		Dat de Publiekrechtelijke Beperkingen bij een aan of verkoop niet bekend zijn. Hieruit kunnen schadeclaims ontstaan. Het betreft voornamelijk monumentale panden.	2	25	€0	€ 75.000			€ 9.375		
14	MDT Garantstelling voor aanvulling ontslaguitkering MDT personeel na verzelfstandig	Afspraken uit het Sociaal Plan 2019	Financiële consequenties bij daadwerkelijk, niet verwijtbaar, ontslag.	3	25	€0	€ 300.000	Incidenteel	Beperkt	€ 37.500		We monitoren de ontwikkelingen en als daar aanleiding toe is, ondernemen we maatregelen om (financiële) effecten te beperken.
					Totaal risico's	€11.500.000	€ 45.325.000			€ 11.625.625	€ 0	

Conclusie

Op basis van de hiervoor opgenomen gegevens kan het weerstandsvermogen als volgt worden berekend:

De aanwezige weerstandscapaciteit	€ 15.220.000,-
De benodigde weerstandscapaciteit (de risico's)	€ <u>11.625.625,-</u>
Nog beschikbare ruimte weerstandscapaciteit	€ 3.594.375,-

Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Veendam voldoende middelen heeft om alle gesignaleerde risico's incidenteel op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen kan als voldoende worden beoordeeld.

Het weerstandsvermogen is uit te drukken in een ratio, namelijk:

$$\text{Ratio Weerstandsvermogen} = \frac{\text{€ 15.220.000}}{\text{€ 11.625.625}} = 1,31$$

Wanneer de ratio weerstandsvermogen minder dan 1 bedraagt, is een gemeente kwetsbaar. De gemeente beschikt dan niet over voldoende capaciteit om de geïdentificeerde risico's af te dekken. Gedurende korte tijd is dit mogelijk. Er kunnen zich namelijk omstandigheden voordoen, zoals een kortstondig groot project met aanzienlijke risico's die niet ten volle kunnen worden afgedekt. Hierdoor kan de ratio tijdelijk (bijvoorbeeld maximaal één begrotingsjaar) onder 1 komen.

Ook een weerstandsvermogen van groter dan 1 betekent echter niet dat een gemeente voor 100% is ingedekt tegen alle risico's. Er kunnen zich onvoorziene situaties voordoen waarbij je als gemeente binnen 1 jaar meerdere tegenslagen hebt te verwerken, ook al wordt de kans daarvoor laag geschat.

Het spreekt voor zich dat hoe hoger het weerstandsvermogen is, hoe meer (onvoorziene) tegenvallers opgevangen kunnen worden. Echter, ook een te groot weerstandsvermogen is niet altijd ideaal. Wanneer de ratio hoog is, kan men zich afvragen of de niet noodzakelijk beschikbare weerstandscapaciteit niet voor andere doeleinden zou kunnen ingezet.

Een ratio van 1,0 wordt als 'voldoende' gekwalificeerd.

Tabel 3 Beoordelingstabel weerstandsvermogen

	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$x > 2$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Financiële kengetallen

Onderstaande tabel geeft het overzicht van de kengetallen bij de programmabegroting 2023.

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	10,9%	18,3%	16,8%	14,5%	4,3%	1,9%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	8,5%	14,8%	18,2%	16,0%	5,7%	3,3%
Solvabiliteit	59,6%	54,5%	58,1%	60,5%	62,1%	64,8%
Grondexploitatie	15,9%	13,5%	12,1%	10,5%	8,4%	7,4%
Structurele exploitatieruimte	6,2%	1,7%	0,2%	0,1%	0,5%	0,6%
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddeld jaar er voor	97,3%	97,2%	99,1%	99,1%	99,1%	99,1%

Verklaring en beoordeling

Netto schuldquote

Netto schuldquote: het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen

- 0% t/m 100%: normaal
- > 100%: weinig leencapaciteit
- > 130%: zeer hoge schuld

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De gemeente Veendam scoort normaal. Dit betekent dat de gemeente Veendam voldoende mogelijkheden heeft tot het opnemen van langlopende geldleningen.

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio: het eigen vermogen als percentage van het vreemd vermogen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid. Normaal is tussen 20% en 70%.

De gemeente Veendam schommelt tussen de 51% en 55% en geeft een normale weerbaarheid aan.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Daarmee wordt de wendbaarheid van de gemeente aangegeven. Een positief percentage geeft een overschot aan en een negatief percentage een tekort.

Grondexploitatie

Grondexploitatie: de waarde van de niet in exploitatie genomen gronden ten opzichte van de totale baten. Hoe lager het percentage, hoe kleiner het risico is voor de financiële positie.

Belastingcapaciteit

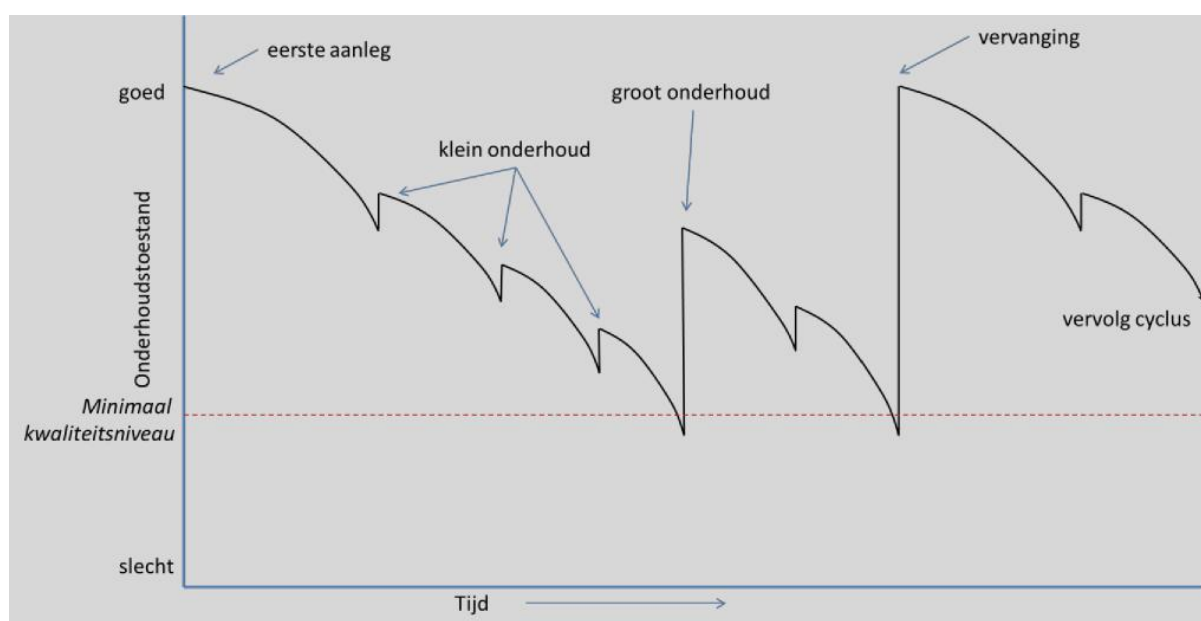
Belastingcapaciteit: de belastingdruk van de gemeente uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De tarieven 2023 worden in december vastgesteld.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Als gemeente hebben wij middelen nodig om goederen en diensten aan de burger te kunnen leveren. Deze middelen worden aangeduid met de term kapitaalgoederen. De belangrijkste kapitaalgoederen hebben betrekking op wegen, technische kunstwerken, riolering, water, groen en gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en dienen in de begroting te worden opgenomen. Deze paragraaf biedt inzicht in beleidskaders voor het behoud van de kapitaalgoederen en de financiële consequenties daarvan.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is op deze manier schematisch weer te geven.

Kaders

De kosten voor het in stand houden van kapitaalgoederen hebben wij opgenomen in de verschillende programma's van de begroting. De kosten van de instandhouding bestaan onder andere uit kosten voor onderhoud, kapitaallasten, beheer en exploitatielasten. De flexibiliteit in de onderhoudsbudgetten is beperkt, omdat onderhoud vroeg of laat moet worden uitgevoerd. Bovendien leidt achterstallig onderhoud over het algemeen tot meer kosten dan wanneer het onderhoud tijdig wordt gepleegd.

De hoogte van de benodigde budgetten is afhankelijk van het gekozen kwaliteitsniveau. De vaststelling van het kwaliteitsniveau is aan u voorbehouden. Hiervoor hebben wij diverse beheerplannen/visies opgesteld, waarin beleidsdoelstellingen voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld. Met de volgens de BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) verplichte paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen" krijgt u de mogelijkheid om kaders te stellen voor onderhoud van wegen, riolering, groen, gebouwen etc. Het doel van deze paragraaf is de meerjarige kosten van kapitaalgoederen op een transparante wijze in beeld te brengen, zodat eventuele financiële risico's zichtbaar worden.

Daarbij kan op basis van de beheerplannen en de onderhoudsniveaus de daarbij behorende kosten worden vastgesteld.

In het vervolg van deze paragraaf is per soort kapitaalgoed op hoofdlijnen een relatie met de relevante beleidskaders gelegd.

Wegen

Het in stand houden van wegen is in de begroting te vinden onder programma 4, Leefbaar, duurzaam, hoge kwaliteit.

Relevante Beleidskaders		
Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beheerplan wegen Veendam	2011	2023

Uitvoeren van het planmatig dagelijks (klein) onderhoud vindt plaats binnen het wijkgericht werken en is gericht op het behoud van de leefbaarheid, comfort en aanzien. Het groot onderhoud vindt plaats op grond van het beheerplan en de wegininspecties, die elke twee jaar worden uitgevoerd en is gericht op de functionaliteiten, duurzaamheid, veiligheid en bereikbaarheid.

In 2011 is het onderhoudsniveau C door u vastgesteld als te hanteren kwaliteitsniveau voor het wegbeheer zoals aangegeven in de CROW-wegbeheersystematiek en zoals omschreven in publicatie 147. Voor de bepaling welke wegen onderhoud vergen wordt de CROW-systematiek gehanteerd.

De systematiek bevat een vertaling van schadebeelden naar de beleidsthema's duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien. Onderhoudsniveau C is een minimaal niveau, een niveau aan de onderkant van verantwoord wegbeheer.

Voor het waarborgen van de integraliteit tussen de verschillende disciplines (wegen, riolering, groen, openbare verlichting) worden in de gemeente zoveel mogelijk werken gecombineerd uitgevoerd.

Het kan voorkomen dat vanwege noodzakelijk onderhoud aan de verharding, de vervanging van de riolering wordt vervroegd of juist wordt uitgesteld. Bij het integraal werken wordt tevens de groenvoorziening en de openbare verlichting meegenomen.

Financiën

Om het minimale C niveau te realiseren en te handhaven is volgens het beheerplan voor groot onderhoud een budget nodig van gemiddeld € 1.260.000,- per jaar tot en met 2026. Het beschikbare budget voor groot onderhoud is gespecificeerd weergegeven in onderstaande tabel.

Overzicht beschikbare en benodigde budgetten groot onderhoud wegen					
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	2023-2026
<i>Benodigd</i>					
Asfalt	747.000	747.000	747.000	747.000	2.988.000
Elementen	513.000	513.000	513.000	513.000	2.052.000
Totaal	1.260.000	1.260.000	1.260.000	1.260.000	5.040.000
<i>Beschikbaar</i>					
Asfalt	705.500	705.500	705.500	705.500	2.822.000
Elementen	554.500	554.500	554.500	554.500	2.218.000
Totaal	1.260.000	1.260.000	1.260.000	1.260.000	5.040.000
Saldo (- = tekort)	0	0	0	0	0

Afwijkingen en risico's

Conform het beheerplan is het structureel budget voor het groot onderhoud toereikend voor de komende jaren. De onzekerheid op dit moment is, zijn de prijzen die gehanteerd gaan worden in relatie tot de inflatie.

Een ander risico is dat de verharding in een aanzienlijk deel van de gemeente sterk verouderd is en dat alleen onderhouden niet voldoende is, maar tevens dient te worden vervangen.

Technische Kunstwerken (bruggen en beschoeiing)

Het in stand houden van de technische kunstwerken is in de begroting terug te vinden onder programma 4, Leefbaar, duurzaam, hoge kwaliteit.

Relevante Beleidskaders		
Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beheerplan technische kunstwerken Veendam	2009	2023

Technische kunstwerken onderdeel bruggen ca

Onder de technische kunstwerken onderdeel bruggen vallen naast de bruggen, sluisen, tunnel en een viaduct. In totaal bezit de gemeente 178 objecten waarvan 28 beweegbare bruggen, 136 vaste bruggen en 4 overige objecten. Twee bruggen zijn rijksmonumenten. De vier gemeentelijke objecten zijn twee sluisen, één fietstunnel en één fietsviaduct.

De totale kapitaalswaarde van deze 178 objecten bedraagt ca. € 19 miljoen euro.

In 2021 is opdracht gegeven voor een meerjarige inspectie van deze 178 objecten. Deze actualisatie is uitgevoerd in 2022 en dient als basis voor de programma begroting 2023 en verder. De volgende actualisatie is ingepland voor het jaar 2027. In deze uitgevoerde instandhoudingsinspectie is nader gekeken over een periode van vijf jaar met een doorkijk voor de komende 10 en 20 jaar.

In het algemeen is de technische staat/conditie van deze geïnspecteerde objecten redelijk en is de staat van onderhoud van de kunstwerken niet onder gemiddeld. Tevens scoort de functionaliteit en veiligheid van de kunstwerken, op enkele uitzonderingen na, goed in vergelijking met overige gemeenten in Nederland.

Uit het onderzoek wat in 2022 is gestart zal duidelijkheid moeten komen over de benodigde middelen die nodig zijn om dit in stand te kunnen houden.

Technische kunstwerken onderdeel beschoeiingen & steigers

Voor de technische kunstwerken beschoeiingen en steigers heeft de raad in 2016 naar aanleiding van de destijds uitgevoerde meerjarige inspectie middelen beschikbaar gesteld voor een grootschalige vervangingsopgave. Waarbij de zwaartepunt van de werkzaamheden met name lag voor houten beschoeiingen in de wijk Sorghvliet en langs het Oosterdiep. Deze uitvoeringsprogramma loopt ten einde.

In 2022 is vervolgoopdracht gegeven voor een meerjarige inspectie van de gemeentelijke eigendommen. De gemeente beheert ca. 52 km beschoeiingen, onderverdeeld in:

- betonnen , stalen en houten damwanden;
- houten beschoeiingen;
- keermuren en keerwanden;
- scheidingsmuren.

Verder zijn er 47 steigers met een totale lengte van ca. 1 km en is vergelijkbaar met de staat in andere gemeenten.

Uit het onderzoek wat in 2022 is gestart zal duidelijkheid moeten komen over de benodigde middelen die nodig zijn om dit in stand te kunnen houden.

Beschikbare budgetten technische kunstwerken				
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Verkeersbruggen	148.375	148.375	148.375	148.375
Oeverbescherming	179.575	179.575	179.575	179.575
Totaal	327.950	327.950	327.950	327.950

Openbare verlichting

Het in stand houden van de openbare verlichting is in de begroting terug te vinden onder Programma 4, Leefbaar, duurzaam, hoge kwaliteit.

Relevante Beleidskaders		
Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beleidsplan OVL	2012	2023

Het uitvoeren van onderhoud en vervanging van de openbare verlichting is gericht op het waarborgen van zowel verkeerstechnisch als sociaal veilig gebruik van de wegen en de leefomgeving.

De openbare verlichting moet voldoen aan technische, juridische en sociaal maatschappelijke kaders, die daarvoor gesteld zijn in diverse wet- en regelgeving.

Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van de Aanbevelingen voor Openbare Verlichting van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) en het Nederlandse Normalisatie-instituut (NNI). Er zijn geen wettelijke of anderszins bindende bepalingen omtrent de verlichtingskwaliteit. Het maken van een keuze tot verlichten, dan wel niet verlichten, dan wel te besluiten tot een alternatieve maatregel zijn beleidsafwegingen.

Het beheer van de installaties omvat het bijhouden van de databestanden en het onderhoud omvat:

- periodiek verwisselen van lampen;
- verhelpen van storingen;

Deze werkzaamheden worden door derden uitgevoerd.

Het beleidsplan zal naar verwachting in 2023 worden vastgesteld inclusief aanvullende beleidsuitgangspunten.

Financiën

In 2023 zal het vervangen van armaturen door LED armaturen en oude masten verder worden uitgevoerd. Het betreft hier reguliere vervanging op basis leeftijd en storingen. Mede doordat diverse lampen niet meer mogen worden geproduceerd vanaf 1 januari 2023, is het noodzakelijk om versneld de conventionele verlichting door LED verlichting te vervangen.

Beschikbaar budget onderhoud openbare verlichting				
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Vervanging openbare verlichting	149.350	149.350	149.350	149.350
Energiekosten (inclusief netwerk)	139.535	139.535	139.535	139.535
Beheer & advieskosten	25.000	25.000	25.000	25.000
Onderhoud	160.635	160.635	160.635	160.635
Totaal	474.520	474.520	474.520	474.520

Afwijkingen en risico's

De onzekerheid op dit moment zijn de ontwikkelingen op de energiemarkt.

Riolering

Het in stand houden van de riolering is in de begroting terug te vinden onder programma 4, Leefbaarheid, duurzaamheid en hoge kwaliteit.

Relevante Beleidskaders		
Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Gemeentelijk RioleringsPlan	2018	2023
Basisrioleringsplan	2021	2023

De gemeente is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de openbare ruimte en het woon- en leefmilieu. De voorzieningen voor stedelijk afvalwater, regen- en grondwater dragen daaraan bij.

Om de maatschappelijke belangen te waarborgen is een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) opgesteld. In het GRP maakt de gemeente haar beleidskeuzes voor het stedelijke afval, hemel- en grondwater. Het GRP is een belangrijk planningsinstrument (financieel en materieel) in het gemeentelijke milieu- en infrastructuurbeleid. Het vigerende GRP is in juni 2018 door u vastgesteld en heeft een looptijd t/m mei 2023.

Bij de invoering van de nieuwe Omgevingswet (nu gepland op 1 januari 2023) is het voor de gemeente vanuit het Rijk niet meer verplicht om een GRP te hebben maar om maatregelen met de daarbij behorende financiën voor de komende jaren duidelijk zichtbaar te maken hebben we besloten om toch een rioleringsplan "Riool- en Waterzorg Programma 2023-2027" (RWP) op te stellen. Hiervoor zijn begin dit jaar de voorbereidingen gestart en begin 2023 zal dit ter besluitvorming aan u worden voorgelegd. Ten opzichte van het huidige GRP zal het nieuwe plan worden uitgebreid met de klimaatveranderingen, duurzaam waterbeheer en meldingen gedaan door burgers.

Voor het bepalen van welke maatregelen wanneer moeten worden uitgevoerd wordt gebruik gemaakt van het beheerplan. In het bijbehorende plan van het RWP zijn de kosten, die gemeentebreed met de rioleringszorg gemoeid zijn, inzichtelijk gemaakt.

In Groningen en Noord-Drenthe werken gemeenten, waterschappen en het waterbedrijf samen in de waterketen. De riolering, waterzuivering en drinkwatervoorziening stemmen we beter op elkaar af en taken voeren we gezamenlijk uit.

Planmatig rioleringsbeheer is alleen mogelijk met kennis over de toestand en het functioneren van de riolering. Naast onderzoek naar het functioneren als geheel wordt onderzoek gedaan naar de toestand van de objecten waaruit de riolering is opgebouwd. Inspectie is één van de onderzoeksmethoden om inzicht te krijgen in het functioneren van de onderdelen en om een oordeel te geven over de kwaliteit van rioleringsobjecten bij effectief beheer.

Voor het waarborgen van de integraliteit tussen de verschillende disciplines (wegen, riolering, groen, openbare verlichting) worden in de gemeente zoveel mogelijk werken gecombineerd uitgevoerd. Het kan voorkomen dat vervanging van riolering moet worden uitgevoerd waarbij het onderhoud aan verharding naar voren wordt gehaald of omgekeerd kan ook het geval zijn. Om deze integraliteit te bevorderen worden onderhoudsplannen op elkaar afgestemd.

Financiën

Voorgenomen onderhoud / groot onderhoud (ideaalcomplex)

Het voorgenomen groot onderhoud richt zich op het verhelpen van knelpunten, vervangingen en het verbeteren van het functioneren van het rioolstelsel.

De in de begroting opgenomen bedragen voor het onderhoud van het riool kunnen als volgt worden gespecificeerd, deze kunnen vanaf 1 januari 2024 bij het vaststellen van het nieuwe RWP wijzigen:

Beschikbaar budget onderhoud				
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Onderzoek en Advies	20.000	20.000	20.000	20.000
Gemalen	59.569	59.569	59.569	59.569
Reiniging en inspectie	84.963	84.963	84.963	84.963
Klein onderhoud	19.400	19.400	19.400	19.400
Groot onderhoud/ideaalcomplex	467.049	467.049	467.049	467.049
Totaal	650.981	650.981	650.981	650.981

Afwijkingen en risico's

Eventuele afwijkingen op kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's door achterstallig onderhoud en dergelijke worden meegenomen in de nieuwe RWP.

Water, vijvers etc.

Het in stand houden van watergangen en vijvers is in de begroting terug te vinden onder programma 4, Leefbaarheid, duurzaamheid en hoge kwaliteit.

In 2011 is besloten om het onderhoud te beperken tot het maaien van waterbodems van de vijvers en de bij de gemeente in beheer zijnde watergangen. Het baggeren vindt alleen plaats als de volksgezondheid in het geding is of als er problemen plaats gaan vinden met de waterafvoer. Wanneer er gebaggerd moet worden zal bij de raad hiervoor krediet worden aangevraagd of er moet gebruik gemaakt worden van vrijgevallen aanbestedingsvoordelen binnen hetzelfde product.

In 2018 is een pilot gedaan om de waterkwaliteit in de waterpartijen in de zomermaanden kon worden verbeterd door meer te spoelen. Het doorspoelen is uitgevoerd door het waterschap en moest een lange verblijftijd van het water in de waterpartijen voorkomen. Deze pilot heeft geleid tot een verbetering van de situatie. We zijn met het waterschap in overleg voor een vervolg.

Beschikbaar budget				
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Uitmaaien	129.645	129.645	129.645	129.645
Totaal	129.645	129.645	129.645	129.645

De beschikbare budgetten staan onder druk. Alle meldingen/verzoeken door burgers tot schonen worden zoveel mogelijk mede opgepakt, maar zullen naar verwachting niet allemaal kunnen worden gehonoreerd. In de afweging worden de waterafvoer en de volksgezondheid meegenomen.

Het onderhoud bestaat uit het volgens de Europese afspraken verwijderen van inheemse waterplanten en het verwijderen van lokaal aanwezige exoten, in het bijzonder de grote waternavel en het ongelijk bladig vederkruid. Deze kunnen inheemse planten en dieren verdringen of zelfs laten verdwijnen. Zij verstoren daarmee het natuurlijke evenwicht.

Groenvoorzieningen

Het in stand houden van de groenvoorziening is in de begroting terug te vinden onder de programma's 2, Complete Parkstad en 4, Leefbaarheid, duurzaamheid en hoge kwaliteit.

Relevante beleidskaders		
beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beheerplan groen	2008	nnb
Groen- en water beleidsplan	2022	2030
Gedragscode	2022	2027
Bomenbeleidsplan	2022	2030

Onze opgave is het versterken en in stand houden van de kwaliteit en de functies, het versterken en invullen van ontbrekende schakels in de groenstructuren. De groenbeheervisie geeft algemene kaders voor het beheer van het openbare groen en richtlijnen voor het dagelijks onderhoud.

Actief beheren is noodzakelijk om de groenvoorzieningen duurzaam in stand te houden. Dit betekent dat het groenbeheer planmatig opgepakt dient te worden. Het beheerplan is hierbij een uitstekend hulpmiddel. Naast de registratie van typen groen en hoeveelheden, kunnen aan de hand van de beheergegevens begrotingen en diverse scenario's doorgerekend worden.

Voor het onderhoud van het openbaar groen worden momenteel meerdere onderhoudsniveaus toegepast. Het onderhoudsniveau A wordt toegepast in het centrum en de begraafplaatsen. In de overige gebieden wordt onderhoudsniveau B toegepast.

Na vaststelling van het bomen beleidsplan worden de bomenverordening en de bijbehorende monumentale bomenlijst vastgesteld.

Met de plannings willen wij aansluiten op herinrichtingsprojecten, onderhoud aan wegen en riolen.

Financiën

Voor achterstallig bomenonderhoud is in 2023 en 2024 per jaar € 65.000,- beschikbaar gesteld.

Middels een bestek worden de werkzaamheden uitgevoerd door een aannemer en in eigen beheer.

Beschikbaar budgetten groenvoorzieningen				
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Kinderboerderij/Hertenkamp	81.136	81.136	81.136	81.136
Sportcomplexen	74.005	74.005	74.005	74.005
Begraafplaatsen	102.485	102.485	102.485	102.485
Openbaar Groen	424.487	434.487	379.487	379.487
Totaal	682.113	692.113	637.113	637.113

Afwijkingen en risico's

De onzekerheid op dit moment is, zijn de prijzen die gehanteerd gaan worden in relatie tot de inflatie.

Er komen steeds meer ziektes en plagen voor in het openbaar groen voorkomen o.a. de Eikenprocessierups, de Essentaksterfte en daar komt nu de Letterzetter bij, dit kevertje tast alle fijnsparren (vnl. in Borgerswold) aan. Dit kan als gevolg hebben dat een groot deel van de aanwezige fijnsparren gekapt moet gaan worden. Daarnaast zijn er nog de verschillende exoten die zich steeds meer verspreiden (o.a. Berenklaauw, Japanse Duizendknoop) die we wettelijk verplicht zijn om te bestrijden. Ook de drogere zomers hebben invloed op de uitvoering en er is grotere kans op uitval van nieuwe en bestaande beplanting. Dit kan voor de toekomst invloed krijgen op de bestaande budgetten.

Gebouwen

Het in stand houden van de gebouwen is in de begroting terug te vinden in meerdere programma's.

Relevante beleidskaders		
Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Gebouwenbeheerplan	2019	2023
Kadernota accommodatie- en voorzieningenbeleid	2015	

Er zijn diverse wettelijke regels op het gebied van brandveiligheid, energiezuinigheid, Arbo-eisen, volksgezondheid, elektrische installaties en milieu. Bij het beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen moet rekening worden gehouden met deze regels, die onder andere zijn vastgelegd in het Bouwbesluit, de Arbowet, de Wet milieubeheer en de NEN 3140.

De uit het beheerplan voortvloeiende meerjarenonderhoudsplan is gebaseerd op het in stand houden van de gebouwen en de technische installaties. Het groot onderhoud wordt georganiseerd met de beschikbare budgetten.

Vanuit de kadernota accommodatie- en voorzieningenbeleid zal op basis hiervan ook het beheerplan worden geactualiseerd.

Alle gebouwen moeten voldoen aan de constructieve veiligheidseisen en overige wettelijke veiligheidseisen (bijvoorbeeld brandveiligheid). Ook moet er sprake zijn van een gezond binnenklimaat zonder problemen met vocht en schimmel.

Het kwaliteitsniveau van de gemeentelijke gebouwen is voldoende.

Beschikbare budgetten groot onderhoud gebouwen				
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Beschikbaar	490.000	490.000	490.000	490.000
Totaal	490.000	490.000	490.000	490.000

Inleiding

Treasury heeft als doel het sturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's. De uitvoering van treasury wordt wettelijk geregeld in de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido). De treasuryfunctie binnen de gemeente Veendam dient uitsluitend de publieke taak en geschiedt binnen de financiële kaders van de wet Fido.

De regels met betrekking tot de treasury zijn neergelegd in de financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) en het treasurystatuut gemeente Veendam 2014.

Doelstellingen

In het treasurystatuut zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van dit statuut.

Schatkistbankieren

Overtollige middelen boven het drempelbedrag van € 2.505.000 (2 % van het begrotingstotaal met een minimum van € 1.000.000) moeten in 2023 verplicht worden aangehouden bij het Rijk.

Regelgeving rentetoerekening

In dit hoofdstuk gaan wij in op de rentetoerekening aan de diverse taakvelden.

Grondexploitatie

Indien de gemeente rekening houdt met rente over het eigen vermogen, dan mag deze (interne) rente niet aan de grondexploitatie worden toegerekend. De toe te rekenen rente wordt bepaald aan de hand van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille naar verhouding van het aanwezige vreemd en eigen vermogen. Indien sprake is van projectfinanciering dan mag de rente direct worden toegerekend aan het betreffende project.

Bespaarde rente

Indien een rentevergoeding over het eigen vermogen wordt berekend, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de externe rentelasten over de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.

Renteomslag

De rente die aan de taakvelden wordt doorbelast, wordt toegerekend op basis van een omslagrente. De basis hiervoor is de boekwaarde van de activa die bij de taakvelden hoort. De omslagrente mag op een veelvoud van een half procent worden afgerond. De omslagrente mag maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke rentepercentage dat aan de taakvelden moet worden toegerekend. Het renteresultaat kan hiermee maximaal 0,5% zijn.

Financiering

Financieringspositie

De financieringspositie van de gemeente Veendam kan als volgt worden weergegeven:

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
<i>Geïnvesteed vermogen</i>						
Vaste activa	61.943.446	67.402.000	71.560.000	70.366.000	69.224.000	68.524.000
Vorraden	19.249.069	17.463.079	16.765.207	14.724.368	12.791.881	10.464.816
1. Totaal geïnvesteed vermogen	81.192.515	84.865.079	88.325.207	85.090.368	82.015.881	78.988.816
<i>Financieringsmiddelen</i>						
Opgenomen geldleningen	16.020.222	16.020.222	15.740.222	15.460.222	15.180.222	8.900.222
Reserves en voorzieningen	58.719.772	56.134.652	64.830.922	64.863.355	64.611.914	65.110.223
2. Totaal financieringsmiddelen	74.739.994	72.154.874	80.571.144	80.323.577	79.792.136	74.010.445
Financieringsoverschot/-tekort (2 minus 1)	-6.452.521	-12.710.205	-7.754.063	-4.766.791	-2.223.745	-4.978.371

In de begroting 2023 is geen rekening gehouden met het aantrekken van een langlopende geldlening ter dekking van het financieringstekort. De huidige liquiditeitspositie wordt voldoende geacht om de financieringsbehoefte af te dekken.

Leningenportefeuille

De leningenportefeuille bedraagt per 1 januari 2023 € 15.740.222. De portefeuille bestaat uit 3 leningen met een gemiddeld rentepercentage van 3,6%.

Renteschema

In onderstaand schema wordt inzicht verschaft in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
<i>Externe rente</i>						
Rentelasten lange financiering (bestaand)	589.068	575.460	561.852	548.244	517.281	47.128
Rentelasten lange financiering (nieuw)						120.000
Rentelasten korte financiering	5.888	4.800	4.800	4.800	4.800	4.800
Rentebaten	(59.998)	(54.905)	(50.622)	(46.339)	(42.056)	(37.773)
1. Totaal door te rekenen externe rente	534.958	525.355	516.030	506.705	480.025	134.155
Door te berekenen aan de Grondexploitatie	401.003	386.942	282.037	201.139	118.633	75.012
Rente van projectfinanciering betreffende taakveld(en)						
2. Totaal	401.003	386.942	282.037	201.139	118.633	75.012
3. Saldo door te berekenen externe rente (1 minus 2)	133.955	138.413	233.993	305.566	361.392	59.143
<i>Interne rente</i>						
Rente over eigen vermogen	1.080.969	1.172.183	1.174.491	1.051.060	1.041.673	1.042.392
Rente over voorzieningen	162.912	260.908	156.366	136.763	137.083	138.415
4. Totaal interne rente	1.243.881	1.433.091	1.330.857	1.187.823	1.178.756	1.180.807
5. Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (3 plus 4)	1.377.836	1.571.504	1.564.850	1.493.389	1.540.148	1.239.950
6. De aan de taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.096.994	1.336.764	1.376.715	1.320.256	1.261.353	1.195.063
7. Renteresultaat taakveld Treasury (5 minus 6)	280.842	234.740	188.135	173.133	278.795	44.887

Het gewogen gemiddelde rentepercentage bedraagt voor 2023: 3,6% (€ 561.852 / € 15.740.222) (de rentelasten gedeeld door de boekwaarde van de langlopende geldleningen op 1-1).

Uitgangspunten

Voor de begroting 2023 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd op basis van de huidige richtlijnen:

- Grondexploitatie: 1,5% (conform richtlijn).
- Bespaarde rente: 2,0% (volgens de richtlijn bedraagt de bespaarde rente maximaal 3,6%). Voor 2024 en 2025 geldt een bespaarde rente van 1,75% (max. afwijking is 0,5%)
- Renteomslag: 2,25% (volgens de richtlijn een maximale afwijking van 0,5%).

Risicobeheersing

Wet Fido

Conform het treasurystatuut komen leningen, uitzettingen en garanties alleen tot stand indien zij een publieke taak dienen. De nadere definiëring van deze begrippen is overeenkomstig de Wet Fido (Wet Financiering Decentrale Overheden) vastgesteld. De wet stelt eisen aan het maximaal te lopen renterisico op de korte schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de lange schuld (renterisiconorm).

De hoogte van de kasgeldlimiet is wettelijk vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Het is toegestaan de kasgeldlimiet gedurende twee kwartalen achtereen te overschrijden zonder de toezichthouder hierover te informeren.

Kasgeldlimiet

De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente. Met een begrotingstotaal van € 125,3 mln. mag de gemeente Veendam de financieringsbehoefte in 2023 voor € 10,6 mln. dekken met kort geld.

Rente risiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Met andere woorden de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente worden hiermee beperkt. De jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisico op vaste schuld	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g					
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g					
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)					
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)					
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)					
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)					
5. Betaalde aflossingen	280	280	280	12.280	280
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)					
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 5)	280	280	280	12.280	280
8. Stand van de begroting per 1 januari	120.911	125.254	123.307	125.360	124.269
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	24.182	25.051	24.661	25.072	24.854
Toets renterisiconorm					
10. Renterisiconorm	24.182	25.051	24.661	25.072	24.854
7. Renterisico op vaste schuld	280	280	280	12.280	280
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	23.902	24.771	24.381	12.792	24.574

De gemeente Veendam blijft ruim onder de renterisiconorm, hetgeen wil zeggen dat er voldoende ruimte is om financieringsmiddelen aan te trekken.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Per 1 januari 2021 heeft de gemeente Veendam weer een 'eigen' ambtelijk apparaat door de ontvlechting van de Kompanjie. Dit betekent dat in 2023 de focus ligt op de ontwikkeling van zowel de organisatie, als die van de medewerkers. Daarnaast is er aandacht voor in-, door- en uitstroom en zullen meerdere aanbestedingen plaatsvinden in 2023.

Organisatieontwikkeling

Na de opheffing van de Kompanjie, is de organisatie ingericht langs drie afdelingen: Bedrijfsvoering, Mens en Maatschappij en Fysieke Leefomgeving. In 2022 is deze structuur regelmatig onderwerp van gesprek geweest, maar tot op heden als hoofdstructuur ongewijzigd gebleven. Wel hebben zich personele verschuivingen voorgedaan en wordt gezocht naar mogelijkheden om kwetsbaarheden op te vangen.

Binnen het MT wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van de organisatie. Hierbij wordt gewerkt met werkwoorden, aan de hand waarvan de organisatie, afdelingen, teams en medewerkers zich verder zullen ontwikkelen. Hierbij is tevens aandacht voor de organisatiecultuur. Hoe willen wij met elkaar werken staat hierbij centraal. De kernwoorden die omschrijven wat de organisatie als geheel belangrijk vindt zijn binden en boeien, ontmoeten, communiceren, samenwerken en verduidelijken.

Verder is van belang dat de gemeente Veendam met de gemeente Pekela en een (maximaal) 5-jarige DienstverleningsOvereenkomst (DVO) heeft gesloten met ingang van 1 januari 2021. Er dient rekening mee gehouden te worden dat deze DVO eindig is en wellicht zelfs eerder dan gepland. In dat laatste geval kunnen er formatieve en financiële gevolgen zijn. In samenspraak met de gemeente Pekela dienen die dan opgelost te worden. Feit is dat de komende jaren taken weg zullen vallen en dat de overblijvende taken anders verdeeld moeten worden. Dit zal in 2023 onderwerp van gesprek blijven.

Dienstverlening

Klanttevredenheidsonderzoek (KTO)

Het KTO is twee jaar geleden ingesteld. Via diverse kanalen worden inwoners uitgenodigd om hieraan mee te doen en hun mening kenbaar te maken.

Door ziekte en personeelstekort is dit in 2022 onderbelicht gebleven, maar in 2023 zal de uitvoering en analyse van het KTO weer de aandacht krijgen die het verdient.

Servicenormen

In 2020 zijn voor de diensten van de gemeente servicenormen opgesteld en gecommuniceerd. In de praktijk is gebleken dat de meetbaarheid van de diensten ten opzichte van de normen te wensen overlaat en in een aantal gevallen blijkt meting niet haalbaar.

Daarom worden de servicenormen in de komende tijd opnieuw gedefinieerd en worden de nieuwe normen na vaststelling in 2023 ingevoerd en gecommuniceerd. Op basis van de nieuw in te stellen metingen zal regelmatig over de normen worden gerapporteerd.

Omnichannel

Met het begrip Omnichannel wordt bedoeld dat inwoners via alle kanalen van de gemeente hetzelfde antwoord krijgen als ze een vraag stellen. Deze eensluidendheid laat nu te wensen over. Het realiseren van deze doelstelling vergt een nauwe samenwerking en voortdurende afstemming tussen de vakafdelingen, communicatie, informatievoorziening en alle contactkanalen. De realisatie zal in 2023 haar beslag krijgen.

Personele Ontwikkeling

In het verlengde van de organisatieontwikkeling ligt ook de ontwikkeling van de medewerkers. De organisatie werkt in het kader van personele ontwikkeling aan een “eigen” cultuur, processen en werkwijzen. In dat licht zal de invoering van de Omgevingswet de nodige veranderingen met zich mee zal brengen. Dit vraagt om een adequate ondersteuning vanuit de afdeling Bedrijfsvoering. De medewerkers moeten daarin meegenomen worden en in staat worden gesteld op een nieuwe wijze te gaan functioneren.

Dit betekent o.a. dat in 2023 de VeendamAkademie verder wordt ingericht. In 2022 is de VeendamAkademie opgestart en is er o.a. een introductieprogramma gestart voor nieuwe medewerkers. Dit programma zal verder worden uitgewerkt in 2023, wat zal uitmonden in beleid omtrent introductie. Verder zal in 2023 ook aandacht zijn voor bijscholing in het dagelijks werk, zoals cursussen voor Outlook en programma's die dagelijks gebruikt (dienen te) worden.

In-, door- en uitstroom

In een veranderende arbeidsmarkt moet ook nagedacht worden over de wijze waarop medewerkers worden geworven en behouden. De arbeidsmarkt is in belangrijke mate gewijzigd door de vele vacatures en het gebrek aan (geschikte) arbeidskrachten. Diverse functies zijn moeilijk(er) te vervullen. Aandacht voor het binden en boeien van medewerkers is in 2023 nog belangrijker dan het al was. Om meer rendement uit de arbeidsmarkt te halen zal op regionaal niveau worden samengewerkt door middel van een platform voor het delen van vacatures. In 2023 is de intentie om dit verder uit te bouwen naar een verdere regionale samenwerking ten behoeve van arbeidsmarktontwikkeling.

Op 1-6-2022 bedroeg de formatie in totaal 264,64 FTE, waarvan op dat moment 232,92 FTE was ingevuld. De vacatureruimte was op dat moment van afgerond 32 FTE. In de jaren t/m 2025 ongeveer 35 personen de organisatie gaan verlaten wegens pensionering.

Dat vraagt om het tijdig nadenken over de vraag of en in welke mate deze functies in de toekomst moeten worden ingevuld. Dit is een doorlopend proces van strategische personeelsplanning dat in 2022 is gestart en waar in 2023 verder mee gewerkt zal worden.

Aanbestedingen

In 2023 loopt de huidige aanbesteding voor inhuur van functieschaal 9 en hoger af. Hiervoor is een nieuwe aanbesteding opgestart, welke in 2023 afgerond zal worden. Tevens zal in 2023 een aanbesteding worden opgestart voor inhuur van functieschaal 8 en lager en voor de inzet van een arbodienst ten behoeve van de begeleiding bij (dreigend) verzuim.

Inkoop- en aanbesteding

In 2022 is de rapportage van de rekenkamer ten aanzien van het inkoop en aanbestedingsbeleid verschenen. Het College heeft gereageerd op de aanbevelingen die benoemd zijn.

Een groot deel van de aanbevelingen was al onderhanden in de organisatie en is in 2022 afgerond.

Een aantal aanbevelingen worden verder vormgegeven in 2023.

Zo zal er nadrukkelijker aandacht worden besteed aan doeltreffendheid en doelmatigheid van inkopen, wordt inkoop en aanbesteding prominenter opgenomen in beleidsnota's en wordt de raad extra geïnformeerd omtrent inkoop- en aanbesteding op de door de raad gekozen wijze.

Informatievoorziening

Informatiebeleid

De in 2021 ontwikkelde koers Informatiemanagement geeft ons in de periode tot en met 2025 richting aan de ontwikkelagenda's voor de teams binnen het cluster. Dit op het gebied van Informatisering en Automatisering (I&A) met daarbij de uitgangspunten die de basis vormen waaruit wordt gewerkt.

Naast onze eigen koers zijn wij met de GRID gestart met de upgrade naar Office 365, de migratie naar een nieuw Oracle platform voor een groot gedeelte van de gemeentelijke applicaties, implementatie van beveiligd mailen van bestanden.

We blijven inspelen op nieuwe wensen en eisen. We kiezen alleen voor bewezen technologie en we ontwikkelen geen eigen software, waarbij wij ook samen met onze leveranciers kijken naar de mogelijkheden van Cloud technologie. We blijven hierin vernieuwen omdat dit goed is voor onze inwoner, de effectiviteit en efficiency van onze medewerkers en om onze IT-talenten uitdaging te blijven bieden en ze daarmee te kunnen binden aan de organisatie.

De in 2021 ingevoerde zaaksysteem heeft afgelopen jaar een mooie doorontwikkeling meegemaakt en zal ook de komende jaren doorontwikkeld blijven worden. In samenwerking met de leverancier zijn wij continue bezig met het verbeteren en toevoegen van gewenste en benodigde functionaliteit. Het digitaal platform voor het werken volgens de Omgevingswet, de DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet), is actief en hierop wordt uitgebreid getest. Een koppeling tussen de DSO en onze eigen systemen is inmiddels geïmplementeerd.

2023 zal tevens in het teken staan van de afronding van de, reeds ingezette, ontvlechting van applicaties als gevolg van de liquidatie van de Kompanjie.

Post

We blijven verder gaan met automatiseren van het postproces; dit door inzet van slimme software maar wel gecontroleerd door onze medewerkers. Hierdoor willen we een sluitend register krijgen van inkomende documenten en mails. Door het invoeren van een persoonlijk Dashboard in het zaakstelsel is het voor onze collega's overzichtelijker om te zien hoeveel aanvragen ze nog in behandeling hebben.

Informatieveiligheid

We zetten in op een verdere verbetering van de beveiliging van onze informatie en het gebruik daarvan, waarbij we toewerken naar het voldoen aan wet- en regelgeving. Daarvoor nemen we technische- en procedurele maatregelen en maken we de medewerkers beter bewust hoe veilig en geautoriseerd om te gaan met informatie.

Bewustwording

Leidinggevenden en medewerkers worden jaarlijks bewust gemaakt van de risico's op het gebied van informatiebeveiliging. Hiervoor worden diverse communicatie strategieën ingezet zoals presentaties, berichten op intranet, posters en trainingen.

Risico-inventarisatie en zelfevaluatie

Jaarlijks wordt een risico-inventarisatie en een zelfevaluatie op het gebied van informatiebeveiliging uitgevoerd. De normen die hiervoor gehanteerd worden zijn onder andere vastgesteld in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De verplichte zelfevaluatie informatiebeveiliging wordt uitgevoerd via de ENSIA systematiek (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Mede op basis van de uitkomsten van de risico-inventarisatie en de zelfevaluatie wordt voor de periode 2023 een uitvoeringsplan opgesteld.

Procesbeschrijving

Processen met een hoog informatiebeveiligingsrisico worden regelmatig getoetst op risico's en de maatregelen die hiertegen genomen kunnen worden.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

In 2023 zal de lopende interne cursus AVG ambassadeurs worden afgerond.

De 8 deelnemers, verspreid over de afdelingen, kunnen na deze cursus de volgende functies uitvoeren t.b.v. hun eigen afdeling:

- vraagbaak voor andere medewerkers ten aanzien van de AVG;
- bijhouden van het register van verwerkingen;
- het initiëren en begeleiden van Data Protection Impact Assessments (DPIA's);
- de aanmaak en verwerking van de verwerkersovereenkomsten met de betreffende leveranciers.

De Functionaris Gegevensbescherming (FG) en de Chief Information Security Officer(Ciso) ondersteunen daar waar nodig, maar het doel is dat privacy, gegevensbescherming onderdeel wordt van het normale werkproces op de afdelingen.

Omgevingswet

Op het moment van het schrijven van deze tekst is nog steeds niet duidelijk of de Omgevingswet per 1 januari 2023 in werking zal treden. Wij zijn goed voorbereid op de invoering van de wet. Pas na de daadwerkelijke inwerkingtreding zullen we zien voor welke uitdagingen we komen te staan.

De Omgevingsvisie 'Veendam 2040' is vastgesteld. De in de Omgevingsvisie geformuleerde ambities worden in 2023 uitgewerkt naar verschillende programma's en projecten.

Voor de aansluiting op het Digitaal Stelsel zijn alle technische randvoorwaarden in kaart gebracht, dit in nauwe samenspraak met de leveranciers van verschillende systemen. Een belangrijk punt is de doorvertaling van de wettelijke eisen, en de vernieuwde procesinrichting, naar deze techniek. Hierbij zal het uitgangspunt nog meer komen te liggen op "van Buiten naar Binnen" en het thematisch of wijkgericht werken. In dat kader wordt gewerkt aan een set van toepasbare regels waarmee onze inwoners op een gemakkelijke stappen in een proces kunnen doorlopen en antwoorden krijgen op hun vragen. In 2023 resulteert dat in een ingericht en werkend Digitaal Stelsel.

Ook in 2023 vindt de doorontwikkeling plaats in de herinrichting van vergunningprocessen om te komen tot meer transparantie en om de wettelijke doorlooptijd van acht weken te halen.

Een belangrijk onderdeel hierin is de omgevingstafel/kamer waarin een integrale afweging van de zaak wordt gemaakt. Ook wordt de initiatiefnemer aan de voorkant van het proces veel beter gefaciliteerd, door ruimteteaches in te zetten en om de informatievoorziening via de website beter te ontsluiten via het omgevingsplein. Initiatiefnemers kunnen daardoor de benodigde informatie sneller vinden en veel betere plannen indienen waar de gemeente veel minder werk aan heeft.

In het kader van de Omgevingswet wordt ook gewerkt aan het werken met het omgevingsplan. Deze voegt de huidige bestemmingsplannen, een groot deel van de gemeentelijke verordeningen en verschillende rijksregels (de zogenaamde Bruidsschat) samen tot een nieuw (tijdelijk) ruimtelijk kader. Er is een keuzedocument voor de transitiefase opgesteld om alle benodigde acties en keuzes in beeld te krijgen en in tijd weg te zetten. De keuzes over de inrichting en de inhoud van het Omgevingsplan worden samen met het vraagstuk hoe om te gaan met het adviesrecht Buitenplanse Omgevings Plan Activiteiten (BOPA's), aan de raad voorgelegd. Om te experimenteren met de impact van, en keuzes in het omgevingsplan, loopt er een pilot in Ommelanderswijk.

Duurzaamheid

In het kader van de energiediscussie zullen we ook meer aandacht gaan besteden aan het verduurzamingsvraagstuk van de eigen organisatie. Hierbij gaat de aandacht uit naar o.a. afval en plastic. Daarnaast wordt er geïnventariseerd hoe er een verbeterslag gemaakt kan worden op de sturing en het beheer van het energieverbruik en de energielasten (gas, water en elektra) van de gemeentelijke objecten. Betreffende het verduurzamen van deze objecten is de huidige wet- en regelgeving het uitgangspunt.

Financiën

Het uitgangspunt blijft om een adequate ondersteunende en adviserende rol te bieden teneinde de organisatie inzicht te geven in de (meerjarige) financiële positie op basis van bestaand (inhoudelijk en financieel) vastgesteld beleid. De inzet op het optimaliseren van de onderlinge samenhang bij de verantwoording ten aanzien van taakvelden, waarbij meerdere disciplines binnen de organisatie zijn betrokken wordt gecontinueerd. Daarbij is het van belang dat de organisatie voortdurend (inhoudelijk en financieel) in control blijft en dat wordt gehandeld binnen de gestelde (inhoudelijke en financiële) kaders. Dit draagt bij aan de uiteindelijke keuze van continuering c.q. bijstelling van het beleid. Het doel blijft om (meerjarig) sluitende begrotingen vast te stellen.

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

Door een wetwijziging geeft het college van burgemeester en wethouders vanaf boekjaar 2023 zelf een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Deze wetwijziging stond gepland voor het boekjaar 2021, maar is uiteindelijk uitgesteld tot boekjaar 2023. Op dit moment verstrekt de externe accountant een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening van de gemeente. Vanaf 2023 geeft de externe accountant een controleverklaring af over de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording, met alleen een oordeel inzake de getrouwheid.

Waarom deze wetwijziging

Het is een verantwoordelijkheid van het voltallige college om de rechtmatigheidsverantwoording af te geven aangezien het betrekking heeft op het beleidsterrein van de gehele gemeente.

Deze wijziging markeert de verantwoordelijkheid van het college voor de rechtmatigheid. Het is aan de raad om de rechtmatigheidsverantwoording van het college te bediscussiëren en te beoordelen.

Het Rijk verwacht dat het geven van een rechtmatigheidsverantwoording door het college zorgt voor een kwaliteitsimpuls op de interne processen en beheersing. Het college moet steunen op een goed functionerend systeem van interne beheersing en -controle, om te waarborgen dat de gemeente bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft.

Daarnaast verwacht het Rijk dat er meer vooruitgekeken wordt naar het oplossen van onrechtmatigheden omdat het college ook beheersmaatregelen moet formuleren.

Wijzigingen voor begrotingsjaar 2023

De verbijzonderde interne controle is voor de gemeente Veendam goed ingericht. Wij voeren het al jaren uit conform de Notitie verbijzonderde controle bij decentrale overheden die in februari 2019 is gepubliceerd. Extra werkzaamheden voor 2023 zijn op dit gebied niet noodzakelijk.

Controlebewustzijn organisatie vergroten

Aandachtspunt voor 2023 is het controlebewustzijn van de organisatie en de controles in de lijn.

Al meerdere jaren geeft ook de accountant aan in de managementletter en in het accountantsverslag dat er in de lijn meer aandacht moet zijn voor (zichtbare) controles in het proces.

Controleplan vastgesteld door de raad

Jaarlijks wordt een controleplan opgesteld voor intern gebruik en voor de accountantscontrole. Dit controleplan wordt voor 2023 aangeboden door het college aan de raad. Op een paar actualisaties in verband met de gewijzigde regelgeving na, is het niet noodzakelijk het controleplan inhoudelijk te wijzigen.

Controleprotocol en Normenkader geringe wijzigingen

Het controleprotocol en normenkader 2023 moeten net als voorgaande jaren geactualiseerd en vastgesteld worden door de raad. Er worden geringe aanpassingen in aangebracht vanwege de gewijzigde regelgeving. Vanwege de gewijzigde wetgeving moeten de financiële verordening en de controleverordening voor 2023 wél geactualiseerd worden.

Deze verordeningen worden in 2023 ter vaststelling aangeboden aan de raad.

Rapportage bevindingen rechtmatigheid

De rapportage met bevindingen van de interne controles worden voor boekjaar 2023 (in het voorjaar 2024) verstrekt aan het college in plaats van aan de accountant. Op basis hiervan wordt de Modelmededeling rechtmatigheidsverantwoording ingevuld die in januari 2020 is gepubliceerd. De mededeling wordt opgenomen in de jaarrekening 2023 en aangeboden aan de raad.

Accountantscontrole

De rechtmatigheidsverantwoording wordt niet meer door de accountant opgesteld, maar valt als onderdeel van de jaarrekening 2023, onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. Het oordeel van de accountant is opgenomen in de controleverklaring van de accountant en wordt toegelicht in het verslag van bevindingen.

In de controleverklaring en het verslag van bevindingen van de accountant wordt geen oordeel meer gegeven over de rechtmatigheid enkel over getrouwheid.

Verbonden Partijen

Inleiding

'Verbonden Partijen' volgens het BBV

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) geeft de volgende definitie: 'een verbonden partij' is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag, dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente houdt juridisch verhaal als de partij failliet gaat. Dit betekent dat zowel bij garantstellingen als bij leningen de gemeente schuldeiser is. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat in dit geval om overdrachten van gelden (subsidies).

Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Er is sprake van een 'verbonden partij' als de burgemeester, de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht is strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van een dergelijk recht gebruik om ervoor te zorgen, dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van de partij terechtkomen. Ook de stichting waarin een wethouder op persoonlijke titel als bestuurder plaatsneemt – en dus niet de gemeente vertegenwoordigt – is geen verbonden partij.

Uit bovenstaande definities vloeit voort dat er ook relaties met derde partijen kunnen zijn die niet onder de verbonden partijen vallen en die dus niet in deze paragraaf vermeld worden. Het gaat dan om relaties waar slechts sprake is van of een bestuurlijk belang of een financieel belang. Dat deze relaties niet in de paragraaf Verbonden partijen worden vermeld wil overigens niet zeggen dat ze niet in de begroting worden opgenomen. Deze relaties kunnen wel elders in de begroting worden vermeld doordat bijvoorbeeld de gemeente jaarlijks subsidie verstrekt of uitsluitend een financieel belang heeft of een financieel risico loopt.

Programmaomschrijving

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen moet voortkomen uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Het participeren in een verbonden partij brengt altijd een zekere spanning met zich mee. Het op afstand plaatsen van een aantal taken en tegelijkertijd toch grip willen houden is inherent aan deze wijze van uitvoering geven aan gemeentelijke taken. Door iets op afstand te plaatsen geef je als gemeente een zekere invloed uit handen, zowel financieel als in de uitvoering. Gemeenten gaan geen verbonden partij aan met het doel verantwoordelijkheden af te schuiven of verder weg te zetten.

Samenwerking wordt gezocht omdat een bepaalde taak zelfstandig niet of nauwelijks kan worden uitgevoerd of omdat het bepaalde (veelal financiële) voordelen biedt.

Ondertussen blijft de taak die een verbonden partij moet uitvoeren, een publieke taak die met publieke middelen wordt gefinancierd. Om die reden is het van het grootste belang dat de gemeente waarborgen creëert die een goede uitvoering van die publieke taak en een juiste besteding van de middelen zoveel mogelijk garanderen. Naast de potentiële voordelen die er aan verbonden partijen zitten, zijn er natuurlijk ook risico's: in financiële zin, maar ook op het vlak van uit handen geven van democratisch toezicht en onvoldoende transparantie. De verantwoording van de verbonden partijen richting de gemeente Veendam vindt plaats door middel van een jaarverslag en jaarrekening. In sommige gevallen aangevuld door tussentijdse rapportages.

Deze paragraaf is in september 2022 opgesteld. De opgenomen informatie is gebaseerd op de meest recente gegevens die bij de gemeente bekend zijn. Op het moment van behandeling in de gemeenteraad kan sommige informatie daardoor achterhaald zijn.

De volgende 'verbonden partijen' worden onderscheiden.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen

<i>Vestigingsplaats</i>	Groningen
<i>Rechtsvorm</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Doelstelling</i>	Ten behoeve van de uitvoering van de Wet Veiligheidsregio's is in art 5. van de regeling vastgelegd dat door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering wordt gegeven aan de behartiging van de volgende belangen: brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg, melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
<i>Financieel belang</i>	€ 1.708.266,- (begroting 2023)
<i>Bestuurlijk belang</i>	Burgemeester Link is lid van het Algemeen Bestuur

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	-7	3.058
Vreemd vermogen	40.599	46.045
Resultaat		0

Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg

<i>Vestigingsplaats</i>	Groningen
<i>Rechtsvorm</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Doelstelling</i>	De regeling stelt zich in art. 5 van de regeling ten doel om door regeling en bestuur én door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking.
<i>Financieel belang</i>	Het belang van de gemeente Veendam is beperkt tot een vast bedrag per inwoner.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Wethouder Grimbergen is lid van het Algemeen Bestuur.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	2.751	2.147
Vreemd vermogen	11.512	11.415
Resultaat		-150

Samenwerkingsverband afvalstoffenverwijdering Oost- en Zuidoost Groningen (SOZOG)

<i>Vestigingsplaats</i>	Veendam
<i>Rechtsvorm</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Doelstelling</i>	Het Samenwerkingsverband Afvalstoffenverwijdering Oost- en Zuidoost (SOZOG) is opgericht ten behoeve van het openbaar belang. Doel is te komen tot een doelmatige en een vanuit een oogpunt van milieuhygiëne, verantwoorde wijze van verwijderen van afvalstoffen binnen het samenwerkingsgebied, overeenkomstig het bij of krachtens de Afvalstoffenwet (thans Wet Milieubeheer) bepaalde . De kosten voor het verwerken van restafval en GFT worden rechtstreeks in rekening gebracht bij de individuele gemeenten.
<i>Financieel belang</i>	Bijdrage in de exploitatie ad. € 6.027,- (begroting 2023).
<i>Bestuurlijk belang</i>	Wethouder Wierenga is lid van het Dagelijks Bestuur.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	12	13
Resultaat		0

Omgevingsdienst Groningen (ODG)

<i>Vestigingsplaats</i>	Veendam
<i>Rechtsvorm</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Doelstelling</i>	De Omgevingsdienst Groningen voert VTH-taken uit op het gebied van de fysieke leefomgeving, in opdracht van de gemeenten en de provincie. Het doel is het effectiever samenwerken aan toezicht en handhaving door een bundeling van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
<i>Financieel belang</i>	€ 683.000,- (begroting 2023)
<i>Bestuurlijk belang</i>	Wethouder Wierenga is lid van het Algemeen Bestuur.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	614	594
Vreemd vermogen	2.812	5.345
Resultaat		0

Wedeka

<i>Vestigingsplaats</i>	Stadskanaal
<i>Rechtsvorm</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Doelstelling</i>	Wedeka heeft als sociale werkvoorziening primair de doelstelling om de afstand tot de arbeidsmarkt voor uiteenlopende groepen mensen te verkleinen, zodat hun kans op een baan in het vrije bedrijfsleven toeneemt.
<i>Financieel belang</i>	De Rijksbijdrage en gemeentelijke bijdrage wordt door de gemeente doorbetaald aan Wedeka.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Wethouder Kleve is lid van het Dagelijks Bestuur en lid van het Algemeen Bestuur. De wethouders Grimbergen en Schmaal zijn lid van het Algemeen Bestuur.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	1.151	1.101
Vreemd vermogen	12.106	15.126
Resultaat		0

Volkskredietbank Noord-Oost Groningen (VKB)

<i>Vestigingsplaats</i>	Appingedam
<i>Rechtsvorm</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Doelstelling</i>	De gemeenten hebben de werkzaamheden op het gebied van preventie, schuldhulpverlening en kredietverlening overgedragen aan de VKB. Dit met het oog op een uniforme en kwalitatief hoogwaardige uitvoering van deze taken. De VKB vormt het aanspreekpunt voor inwoners uit de deelnemende gemeenten als het gaat om voorlichting over preventie, schuldhulpverlening en verantwoorde kredietverlening.
<i>Financieel belang</i>	Bijdrage in de exploitatie ad. € 633.000,- (begroting 2023).

Bestuurlijk belang

Wethouder Kleve is lid van het Algemeen Bestuur.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	8.149	8.169
Resultaat		0

Gemeenschappelijke Regeling Publiek vervoer Groningen Drenthe**Vestigingsplaats**

Assen

Rechtsvorm

Gemeenschappelijke regeling/Bedrijfsvoeringsorganisatie

Doelstelling

Het belang waarvoor de Regeling wordt getroffen is het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en con-tractmanagement van het Publiek Vervoer in het gebied van de deelnemers.

Financieel belang

Het aandeel van de gemeente Veendam in het uitvoeringsbudget bedraagt in 2023 € 22.751,-.

Bestuurlijk belang

Wethouder L. Kupers van de gemeente Pekela vertegenwoordigt de Oost-Groninger gemeenten.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	87	87
Vreemd vermogen	150	150
Resultaat		0

Eems Dollard Regio**Vestigingsplaats**

Bad Nieuweschans

Rechtsvorm

Gemeenschappelijke regeling.

Doelstelling

De samenwerking in de Duits-Nederlandse grensregio stimuleren en wederzijdse contacten intensiveren. Kansen benutten en nadelen verminderen.

Financieel belang

€ 4.255,- bijdrage in de exploitatie (begroting 2023).

Bestuurlijk belang

De gemeente Veendam wordt vertegenwoordigd door burgemeester Link en raadslid Meerloo van Koldam

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nvt	nvt
Vreemd vermogen	nvt	nvt
Resultaat		nvt

Centrumregeling Beschermd Wonen

<i>Vestigingsplaats</i>	Groningen
<i>Rechtsvorm</i>	Lichte Gemeenschappelijke Regeling
<i>Doelstelling</i>	Intergemeentelijke samenwerking rondom de taken vanuit de beleidsterreinen 'inloop GGZ', 'Beschermd Wonen' en 'begeleiding maatschappelijke opvang & vrouwenopvang'.
<i>Financieel belang</i>	nrb
<i>Bestuurlijk belang</i>	nrb

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nrb	nrb
Vreemd vermogen	nrb	nrb
Resultaat		nrb

Vennootschappen

N.V. Waterbedrijf Groningen

<i>Vestigingsplaats</i>	Groningen
<i>Rechtsvorm</i>	Naamloze vennootschap
<i>Doelstelling</i>	Waterbedrijf Groningen richt zich op een duurzame winning, zuivering en distributie van schoon, veilig en smaakvol water.
<i>Financieel belang</i>	12 aandelen a € 454,- nominaal
<i>Bestuurlijk belang</i>	Aandeelhouder, Wethouder Wierenga vertegenwoordigt Veendam in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nrb	nrb
Vreemd vermogen	nrb	nrb
Resultaat		nrb

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

<i>Vestigingsplaats</i>	Den Haag
<i>Rechtsvorm</i>	Structuurvennootschap
<i>Doelstelling</i>	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Veendam heeft 86.190 aandelen a € 2,50 nominaal
<i>Bestuurlijk belang</i>	Aandeelhouder

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nrb	nrb
Vreemd vermogen	nrb	nrb
Resultaat		nrb

Groningen Railport

<i>Vestigingsplaats</i>	Veendam
<i>Rechtsvorm</i>	Naamloze vennootschap
<i>Doelstelling</i>	Ontwikkelen, beheren en doen exploiteren door middel van huur/erfpacht overeenkomsten van het RSCG Initiëren/stimuleren van en zo nodig investeren in toekomstige ontwikkelingen.
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Veendam heeft 500 aandelen à € 454,- nominaal.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Aandeelhouder. Wethouder Schmaal vertegenwoordigt Veendam in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nrb	nrb
Vreemd vermogen	nrb	nrb
Resultaat		nrb

Groninger Monumentenfonds

<i>Vestigingsplaats</i>	Groningen
<i>Rechtsvorm</i>	Naamloze vennootschap
<i>Doelstelling</i>	Het in stand houden van Groninger monumenten.
<i>Financieel belang</i>	150 aandelen à € 1.000,- nominaal.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Aandeelhouder. Wethouder Kleve vertegenwoordigt Veendam in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nvt	nvt
Vreemd vermogen	nvt	nvt
Resultaat		nvt

Deelneming Enexis N.V.

<i>Vestigingsplaats</i>	's-Hertogenbosch
<i>Rechtsvorm</i>	Naamloze Vennootschap
<i>Doelstelling</i>	Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent gesplitst in een Netwerkbedrijf en een Productie- en Levering Bedrijf. Op basis van de wet worden de publieke aandeelhouders van Essent N.V. voor exact hetzelfde aandelenpercentage aandeelhouder van Enexis. De wetgever treedt in beginsel niet op in de wijze waarop gesplitst wordt. Bij de wijze van splitsing door Essent (afsplitsing van het Netwerkbedrijf) volgt de keuze voor deelname in Enexis Holding N.V., dit om een nevenschikking te creëren tussen de gereguleerde netwerkactiviteiten en de wettelijk toegestane nevenactiviteiten van het netwerkbedrijf.

De vennootschap heeft ten doel:

- het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water
- het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie
- het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld
- het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten.

De provincies en gemeenten trachten met hun aandeelhouderschap de publieke belangen te behartigen.

<i>Financieel belang</i>	532.935 gewone aandelen, nominale waarde van € 1,-. De aandelen zijn op de balans opgenomen tegen een historische boekwaarde van € 6.804,70.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) en Aandeelhouderscommissie (AHC). De gemeente Veendam wordt op aandeelhoudersvergaderingen vertegenwoordigd door wethouder Schmaal.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	4.231.000	nrb
Vreemd vermogen	5.234.000	nrb
Resultaat		nrb

Deelneming Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

<i>Vestigingsplaats</i>	's-Hertogenbosh
<i>Rechtsvorm</i>	Besloten Vennootschap
<i>Doelstelling</i>	RWE heeft geen claims ingediend m.b.t. verkoop van het belang van 50% in EPZ. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2022 wordt opgeheven en de resterende liquide middelen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.
<i>Financieel belang</i>	532.935 aandelen van € 0,01 nominaal, In de balans zijn de aandelen tegen 1,- gewaardeerd.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) en Aandeelhouderscommissie (AHC)

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nrb	nrb
Vreemd vermogen	nrb	nrb
Resultaat		nrb

CSV Amsterdam B.V. (v/h Claim Staat Vennootschap B.V.)

<i>Vestigingsplaats</i>	's-Hertogenbosch
<i>Rechtsvorm</i>	Besloten Vennootschap
<i>Doelstelling</i>	<p>In de afgelopen jaren zijn alle claims waartoe CSV Amsterdam B.V. is opgericht afgehandeld en zijn naar rato aan de deelnemers uitgekeerd. CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van een naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p> <p>Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.</p>

Financieel belang 7.121 aandelen van € 0,01 nominaal. De aandelen zijn in de balans opgenomen tegen aanschafwaarde (€ 71,21).

Bestuurlijk belang Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) en Aandeelhouderscommissie (AHC). De gemeente Veendam wordt op aandeelhoudersvergaderingen vertegenwoordigd door wethouder Schmaal.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	0	nrb
Vreemd vermogen	0	nrb
Resultaat		nrb

GRID N.V.

Vestigingsplaats Scheemda

Rechtsvorm Naamloze Vennootschap

Doelstelling De vennootschap heeft ten doel het verlenen van ICT-diensten aan (regionale) overheden, overheidsdiensten en instellingen, het verrichten van alle verdere handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. De vennootschap kan daartoe andere ondernemingen, in welke rechtsvorm dan ook, oprichten en verwerven, besturen en (doen) financieren, daarin deelnemen, daarmee samenwerken met, het besturen van, alsmede het (doen) financieren ervan.

Financieel belang De gemeente Veendam heeft 13.500 aandelen a € 1,- nominaal.

Bestuurlijk belang Burgemeester Link vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	1.536	1.536
Resultaat		0

Grondbeleid

Programmaomschrijving

Het grondbeleid binnen de gemeente Veendam heeft grote invloed op de ontwikkeling van de gemeente en hangt nauw samen met de realisatie van programma's en projecten over een breed veld in de samenleving. Het grondbeleid heeft daarnaast een grote financiële impact. De grondexploitatie is een onderdeel van de totale exploitatie van de gemeente. De hoofddoelstellingen zijn geformuleerd in het programma Ruimtegebruik, infrastructuur en beheer en onderhoud, waarbij de verankering van het grondbeleid ligt in de op 15 december 2014 door de raad vastgestelde Nota Grondbeleid.

Bestaand beleid

Er wordt een actief grondbeleid gevoerd bij het realiseren van plannen voor zowel woningbouw als bedrijventerreinen en wordt op verzoek medewerking verleend (passief grondbeleid) aan het ontwikkelen van zowel kleinschalige als grotere projecten.

Het actief grondbeleid richt zich mede op de mogelijkheid van kostenverhaal inclusief een bijdrage aan de infrastructuur en bijzondere fondsen.

Actuele prognose van de te verwachten financiële resultaten

Jaarlijks worden voor de diverse complexen de cijfers geactualiseerd. De hercalculaties per project zijn in één boekwerk gebundeld. De resultaten van deze hercalculaties maken onderdeel uit van de Najaarsrapportage 2022.

In tegenstelling tot de verkoop van woningbouwkavels blijft de verkoop van bedrijfskavels achter. In 2022 is daarentegen de belangstelling aanzienlijk vergroot, naar dit heeft nog niet geleid tot concrete verkopen. De verkoopprognose is daarom ten opzichte van de vorige prognose (begroting complexen grondbedrijf 2022) versneld, maar een behoudende fasering blijft het uitgangspunt.

Voor wat betreft de afzet van kavels voor de woongebieden is het hoge afzets tempo op korte termijn gelijk gebleven ten opzichte van de vorige prognose gelijk gebleven gezien de huidige marktomstandigheden en vraag naar woningen.

In 2020 is een regionale bevolkingsprognose verschenen, waarbij rekening is gehouden met de actuele migratietrends. Deze laten een groei van het migratiesaldo zien ten opzichte van Groningenstad, Noord-Nederland en de Randstad en daarnaast een groei van het buitenlands migratiesaldo. Er is met de andere gemeenten en de provincie afgesproken dat deze prognose voor de ontwikkeling van het woonbeleid van de gemeente in Oost-Groningen als uitgangspunt wordt genomen. Op basis van de prognose uit 2020 houden we rekening met een eigen woningbehoefte voor de gemeente Veendam van +770 voor de periode van 2020 tot 2030. Verwacht wordt dat hierdoor in de komende jaren de verdere ontwikkeling van Buitenwoel versneld tot stand kan komen. Verder is bij de hercalculaties voorgesteld om twee nieuwe grondexploitaties (Golfkop en Kuifreiger-Grote Zilverreiger) vast te stellen.

Financiën

In de voornoemde hercalculaties zijn de geprognosticeerde uitkomsten per complex weergegeven. In de rapportage wordt een periode meegenomen welke gelijkloopt aan de meerjarenramingen. Indien er zich buiten deze periode risico's aandienen, worden deze apart in de rapportage opgenomen.

Bedrijventerreinen

In het boekjaar 2023 zullen naar verwachting geen bedrijventerreinen complexen worden afgesloten.

Woongebieden

In het boekjaar 2023 zal naar verwachting het woongebied Wilkensterrein worden afgesloten.

In 2019 is de Woonvisie 2019-2023 gemeente Veendam vastgesteld. Deze is in de plaats gekomen van de Woonvisie 2015-2020 gemeente Veendam uit 2015.

In september 2018 heeft de gemeente Veendam het Regionaal Prestatiekader ondertekend. Dit Regionaal Prestatiekader is gebaseerd op de regionale prognose en het regionaal woningmarktonderzoek uit 2016. Dit vormt de basis van de gemeentelijke woonvisie uit 2019.

De laatste bevolkingsprognose (2020) voor de regio Oost-Groningen wordt als uitgangspunt gebruikt voor het regionale woonbeleid. Voor de periode 2020-2030 laat het trendscenario voor gemeente Veendam een groei van het aantal huishoudens zien van +640 huishoudens. Rekening houdend met planuitval wordt een overcapaciteit van 20% gehanteerd, waarmee de benodigde plancapaciteit tot 2030 uitkomt op +770 woningen (+20% plancapaciteit in verband met eventuele planuitval en om ruimte te geven voor de vernieuwingsopgave).

Overige Gebieden

Voor de komende jaren wordt verwacht dat een deel van deze gebieden in ontwikkeling wordt genomen. Voor andere delen geldt dat deze eventueel moeten worden toegevoegd aan de openbare ruimte. Binnen de overige gebieden worden ook de strategische aankopen van de gemeente verantwoord.

Risico's

De financiële risico's voor de komende jaren zijn beheersbaar. In de eerder vermelde hercalculaties geven wij ook inzicht in de getroffen voorzieningen in relatie tot de risico's van het grondbedrijf.

FINANCIËLE BEGROTING 2023-2026

Het overzicht van de baten en lasten 2023-2026

Omschrijving	Realisatie			Begroting ná wijziging			Begroting		
	2021			2022			2023		
Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.0.0 Bestuur en organisatie	671.275	2.831.997	-2.160.723	369.020	3.282.598	-2.913.578	369.020	3.387.476	-3.018.456
2.1.0 Sport	3.390.077	3.924.893	-534.816	1.392.091	4.129.522	-2.737.431	1.372.091	4.324.345	-2.952.254
2.2.0 Cultuur	315.329	2.627.057	-2.311.728	679.621	2.959.071	-2.279.450	679.621	2.999.620	-2.319.999
2.3.0 Jeugd/onderwijs	1.506.949	3.358.566	-1.851.617	2.535.756	4.592.547	-2.056.791	1.946.168	4.256.545	-2.310.377
2.4.0 (Gezondheids) zorg	2.883.979	28.677.607	-25.793.628	2.056.543	28.978.957	-26.922.414	3.847.651	32.913.015	-29.065.364
2.5.0 Bruisend centrum en levendige woonwijken	9.629.829	9.197.186	432.643	6.033.545	7.966.996	-1.933.451	5.242.414	6.154.244	-911.830
3.0.0 Ruimte voor ondernemers	158.925	362.648	-203.723	157.398	644.558	-487.160	145.004	380.694	-235.690
4.1.1 Ruimtegebruik, infrastructuur, beheer en onderhoud	2.473.102	7.780.320	-5.307.218	2.457.435	7.724.487	-5.267.052	2.451.262	8.070.868	-5.619.606
4.1.2 Milieu en duurzaamheid	4.391.862	3.858.685	533.178	4.082.074	3.786.629	295.445	4.287.845	4.007.798	280.047
4.1.3 Toezicht en handhaving	196.010	2.334.871	-2.138.861	135.501	2.445.207	-2.309.706	30.737	2.327.627	-2.296.890
4.2.0 Kwaliteit door participatie	15.730.621	30.572.049	-14.841.429	14.316.582	31.634.113	-17.317.531	14.226.582	29.922.104	-15.695.522
5.0.0 Financiën	255.161	528.001	-272.840	283.485	2.290.035	-2.006.550	100.622	2.695.168	-2.594.546
Subtotaal programma's (A)	41.603.119	96.053.880	-54.450.761	34.499.051	100.434.720	-65.935.669	34.699.017	101.439.504	-66.740.487
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	8.200.122	-	8.200.122	8.373.756	-	8.373.756	8.636.084	-	8.636.084
Algemene uitkeringen	67.042.149	-	67.042.149	70.769.920	-	70.769.920	74.707.184	-	74.707.184
Dividend	494.575	-	494.575	560.449	-	560.449	322.114	-	322.114
Saldo financieringsfunctie	5.818	25.776	-19.957	-	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.644.884	735.955	908.929	1.820.033	671.787	1.148.246	1.612.894	515.994	1.096.900
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen (B)	77.387.548	761.731	76.625.817	81.524.158	671.787	80.852.371	85.278.276	515.994	84.762.282
Overhead	2.281.041	15.573.096	-13.292.054	2.179.042	18.575.147	-16.396.105	2.209.441	19.573.577	-17.364.136
Vennootschapsbelasting	-	-26	26	-	50.000	-50.000	-	50.000	-50.000
Onvoorzien	-	-	-	-	99.283	-99.283	-	99.359	-99.359
Subtotaal overige middelen (C)	2.281.041	15.573.070	-13.292.028	2.179.042	18.724.430	-16.545.388	2.209.441	19.722.936	-17.513.495
Gerealiseerd geraamd totaal baten en lasten (A+B+C=D)	121.271.708	112.388.681	8.883.028	118.202.251	119.830.937	-1.628.686	122.186.734	121.678.434	508.300
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves</i>									
1.0 Bestuur en organisatie	4.119	-	4.119	96.123	1.500.000	-1.403.877	96.123	-	96.123
2.1 Sport	6.005	-	6.005	-	-	-	-	-	-
2.5 Bruisend centrum en levendige woonwijken	-	11.794	-11.794	28.000	12.058	15.942	28.000	9.883	18.117
4.1.1 Ruimtegebruik/infrastructuur/beheer&onderhoud	517.185	1.856.035	-1.338.850	396.454	183.913	212.541	434.275	56.831	377.444
5.0 Financiën	664.426	1.892.533	-1.228.107	11.531.553	8.727.473	2.804.080	3.181.807	3.508.661	-326.854
Subtotaal mutaties reserves (E)	1.191.735	3.760.361	-2.568.626	12.052.130	10.423.444	1.628.686	3.740.205	3.575.375	164.830
Gerealiseerd geraamd resultaat (D+E=F)	122.463.444	116.149.042	6.314.402	130.254.381	130.254.381		125.926.939	125.253.809	673.130

Omschrijving	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
1.0.0 Bestuur en organisatie	369.020	3.220.745	-2.851.725	369.020	3.241.253	-2.872.233	369.020	3.243.636	-2.874.616
2.1.0 Sport	1.372.091	4.033.923	-2.661.832	1.372.091	3.911.896	-2.539.805	1.372.091	3.890.101	-2.518.010
2.2.0 Cultuur	650.569	2.945.464	-2.294.895	650.569	2.945.782	-2.295.213	650.569	2.921.146	-2.270.577
2.3.0 Jeugd/onderwijs	1.869.668	4.167.264	-2.297.596	1.869.668	4.144.250	-2.274.582	1.869.668	4.106.416	-2.236.748
2.4.0 (Gezondheids) zorg	3.847.651	33.466.725	-29.619.074	3.803.673	32.785.762	-28.982.089	3.803.673	33.364.319	-29.560.646
2.5.0 Bruisend centrum en levendige woonwijken	5.233.414	6.627.666	-1.394.252	5.233.414	6.625.642	-1.392.228	5.233.414	6.623.617	-1.390.203
3.0.0 Ruimte voor ondernemers	145.004	380.427	-235.423	145.004	380.162	-235.158	145.004	374.845	-229.841
4.1.1 Ruimtegebruik, infrastructuur, beheer en onderhoud	2.423.616	7.973.624	-5.550.008	2.395.969	7.892.935	-5.496.966	2.368.323	7.873.160	-5.504.837
4.1.2 Milieu en duurzaamheid	4.287.845	3.948.237	339.608	4.287.845	3.954.106	333.739	4.287.845	3.960.130	327.715
4.1.3 Toezicht en handhaving	30.737	2.317.002	-2.286.265	30.737	2.251.990	-2.221.253	30.737	2.264.829	-2.234.092
4.2.0 Kwaliteit door participatie	14.226.582	29.730.089	-15.503.507	14.226.582	29.457.569	-15.230.987	14.226.582	29.247.136	-15.020.554
5.0.0 Financiën	96.339	3.974.302	-3.877.963	-4.952.541	3.974.302	-4.860.485	87.773	5.058.832	-4.971.059
Subtotaal programma's (A)	34.552.536	102.785.468	-68.232.932	34.476.628	102.543.888	-68.067.260	34.444.699	102.928.167	-68.483.468
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	8.790.719	-	8.790.719	8.945.354	-	8.945.354	9.099.989	-	9.099.989
Algemene uitkeringen	75.167.746	-	75.167.746	78.071.315	-	78.071.315	76.433.183	-	76.433.183
Dividend	322.114	-	322.114	322.114	-	322.114	322.114	-	322.114
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.388.961	415.810	973.151	1.297.389	434.684	862.705	1.255.819	152.872	1.102.947
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen (B)	85.669.540	415.810	85.253.730	88.636.172	434.684	88.201.488	87.111.105	152.872	86.958.233
<i>Overhead</i>									
Overhead	2.172.040	18.670.018	-16.497.978	2.172.040	20.822.205	-18.650.165	4.000	19.558.537	-19.554.537
Vennootschapsbelasting	-	50.000	-50.000	-	50.000	-50.000	-	50.000	-50.000
Onvoorzien	-	256.041	-256.041	-	416.206	-416.206	-	486.360	-486.360
Subtotaal overige middelen (C)	2.172.040	18.976.059	-16.804.019	2.172.040	21.288.411	-19.116.371	4.000	20.094.897	-20.090.897
Gerealiseerd geraamd totaal baten en lasten (A+B+C=D)	122.394.116	122.177.337	216.779	125.284.840	124.266.983	1.017.857	121.559.804	123.175.936	-1.616.132
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves</i>									
1.0 Bestuur en organisatie	96.123	-	96.123	93.353	-	93.353	59.665	-	59.665
2.5 Bruisend centrum en levendige woonwijken	28.000	8.820	19.180	28.000	8.975	19.025	28.000	9.132	18.868
4.1.1 Ruimtegebruik/infrastructuur/beheer&onderhoud	434.275	55.809	378.466	434.275	56.786	377.489	424.802	57.780	367.022
5.0 Financiën	1.024.368	1.065.411	-41.043	194.267	1.027.711	-833.444	10.600	1.026.063	-1.015.463
Subtotaal mutaties reserves (E)	1.582.766	1.130.040	452.726	749.895	1.093.472	-343.577	523.067	1.092.975	-569.908
Gerealiseerd geraamd resultaat (D+E=F)	123.976.882	123.307.377	669.505	126.034.735	125.360.455	674.280	122.082.871	124.268.911	-2.186.040

De toelichtingen op de financiële begroting 2023-2026

1. De toelichting op het overzicht van baten en lasten 2023-2026

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op het overzicht van baten en lasten. De programma's worden gespecificeerd door middel van de taakvelden. In de tabel per programma is tevens de afwijking ten opzichte van het vorige begrotingsjaar opgenomen.

Programma 1.0 Bestuur en organisatie

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
0.1 Bestuur	339.752	51.000	51.000	51.000	51.000	51.000
0.2 Burgerzaken	331.523	318.020	318.020	318.020	318.020	318.020
Totale baten	671.275	369.020	369.020	369.020	369.020	369.020
Lasten						
0.1 Bestuur	1.814.998	2.100.189	2.123.831	2.123.110	2.143.981	2.146.727
0.2 Burgerzaken	1.016.999	1.182.409	1.263.645	1.097.635	1.097.272	1.096.909
Totale lasten	2.831.997	3.282.598	3.387.476	3.220.745	3.241.253	3.243.636
Saldo Programma 1.0.0	-2.160.723	-2.913.578	-3.018.456	-2.851.725	-2.872.233	-2.874.616
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.1 Bestuur			-	-	-	-
0.2 Burgerzaken			-	-	-	-
Totale mutaties baten						
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.1 Bestuur			23.642	-721	20.871	2.746
0.2 Burgerzaken			81.236	-166.010	-363	-363
Totale mutaties lasten			104.878	-166.731	20.508	2.383

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

01 Bestuur

Bij de Voorjaarsnota 2022 is een incidenteel budget (afgerond € 34.000,-) beschikbaar gesteld voor de uitvoering en implementatie breed offensief.

02 Burgerzaken

Gemeenteraadsverkiezingen

In de Voorjaarsnota 2022 zijn incidenteel budgetten beschikbaar gesteld voor gemeenteraadsverkiezingen (afgerond € 72.000,-) en impuls integraal werken (afgerond € 10.000,- in 2022 en € 5.000,- in 2023).

Archiefwerkzaamheden

In de Archiefwet staat dat te bewaren archieven na de wettelijke overbrengingstermijn van 20 jaar in goede, geordende en toegankelijke staat moeten worden overgebracht naar een archiefbewaarplaats. Het kabinet is bezig met een wetswijziging (Archiefwet) om deze 20 jaar terug te brengen naar 10 jaar. De nieuwe archiefwet is nog niet door de Eerste en Tweede kamer en zal niet met terugwerkende kracht in werking treden.

Ons archief wordt in 2 blokken (1996 tot 2006 en 2006 tot 2017) bewerkt. Het archief van De Kompanje (2011 tot 2022) wordt eveneens bewerkt. Er worden 2 tijdsblokken van 10 jaar gehanteerd, zodat het eerste blok eerder openbaar gemaakt kan worden. Voor het vervaardigen van het archief en het digitaliseren van de bouw- en hinderwetsdossiers in 2023 zijn de geraamde kosten € 160.540,-. De middelen worden gedurende de looptijd van het project beschikbaar gehouden.

Programma 2.1 Sport

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	915.814	22.500	2.500	2.500	2.500	2.500
5.2 Sportaccommodaties	2.474.264	1.369.591	1.369.591	1.369.591	1.369.591	1.369.591
Totale baten	3.390.077	1.392.091	1.372.091	1.372.091	1.372.091	1.372.091
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	115.439	109.000	89.000	89.000	25.000	25.000
5.2 Sportaccommodaties	3.809.454	4.020.522	4.235.345	3.944.923	3.886.896	3.865.101
Totale lasten	3.924.893	4.129.522	4.324.345	4.033.923	3.911.896	3.890.101
Saldo Programma 2.1.0	-534.816	-2.737.431	-2.952.254	-2.661.832	-2.539.805	-2.518.010
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
5.1 Sportbeleid en activering			-20.000	-	-	-
5.2 Sportaccommodaties			-	-	-	-
Totale mutaties baten			-20.000			
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
5.1 Sportbeleid en activering			-20.000	-	-64.000	-
5.2 Sportaccommodaties			214.823	-290.422	-58.027	-21.795
Totale mutaties lasten			194.823	-290.422	-122.027	-21.795

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

5.1 Sportbeleid en activering

Voor de uitvoering van de ambities uit het Lokale Sportakkoord is door het Rijk drie achtereenvolgende jaren (2020 tot en met 2022) een specifieke uitkering beschikbaar gesteld. De laatste jaartranche bedraagt € 20.000,- en wordt ingezet voor de uitvoering van de ambities uit het Lokaal Sportakkoord Veendam. Een en ander is incidenteel geraamd in de Voorjaarsnota 2022. In de Voorjaarsnota 2022 is voor de jaren 2022 tot en met 2025 jaarlijks € 64.000,- beschikbaar gesteld voor coördinatie en uitvoering van taken op het gebied van sport.

5.2 Sportaccommodaties

In de bijgestelde begroting 2022 zijn binnen de jaarschijven 2022 en 2023 verschuivingen opgetreden binnen het 'planmatig groot onderhoud gebouwen' van per saldo € 162.500,-.

In de Voorjaarsnota 2022 is voor de periode 1 januari 2022 tot 1 oktober 2025 in totaliteit afgerond € 95.000,- beschikbaar gesteld voor formatie-uitbreiding binnen zwembad, zodat het geven van vangnetzwemmen gecontinueerd kan worden. Tot en met 2024 is er jaarlijks afgerond € 25.000,- beschikbaar en in 2025 (het laatste jaar) afgerond € 19.000,-.

Verder is in de Voorjaarsnota 2022 voor de periode tot medio 2025 in totaliteit afgerond € 264.000,- beschikbaar gesteld voor tijdelijke extra personele ondersteuning op het gebied van sport. In 2022 betreft het afgerond € 66.000,-, in 2023 en 2024 afgerond € 82.000,- en in 2025 (het laatste jaar) € 34.000,-.

Programma 2.2 Cultuur

Taakveld	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	249.441	616.097	616.097	616.097	616.097	616.097
5.4 Musea	65.888	63.524	63.524	34.472	34.472	34.472
Totale baten	315.329	679.621	679.621	650.569	650.569	650.569
Lasten						
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.717.756	2.054.961	2.142.035	2.110.379	2.110.697	2.086.061
5.4 Musea	212.345	195.370	190.369	167.869	167.869	167.869
5.6 Media	696.956	708.740	667.216	667.216	667.216	667.216
Totale lasten	2.627.057	2.959.071	2.999.620	2.945.464	2.945.782	2.921.146
Saldo Programma 2.2.0	-2.311.728	-2.279.450	-2.319.999	-2.294.895	-2.295.213	-2.270.577
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			-	-	-	-
5.4 Musea			-	-29.052	-	-
Totale mutaties baten				-29.052		
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			87.074	-31.656	318	-24.636
5.4 Musea			-5.001	-22.500	-	-
5.6 Media			-41.524	-	-	-
Totale mutaties lasten			40.549	-54.156	318	-24.636

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Bouwkundig onderhoud

In de begroting 2022 zijn met betrekking tot bouwkundig onderhoud incidentele lasten geraamd van € 42.500,-.

Amateurkunst

Daarnaast heeft er een bijstelling van het subsidiebudget (indexatie) voor de amateurkunst en de Muziek- Dans en theaterschool plaatsgevonden van in het totaal € 16.654,-.

5.4 Musea

In de begroting 2022 zijn met betrekking tot bouwkundig onderhoud incidentele lasten geraamd van € 31.500,- en incidentele subsidies (opbrengsten) van afgerond € 29.000,-.

In de Voorjaarsnota 2022 is een incidenteel bedrag van € 20.000,- beschikbaar gesteld voor het opknappen en herinrichten van het speelterrein tussen de Van Petegemstraat en de Emmastraat. Vanaf 1 maart 2022 worden de onderhoudswerkzaamheden aan de speelvoorzieningen niet meer door derden uitgevoerd, maar eigen personeel. Dit verloopt budgettair neutraal. Binnen dit taakveld zijn de lasten in 2022 verlaagd met afgerond € 43.000,-.

In de jaren is de volledige lastenverlaging van afgerond € 53.000,-. Op programma 2.1 zijn de lasten overeenkomstig verhoogd.

5.6 Media

In 2022 is aan Biblionet Groningen een incidentele subsidie van afgerond € 61.000,- toegekend in het kader van ondersteuning van scholen bij (taal-) ontwikkeling bij kinderen. Dit is verwerkt via de Voorjaarsnota. Daarnaast is er bij de Voorjaarsnota incidenteel een bedrag van € 20.000,- beschikbaar gesteld voor de verhalenbank Troost en Hoop ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de Corona pandemie en is er een incidenteel budget ad € 63.000,- voor Coronacompensatie voor de kunst- en culturele instellingen beschikbaar gesteld.

Programma 2.3 Jeugd/onderwijs

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
4.1	Openbaar basisonderwijs	6.140	5.860	5.860	5.860	5.860
4.2	Onderwijshuisvesting	68.314	33.133	33.133	33.133	33.133
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.432.496	2.496.763	1.907.175	1.830.675	1.830.675
Totale baten		1.506.949	2.535.756	1.946.168	1.869.668	1.869.668
Lasten						
4.1	Openbaar basisonderwijs	92.117	139.701	139.701	139.701	139.701
4.2	Onderwijshuisvesting	1.001.497	889.921	862.900	857.301	841.469
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.264.952	3.562.925	3.253.944	3.170.262	3.155.899
Totale lasten		3.358.566	4.592.547	4.256.545	4.167.264	4.106.416
Saldo Programma 2.3.0		-1.851.617	-2.056.791	-2.310.377	-2.297.596	-2.274.582
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
4.1	Openbaar basisonderwijs			-	-	-
4.2	Onderwijshuisvesting			-	-	-
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken			-589.588	-76.500	-
Totale mutaties baten				-589.588	-76.500	
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
4.1	Openbaar basisonderwijs			-	-	-
4.2	Onderwijshuisvesting			-27.021	-5.599	-15.832
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken			-308.981	-83.682	-7.182
Totale mutaties lasten				-336.002	-89.281	-37.834

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

4.2 onderwijshuisvesting

In de Voorjaarsnota 2022 is het budget onderwijsachterstandsbeleid incidenteel aangewend (verlaagd) ter dekking van de extra incidentele subsidie (afgerond € 61.000,-) aan Biblionet ten behoeve van de ondersteuning van scholen bij de (taal-)ontwikkeling van kinderen.

4.3 onderwijsbeleid en leerlingzaken

Regionaal meld- en coördinatiepunt (RMC)

In de afgelopen periode (1 februari tot 1 oktober 2022) is met extra geld vanuit het Rijk, extra geïnvesteerd in het begeleiden van onze jongeren. Dit is naar tevredenheid van alle 4 RMC gemeenten. Om deze tijdelijke RMC inzet te verhogen tot 1 oktober 2023 is budgettair neutraal een budget beschikbaar gesteld van € 102.000,-, waarvan € 76.500,- incidenteel voor 2023.

Vanuit het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap is er een aanpassing geweest op de Specifieke Uitkering voor de RMC-functie. Deze uitkering is per saldo verhoogd van totaal € 621.682,- naar € 734.868. De budgetneutrale wijziging bedraagt structureel € 113.186,-.

Nationaal programma onderwijs

In de Voorjaarsnota 2022 zijn (budgettair neutraal) incidentele baten en lasten geraamd in relatie tot Nationaal Programma Onderwijs (afgerond € 562.000,-), extra middelen RMC Oost-Groningen (afgerond € 156.000,-) en verrijkte schooldag (afgerond € 131.000,-).

Onderwijsachterstanden Beleid (OAB)

De voorlopige specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2022 bedraagt € 1.016.007,-. In de begroting was uitgegaan € 945.686,-. Dit leidt tot een (budgetneutrale) structurele wijziging van € 70.321,- vanaf 2022.

Programma 2.4 (Gezondheids)zorg

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	222.878	200.027	200.027	200.027	200.027	200.027
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	40.198	-	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	42.857	18.500	-	-	-	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	25.080	-	-	-	-
6.81a Beschermd wonen (WMO)	2.417.000	1.615.420	3.406.130	3.406.130	3.406.130	3.406.130
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.486	-	-	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	157.561	197.516	241.494	241.494	197.516	197.516
Totale baten	2.883.979	2.056.543	3.847.651	3.847.651	3.803.673	3.803.673
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.690.676	775.067	682.741	682.741	682.741	682.741
6.2 Wijkteams	1.113.849	865.993	866.317	866.672	867.164	867.164
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.620.755	1.654.369	1.654.668	1.654.668	1.654.668	1.654.668
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	2.676.907	2.665.479	2.541.448	2.541.448	2.541.448	2.541.448
6.71b Begeleiding (WMO)	194.794	281.554	244.021	244.021	244.021	244.021
6.71c Dagbesteding (WMO)	1.162.466	4.180.554	4.099.971	3.899.971	3.899.971	3.899.971
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	109.719	294.106	462.731	565.878	674.999	765.142
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	15.694.345	15.298.830	7.153.859	8.765.646	8.397.492	8.630.569
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-	2.933.838	2.666.588	2.588.876	2.683.510
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	248.806	226.142	219.551	227.577
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	715.317	650.158	631.210	654.283
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	259.173	235.564	228.699	237.059
6.73a Pleegzorg	-	-	601.281	546.509	530.583	549.977
6.73b Gezinsgericht	-	-	570.180	518.243	503.139	521.530
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	1.441.002	1.309.738	1.271.568	1.318.049
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	2.235.821	2.030.898	1.971.310	2.043.873
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	490.678	447.238	434.607	449.989
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	114.036	103.648	100.628	104.306
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	25.080	-	-	-	-
6.81a Beschermd wonen (WMO)	2.317.743	1.714.495	3.705.756	3.688.317	3.584.261	3.505.205
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	15.052	26.246	26.246	26.246	26.246	26.246
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	40.686	-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	-	-	694.584	631.312	612.914	635.319
6.82b Jeugdreclassering	-	-	62.202	56.535	54.888	56.894
7.1 Volksgezondheid	1.040.615	1.197.184	1.108.339	1.108.544	1.064.778	1.064.778
Totale lasten	28.677.607	28.978.957	32.913.015	33.466.725	32.785.762	33.364.319
Saldo Programma 2.4.0	-25.793.628	-26.922.414	-29.065.364	-29.619.074	-28.982.089	-29.560.646
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-	-	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	-	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-18.500	-	-	-

6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-25.080	-	-	-
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	1.790.710	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-
7.1	Volksgesondheid	43.978	-	-43.978	-
Totale mutaties baten		1.791.108		-43.978	
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-92.326	-	-	-
6.2	Wijkteams	324	355	492	-
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	299	-	-	-
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	-124.031	-	-	-
6.71b	Begeleiding (WMO)	-37.533	-	-	-
6.71c	Dagbesteding (WMO)	-80.583	-200.000	-	-
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	168.625	103.147	109.121	90.143
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-8.144.971	1.611.787	-368.154	233.077
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	2.933.838	-267.250	-77.712	94.634
6.72b	Jeugdhulp behandeling	248.806	-22.664	-6.591	8.026
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	715.317	-65.159	-18.948	23.073
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	259.173	-23.609	-6.865	8.360
6.73a	Pleegzorg	601.281	-54.772	-15.926	19.394
6.73b	Gezinsgericht	570.180	-51.937	-15.104	18.391
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.441.002	-131.264	-38.170	46.481
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.235.821	-204.923	-59.588	72.563
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	490.678	-43.440	-12.631	15.382
6.74c	Gesloten plaatsing	114.036	-10.388	-3.020	3.678
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-25.080	-	-	-
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	1.991.261	-17.439	-104.056	-79.056
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-
6.82a	Jeugdbescherming	694.584	-63.272	-18.398	22.405
6.82b	Jeugdreclassering	62.202	-5.667	-1.647	2.006
7.1	Volksgesondheid	-88.845	205	-43.766	-
Totale mutaties lasten		3.934.058	553.710	-680.963	578.557

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

Binnen dit programma hebben er vanwege gewijzigde voorschriften een aantal wijzigingen plaatsgevonden ten aanzien van de taakvelden. De taakvelden op het gebied van individuele voorzieningen WMO en Jeugdzorg (taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.81 Geëscaleerde zorg 18+, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-) zijn opgedeeld waardoor er een verfijning van de taakvelden ontstaat.

6.1 Huishoudelijke hulp

Om ook in de toekomst een reële kostprijs te kunnen blijven hanteren is het budget gerelateerd aan de huishoudelijke hulp met ingang van 2023 geïndexeerd.

6.71 Algemene voorziening maatschappelijke ondersteuning (AVMO)

Het budget van de AVMO is geactualiseerd op basis van de gemaakte afspraken en daarnaast heeft er indexatie plaatsgevonden. Per saldo leiden bovengenoemde wijzigingen tot een neerwaartse bijstelling van het budget van € 80.583,-.

6.72 Algemene voorziening ambulante jeugdzorg (AVAJ)/Basisondersteuning Jeugd/RIGG

Voor de Jeugdzorg heeft er, als gevolg van de nieuwe taakveld indeling, verschuiving binnen de budgetten plaatsgevonden.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Nazorg uitstroom Beschermd Wonen

Wanneer in Beschermd Wonen (BW) naar herstel van zelfredzaamheid en uitstroom wordt toegewerkt is er, op het moment van uitstromen, huisvesting en een zachte, duurzame landing nodig in de buurten en wijken van deze inwoners. Dit ter voorkoming van terugval. Om dit te bewerkstelligen wordt er opdracht gegeven aan deBasis om deze warme overdracht van inwoner tussen de BW-aanbieder en deBasis te verzorgen. De hiermee gemoeide lasten worden beschikbaar gesteld ten laste van de geormerkte middelen Beschermd Wonen binnen de Algemene Bestemmingsreserve (ABR). Voor respectievelijk 2023 bedraagt dit € 158.112,-.

Pilot Buurtbemiddeling

Ten behoeve van tijdige beslechting van burenkwesties en overlastsituaties wordt met de Oost-Groninger gemeenten een regionale vorm en financiering van buurtbemiddeling onderzocht in de vorm van een pilot buurtbemiddeling. Hiervoor wordt, onder voorbehoud van cofinanciering van minimaal 25% door Acantus, een externe procesregisseur woonoverlast aangesteld. Voor 2023 bedragen de hiermee gemoeide kosten € 33.333,-. Dit bedrag wordt beschikbaar gesteld ten laste van de geormerkte middelen Beschermd Wonen binnen de Algemene Bestemmingsreserve (ABR).

Projectleider kwetsbare inwoners

In 2019 tot 2021 is in Oost-Groninger verband een regionaal projectleider kwetsbare inwoners ingehuurd. Voor de uitvoering van een nieuwe opdracht omtrent regionale afstemming en beleidsvoorbereiding op het gebied van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (MO) en kwetsbare inwoners is deze projectleider wederom benodigd. Voor 2023 bedragen de hiermee gemoeide kosten € 17.439,-. Dit bedrag wordt beschikbaar gesteld ten laste van de geormerkte middelen Beschermd Wonen binnen de Algemene Bestemmingsreserve (ABR).

Beschermd Wonen

De gemeente is sinds 1 juli 2021 zelfstandig verantwoordelijk voor de Toegang Beschermd wonen, de middelen Beschermd Wonen voor het gehele jaar 2023 betreffen dan ook circa twee keer meer dan voor het jaar (halve jaar) geraamd is. Als gevolg hiervan bedraagt de (budgettaire neutrale) structurele bijstelling € 1.763.000,-.

Programma 2.5 Bruisend centrum en levendige woonwijken

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.847.235	2.547.818	2.547.818	2.547.818	2.547.818	2.547.818
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.635.566	1.985.716	1.985.716	1.985.716	1.985.716	1.985.716
8.3 Wonen en bouwen	2.147.028	1.500.011	708.880	699.880	699.880	699.880
Totale baten	9.629.829	6.033.545	5.242.414	5.233.414	5.233.414	5.233.414
Lasten						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.294.450	2.650.192	2.761.869	2.761.869	2.761.869	2.761.869
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.635.566	2.126.476	2.136.550	2.127.550	2.127.550	2.127.550
8.3 Wonen en bouwen	2.267.171	3.190.328	1.255.825	1.738.247	1.736.223	1.734.198
Totale lasten	9.197.186	7.966.996	6.154.244	6.627.666	6.625.642	6.623.617
Saldo Programma 2.5.0	432.643	-1.933.451	-911.830	-1.394.252	-1.392.228	-1.390.203
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			-	-	-	-
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen			-791.131	-9.000	-	-
Totale mutaties baten			-791.131	-9.000		
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			111.677	-	-	-
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			10.074	-9.000	-	-
8.3 Wonen en bouwen			-1.934.503	482.422	-2.024	-2.025
Totale mutaties lasten			-1.812.752	473.422	-2.024	-2.025

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

8.3 Wonen en bouwen

In de Voorjaarsnota 2022 zijn incidentele baten en lasten geraamd in relatie tot aankoop, verkoop en sloop panden (afgerond € 265.000,- en € 325.000,-), RWLP en Wijkontwikkeling Bareveld/Noordwest (afgerond € 77.000,- en € 260.000,-) en ontwikkellocaties woningbouw, sanering commercieel vastgoed buiten centrum, opstellen woonvisie (afgerond € 200.000,- en € 619.000,-). Een afwijking van € 490.000,- bestaat uit het budget voor het planmatig groot onderhoud wat hier meerjarig op is begroot en in het begrotingsjaar wordt verdeeld over de diverse in het plan opgenomen gemeentelijke objecten.

Bouwvergunningen (omgevingsvergunningen)

In de Voorjaarsnota 2022 is een incidentele meeropbrengst (leges) van € 100.000,- geraamd vanwege een toename van het aantal aanvragen van omgevingsvergunningen.

Ontwikkelingen vastgoed

In de Voorjaarsnota 2022 zijn incidentele verkoopopbrengsten (afgerond € 129.000,-) en kosten bouwrijp maken (€ 44.000,-) geraamd.

Programma 3.0 Ruimte voor ondernemers

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	158.925	157.398	145.004	145.004	145.004	145.004
Totale baten	158.925	157.398	145.004	145.004	145.004	145.004
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	194.943	450.813	198.913	198.913	198.913	198.913
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	167.706	193.745	181.781	181.514	181.249	175.932
Totale lasten	362.648	644.558	380.694	380.427	380.162	374.845
Saldo Programma 3.0.0	-203.723	-487.160	-235.690	-235.423	-235.158	-229.841
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen			-12.394	-	-	-
Totale mutaties baten			-12.394			
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
3.1 Economische ontwikkeling			-251.900	-	-	-
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen			-11.964	-267	-265	-5.317
Totale mutaties lasten			-263.864	-267	-265	-5.317

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

3.1 Economische ontwikkelingen

Subsidie regeling detailhandel

Bij de Voorjaarsnota 2022 is een bedrag van € 276.900,- voor de subsidie regeling detailhandel opnieuw beschikbaar gesteld ten laste van de binnen de ABR geormerkte middelen op basis van de resterende middelen 2022.

Programma 4.1.1 Ruimtegebruik, infrastructuur, beheer en onderhoud

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Baten							
2.1	Verkeer, wegen en water	64.543	30.335	30.240	30.240	30.240	30.240
2.3	Recreatieve Havens	4.644	2.527	2.527	2.527	2.527	2.527
2.4	Economische Havens en waterwegen	33.876	22.908	22.908	22.908	22.908	22.908
2.5	Openbaar vervoer	2.400	16.052	16.052	16.052	16.052	16.052
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	90.845	26.523	18.703	18.703	18.703	18.703
7.2	Riolering	1.967.371	2.196.503	2.198.245	2.170.599	2.142.952	2.115.306
7.5	Begraafplaatsen	309.422	162.587	162.587	162.587	162.587	162.587
Totale baten		2.473.102	2.457.435	2.451.262	2.423.616	2.395.969	2.368.323
Lasten							
2.1	Verkeer, wegen en water	3.258.472	3.375.577	3.582.825	3.537.076	3.510.158	3.499.702
2.3	Recreatieve Havens	10.199	4.003	4.003	4.003	4.003	4.003
2.4	Economische Havens en waterwegen	299.311	415.111	431.888	445.172	453.954	450.364
2.5	Openbaar vervoer	31.422	15.192	27.629	15.065	15.002	14.938
3.4	Economische promotie	21.085	50.956	50.956	50.956	50.956	50.956
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.968.447	2.017.118	2.176.956	2.165.460	2.108.944	2.107.426
7.2	Riolering	1.126.286	964.005	964.779	929.740	928.967	928.193
7.5	Begraafplaatsen	331.791	294.130	294.468	292.016	290.043	289.898
8.1	Ruimtelijke Ordening	733.309	588.395	537.364	534.136	530.908	527.680
Totale lasten		7.780.320	7.724.487	8.070.868	7.973.624	7.892.935	7.873.160
Saldo Programma 4.1.1		-5.307.218	-5.267.052	-5.619.606	-5.550.008	-5.496.966	-5.504.837
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)							
2.1	Verkeer, wegen en water			-95	-	-	-
2.3	Recreatieve Havens			-	-	-	-
2.4	Economische Havens en waterwegen			-	-	-	-
2.5	Openbaar vervoer			-	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie			-7.820	-	-	-
7.2	Riolering			1.742	-27.646	-27.647	-27.646
7.5	Begraafplaatsen			-	-	-	-
Totale mutaties baten				-6.173	-27.646	-27.647	-27.646
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)							
2.1	Verkeer, wegen en water			207.248	-45.749	-26.918	-10.456
2.3	Recreatieve Havens			-	-	-	-
2.4	Economische Havens en waterwegen			16.777	13.284	8.782	-3.590
2.5	Openbaar vervoer			12.437	-12.564	-63	-64
3.4	Economische promotie			-	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie			159.838	-11.496	-56.516	-1.518
7.2	Riolering			774	-35.039	-773	-774
7.5	Begraafplaatsen			338	-2.452	-1.973	-145
8.1	Ruimtelijke Ordening			-51.031	-3.228	-3.228	-3.228
Totale mutaties lasten				346.381	-97.244	-80.689	-19.775

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

2.1 Verkeer, wegen en water

Bij de Voorjaarsnota 2022 is incidenteel een bedrag van € 110.000,- voor de aanleg van de Ovonde en een bedrag van € 10.000,- voor het opstellen van een mobiliteitsplan beschikbaar gesteld ten laste van de binnen de ABR geormerkte middelen op basis van de resterende middelen 2022.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Vanwege de verkoop van enkele groenstroken is bij de Voorjaarsnota 2022 een incidentele inkomst ad € 7.820,- (voordeel) geraamd.

8.1 Ruimtelijke Ordening

In de primitieve begroting 2022 was een incidenteel bedrag van € 50.000,- ten behoeve van de implementatie van de nieuwe omgevingswet opgenomen.

Programma 4.1.2 Milieu en duurzaamheid

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
7.3 Afval	4.301.173	4.082.074	4.287.845	4.287.845	4.287.845	4.287.845
7.4 Milieubeheer	90.689	-	-	-	-	-
Totale baten	4.391.862	4.082.074	4.287.845	4.287.845	4.287.845	4.287.845
Lasten						
7.3 Afval	2.843.955	2.910.363	3.051.978	3.066.813	3.087.918	3.085.651
7.4 Milieubeheer	1.014.730	876.266	955.820	881.424	866.188	874.479
Totale lasten	3.858.685	3.786.629	4.007.798	3.948.237	3.954.106	3.960.130
Saldo Programma 4.1.2	533.178	295.445	280.047	339.608	333.739	327.715
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
7.3 Afval			205.771	-	-	-
7.4 Milieubeheer			-	-	-	-
Totale mutaties baten			205.771			
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
7.3 Afval			141.615	14.835	21.105	-2.267
7.4 Milieubeheer			79.554	-74.396	-15.236	8.291
Totale mutaties lasten			221.169	-59.561	5.869	6.024

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

7.3 Afval

In 2023 zijn de geraamde kosten van de afvalverwijdering gestegen met € 142.000,-. Inkomsten zijn bijgeraamd als tot 100% kostendekkendheid.

7.4 Milieubeheer

In 2023 is een incidentele last van € 66.660,- opgenomen voor de bijdrage aan de Omgevingsdienst voor de aanschaf van een nieuw zaakstelsel en een structurele verhoging van € 12.000,- als gevolg van de actualisatie van de jaarlijkse bijdrage.

Programma 4.1.3 Toezicht en handhaving

Taakveld	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	70.600	-	-	-	-	-
1.2 Openbare orde en Veiligheid	125.410	135.501	30.737	30.737	30.737	30.737
Totale baten	196.010	135.501	30.737	30.737	30.737	30.737
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1.709.064	1.706.159	1.708.266	1.698.071	1.633.489	1.663.871
1.2 Openbare orde en Veiligheid	625.807	739.048	619.361	618.931	618.501	600.958
Totale lasten	2.334.871	2.445.207	2.327.627	2.317.002	2.251.990	2.264.829
Saldo Programma 4.1.3	-2.138.861	-2.309.706	-2.296.890	-2.286.265	-2.221.253	-2.234.092
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer			-	-	-	-
1.2 Openbare orde en Veiligheid			-104.764	-	-	-
Totale mutaties baten			-104.764			
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer			2.107	-10.195	-64.582	30.382
1.2 Openbare orde en Veiligheid			-119.687	-430	-430	-17.543
Totale mutaties lasten			-117.580	-10.625	-65.012	12.839

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

1.1 Crisisbeheersing en Brandweer

Bijdrage veiligheidsregio

Op basis van de begroting van de Veiligheidsregio Groningen wordt de bijdrage verhoogd met afgerond € 25.000,-.

Inventarisatie brandkranen

Voor de inventarisatie en registratie van de brandkranen in Veendam is bij de Voorjaarsnota 2022 een incidenteel bedrag van € 35.000,- beschikbaar gesteld waarbij op basis van deze inventarisatie wordt bepaald wat de structurele kosten (in tijd en capaciteit) bedragen.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Toezicht Borgerswold

Gedurende de zomermaanden 2022 zijn er extra toezichthouders in het Borgerswold ingezet. De kosten van het extra toezicht bedragen € 50.000,- en zijn via de Voorjaarsnota 2022 in de begroting 2022 verwerkt.

Controle coronatoegangsbewijzen

Het kabinet heeft middelen vrijgemaakt waarmee gemeenten de naleving van de controle op coronatoegangsbewijzen en bijbehorende identiteitsbewijs konden ondersteunen en vergemakkelijken in het voorjaar van 2022. Vanuit het rijk is hiervoor incidenteel een bedrag van € 104.764,- middels een specifieke uitkering ontvangen die via de Voorjaarsnota 2022 budgettair neutraal in de begroting 2022 is verwerkt.

Programma 4.2 Kwaliteit door participatie

Taakveld	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
6.3 Inkomensregelingen	15.046.295	14.040.200	14.040.200	14.040.200	14.040.200	14.040.200
6.4 Begeleide participatie	624.020	166.382	166.382	166.382	166.382	166.382
6.5 Arbeidsparticipatie	60.306	110.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totale baten	15.730.621	14.316.582	14.226.582	14.226.582	14.226.582	14.226.582
Lasten						
6.3 Inkomensregelingen	18.242.337	19.677.107	17.795.287	17.806.220	17.817.297	17.828.397
6.4 Begeleide participatie	10.654.051	10.257.322	10.523.803	10.281.637	10.000.942	9.778.885
6.5 Arbeidsparticipatie	1.675.661	1.699.684	1.603.014	1.642.232	1.639.330	1.639.854
Totale lasten	30.572.049	31.634.113	29.922.104	29.730.089	29.457.569	29.247.136
Saldo Programma 4.2.0	-14.841.429	-17.317.531	-15.695.522	-15.503.507	-15.230.987	-15.020.554
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
6.3 Inkomensregelingen			-	-	-	-
6.4 Begeleide participatie			-	-	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie			-90.000	-	-	-
Totale mutaties baten			-90.000			
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
6.3 Inkomensregelingen			-1.881.820	10.933	11.077	11.100
6.4 Begeleide participatie			266.481	-242.166	-280.695	-222.057
6.5 Arbeidsparticipatie			-96.670	39.218	-2.902	524
Totale mutaties lasten			-1.712.009	-192.015	-272.520	-210.433

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

6.3 Inkomensregelingen

Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)

Bij de Voorjaarsnota 2022 zijn de niet bestede middelen voor de Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK) ad € 389.976,- beschikbaar gesteld ten laste van de binnen de ABR geormerkte middelen en verwerkt in de begroting 2022.

Heroriëntatie zelfstandig ondernemers

Sinds 1 januari 2021 kunnen ondernemers bij hun gemeente ondersteuning krijgen om zich te (her)oriënteren en voor te bereiden op de toekomst. De heroriëntatie ondernemers werd destijds ingesteld als onderdeel van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozoregeling). Om ervoor te zorgen dat zelfstandigen in de gemeente Veendam ook in 2022 ondersteund kunnen worden middels een traject heroriëntatie - voortvloeiend uit een aanvraag voor levensonderhoud vanuit de BBZ - is er bij de Voorjaarsnota 2022 incidenteel een bedrag van € 61.000,- beschikbaar gesteld voor 2022 ten laste van de binnen de Algemene Bestemmingsreserve (ABR) geormerkte middelen.

Eenmalige energietoeslag

De energieprijzen zijn flink gestegen. Het aantal huishoudens dat in energiearmoede leeft neemt toe. Om de hoge energierekening voor Nederlandse huishoudens voor een deel te compenseren is in 2022 de energiebelasting verlaagd. Voor met name huishoudens met een laag inkomen (op of net boven het sociaal minimum) is het verlagen van de energiebelasting niet voldoende om financieel niet in de knel te komen. Om de regeling 'eenmalige energietoeslag' te kunnen uitvoeren is bij de Voorjaarsnota 2022 besloten om incidenteel een bedrag van € 1.200.000,- beschikbaar te stellen.

6.4 Begeleide participatie

Maatschappelijke begeleiding statushouders

Er is voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders en de inburgering (van statushouders) bij de Voorjaarsnota 2022 een incidenteel bedrag van respectievelijk € 30.810,- en € 35.000,- beschikbaar gesteld voor 2022 ten laste van de binnen de ABR geormerkte middelen.

Leerroutes ten behoeve van de nieuwe Wet inburgering

Sinds 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering in gegaan. Vanaf dat moment ligt de regie op de inburgering bij de gemeente te liggen en is de gemeente o.a. verantwoordelijk voor het aanbieden van leerroutes. Voor het inkopen van de B1 en Z-routes werken we samen met de gemeenten Oldambt, Pekela en Stadskanaal.

De gemeente heeft vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid middels een specifieke uitkering voor 2022 een bedrag van € 166.382,- voorlopig beschikt gekregen. Vanuit deze middelen kunnen de kosten van de inburgeringsvoorzieningen, waaronder de leerroutes, voor het jaar 2022 en volgende jaren worden bekostigd. Deze middelen zijn via de Voorjaarsnota 2022 budgettair neutraal in de begroting 2022 verwerkt.

6.5 Arbeidsparticipatie

Project werk/participatiebanen WIZ

Voor de uitvoering van het project werk/participatiebanen voor jongeren is vanuit de Regio Deal Oost-Groningen een incidentele bijdrage van € 90.000,- ontvangen voor het werken aan intensieve maatwerkbegeleiding van 45 geselecteerde jongeren in de leeftijd van 18 – 27 jaar in Oost-Groningen. Deze incidentele bijdrage is via de Voorjaarsnota 2022 budgettair neutraal in de begroting 2022 verwerkt.

Programma 5.0 Financiën

Taakveld	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0.5 Treasury	177.737	233.485	50.622	46.339	42.056	37.773
0.64 Belastingen Overig	31.920	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
0.8 Overige baten en lasten	45.504					
Totale baten	255.161	283.485	100.622	96.339	92.056	87.773
Lasten						
0.5 Treasury	82.309	88.045	13.820	13.820	13.820	13.820
0.61 OZB woningen	314.166	264.796	264.796	264.796	264.796	264.796
0.62 OZB niet-woningen	17.940	14.500	14.500	14.500	14.500	14.500
0.64 Belastingen Overig	61.067	40.700	40.700	40.700	40.700	40.700
0.8 Overige baten en lasten	52.519	1.881.994	2.361.352	3.640.486	4.618.725	4.725.016
Totale lasten	528.001	2.290.035	2.695.168	3.974.302	4.952.541	5.058.832
Saldo Programma 5.0	-272.840	-2.006.550	-2.594.546	-3.877.963	-4.860.485	-4.971.059
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.5 Treasury			-182.863	-4.283	-4.283	-4.283
0.64 Belastingen Overig						
0.8 Overige baten en lasten						
Totale mutaties baten			-182.863	-4.283	-4.283	-4.283
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.5 Treasury			74.225			
0.61 OZB woningen						
0.62 OZB niet-woningen						
0.64 Belastingen Overig						
0.8 Overige baten en lasten			-479.358	-1.279.134	-978.239	-106.291
Totale mutaties lasten			-405.133	-1.279.134	-978.239	-106.291

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

0.5 Treasury

Uit de opbrengst verkoop aandelen Essent in 2009 is voor € 7,5 miljoen aan obligaties gekocht. Het gaat hierbij om een investering (activa) van € 7,5 miljoen met daartegenover een reserve aankoop obligaties tot hetzelfde bedrag. Tot 2026 vallen deze obligaties stapsgewijs vrij.

In januari en februari van dit jaar zijn in totaal al € 2,6 miljoen obligaties afgelost. Dit bedrag is meegenomen in de begroting 2022. De voor 2026 geplande aflossing Oostenrijkse obligaties is na overleg met ASR vervroegd in maart 2022 afgelost.

Het gaat hierbij om obligaties met een nominale waarde van in totaal € 320.000,- die zijn verkocht tegen een koers van 119%. Dit bedrag valt in zijn geheel vrij, omdat de obligaties als actief zijn opgenomen en ook als reserve. Conform de meerjarenbegroting wordt het bedrag toegevoegd aan de Algemene Bestemmingsreserve.

De incidentele renteopbrengst van de Oostenrijkse obligaties bedraagt € 60.841,- en zorgt voor een voordeel in 2022. In de meerjarenbegroting (2023-2026) wordt de renteopbrengst van de obligaties afgehaald voor een bedrag van € 15.520,- (nadeel) en de uitgaven aan beheervergoeding ASR worden met € 8.750,- afgehaald (voordeel).

Lokale heffingen

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
0.61 OZB woningen	4.732.680	4.830.190	4.996.663	5.092.703	5.188.743	5.284.783
0.62 OZB niet-woningen	3.455.355	3.531.416	3.626.081	3.684.676	3.743.271	3.801.866
0.64 Belastingen Overig	12.087	12.150	13.340	13.340	13.340	13.340
Totale baten	8.200.122	8.373.756	8.636.084	8.790.719	8.945.354	9.099.989
Lasten						
	-	-	-	-	-	-
Totale lasten	-	-	-	-	-	-
Saldo Lokale heffingen	8.200.122	8.373.756	8.636.084	8.790.719	8.945.354	9.099.989
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.61 OZB woningen			166.473	96.040	96.040	96.040
0.62 OZB niet-woningen			94.665	58.595	58.595	58.595
0.64 Belastingen Overig			1.190	-	-	-
Totale mutaties baten			262.328	154.635	154.635	154.635
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
			-	-	-	-
Totale mutaties lasten			-	-	-	-

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

0.61/0.62 OZB woningen/niet-woningen

In de raming 2023 is reeds rekening gehouden met een meeropbrengst conform de begrotingsrichtlijnen.

Algemene uitkering

Taakveld	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0.7 Integratie-uitkering sociaal domein	11.480.289	11.281.968	8.861.814	8.704.783	8.539.300	8.408.643
0.7 Algemene uitkering gemeentefonds	55.561.860	59.487.952	65.845.370	66.462.963	69.532.015	68.024.540
Totale baten	67.042.149	70.769.920	74.707.184	75.167.746	78.071.315	76.433.183
Lasten						
	-	-	-	-	-	-
Totale lasten	-	-	-	-	-	-
Saldo Algemene uitkeringen	67.042.149	70.769.920	74.707.184	75.167.746	78.071.315	76.433.183
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.7 Integratie-uitkering sociaal domein			-2.420.154	-157.031	-165.483	-130.657
0.7 Algemene uitkering gemeentefonds			6.357.418	617.593	3.069.052	-1.507.475
Totale mutaties baten			3.937.264	460.562	2.903.569	-1.638.132
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
			-	-	-	-
Totale mutaties baten			-	-	-	-

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

0.7 Algemene uitkering gemeentefonds / Integratie-uitkering Sociaal Domein

De bijstellingen vanuit de mei- en de septembercirculaire 2022 zijn in de begroting verwerkt.

Dividenden

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
0.5 Aandelen B.N.G.	226.679	196.513	73.000	73.000	73.000	73.000
0.5 Aandelen Enexis	267.896	353.936	239.114	239.114	239.114	239.114
0.5 Aandelen RSCG	-	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totale baten	494.575	560.449	322.114	322.114	322.114	322.114
Lasten						
	-	-	-	-	-	-
Totale lasten	-	-	-	-	-	-
Saldo Dividend	494.575	560.449	322.114	322.114	322.114	322.114
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.5 Aandelen B.N.G.			-123.513	-	-	-
0.5 Aandelen Enexis			-114.822	-	-	-
0.5 Aandelen RSCG			-	-	-	-
Totale mutaties baten			-238.335			
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
			-	-	-	-
Totale mutaties lasten			-	-	-	-

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

0.5 Aandelen BNG

In de voorjaarsnota 2022 was een incidenteel bedrag van € 123.513,- als van de Bank Nederlandse Gemeenten te ontvangen dividend opgenomen.

Saldo financieringsfunctie

Taakveld	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0.5 Ontvangen rente kort geld	5.818	-	-	-	-	-
Totale baten	5.818					
Lasten						
0.5 Ontvangen rente kort geld	25.776	-	-	-	-	-
Totale lasten	25.776					
Saldo financieringsfunctie	-19.957					
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.5 Ontvangen rente kort geld			-	-	-	-
Totale mutaties baten						
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.5 Ontvangen rente kort geld			-	-	-	-
Totale mutaties lasten						

Overige algemene dekkingsmiddelen

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
0.5 Bespaarde rente eigen financieringsmiddelen	1.243.881	1.433.091	1.330.857	1.187.822	1.178.756	1.180.807
0.5 Rente grondbedrijf	401.003	386.942	282.037	201.139	118.633	75.012
Totale baten	1.644.884	1.820.033	1.612.894	1.388.961	1.297.389	1.255.819
Lasten						
0.5 Eigen financieringsmiddelen	1.243.881	1.433.091	1.330.857	1.187.822	1.178.756	1.180.807
0.5 Rente investeringen (neg)	-1.096.994	-1.336.764	-1.376.715	-1.320.256	-1.261.353	-1.195.063
0.5 Langlopende geldleningen	589.068	575.460	561.852	548.244	517.281	167.128
Totale lasten	735.955	671.787	515.994	415.810	434.684	152.872
Saldo Overige alg. dekkingsmiddelen	908.929	1.148.246	1.096.900	973.151	862.705	1.102.947
Mutaties Baten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.5 Bespaarde rente eigen financieringsmiddelen			-102.234	-143.035	-9.066	2.051
0.5 Rente grondbedrijf			-104.905	-80.898	-82.506	-43.621
Totale mutaties baten			-207.139	-223.933	-91.572	-41.570
Mutaties Lasten (mutatie t.o.v. het vorige begrotingsjaar)						
0.5 Eigen financieringsmiddelen			102.234	143.035	9.066	-2.051
0.5 Rente investeringen (neg)			39.951	-56.459	-58.903	-66.290
0.5 Langlopende geldleningen			13.608	13.608	30.963	350.153
Totale mutaties lasten			155.793	100.184	-18.874	281.812

Overhead

Om uw raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten te geven, wordt in artikel 8 van de BBV (Besluit begroting en verantwoording) voorgeschreven dat in het programmaplan een apart overzicht moet worden opgenomen van de kosten van de overhead. In de programma's moeten dan de kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.

Overhead: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces:

- Personeel: Loonkosten van personeel die niet direct toe te rekenen zijn aan een taakveld, zoals alle leidinggeven aan het primaire proces, financiën, P&O, ICT, Inkoop, Juridische zaken, Bestuurszaken en ondersteuning.
- HRM: Kosten personeelsbeheer, zoals opleidingskosten, reis- en verblijfskosten, stagevergoedingen, piketdienst, trainingen, werving en selectie, arbodienst en het voeren van de administratie.
- Facilitaire zaken: Kosten voor verzekeringen, waterverbruik, abonnementen, catering, telefoonkosten, reproductiekosten, kantoorbenodigdheden en wagenpark.
- Huisvesting: Kosten voor kantoorruimten betreffende gebruik algemene gemeentelijke taken, zoals het gemeentehuis, receptie, kantine, schoonmaakkosten en onderhouden/aanschaf van meubilair.
- Automatisering en ICT: Kosten voor aanschaf van hardware en software, licenties, onderhoud, systeem- en netwerkbeheer, helpdesk, applicatiebeheer en ondersteuning van medewerkers.
- Automatiserings- en ICT kosten worden indien van toepassing direct toegerekend aan een taakveld. De overgebleven kosten zijn verantwoord onder overhead.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

In de (meerjaren)begroting is een jaarlijks bedrag opgenomen van € 50.000,- voor de te betalen vennootschapsbelasting.

Onvoorzien

In de (meerjaren)begroting is een jaarlijks bedrag opgenomen van € 36.300,- voor incidenteel onvoorzien. Voor structurele mee- en tegenvallers zijn de volgende bedragen opgenomen (€ 2,30 per inwoner): Dit is conform de door u vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2023-2026.

Jaar	2023	2024	2025	2026
Incidenteel	36.300	36.300	36.300	36.300
Structureel	63.059	126.118	189.177	252.236
Totaal	99.359	162.418	225.477	288.536

Mutaties in de reserves

De toevoegingen en onttrekkingen in de reserves zijn opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie 2023-2026.

2. De gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd 2023-2026

In de begrotingsrichtlijnen worden de kaders weergegeven waar binnen de begroting en de meerjarenbegroting zullen worden opgesteld. Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota heeft u de volgende uitgangspunten vastgesteld voor het opstellen van de begroting 2023-2026:

Bij de begroting 2023 houden we rekening met de volgende gegevens:

- Inwoners 27.417 capaciteit woningen 12.906;
- Stelpost structurele mee- en tegenvallers € 2,30 per inwoner;
- Stelpost incidenteel onvoorzien € 36.300;
- Vervangingsinvesteringen;
- Prijsstijging budgetten op de nullijn;
- Tarieven rioolheffing gebaseerd op het geactualiseerde afvalwaterbeleidsplan.

Prijsontwikkelingen

Budgetten mogen alleen worden verhoogd indien de prijsstijging aantoonbaar (onontkoombaar) is en wordt aangetoond dat het bevriezen van budgetten leidt tot een aantasting van het voorzieningenniveau. Eventueel in de primitieve begroting 2023 verwerkte budgetverhogingen als gevolg van marginale beleidswijzigingen zullen, voorafgaand aan de politieke besluitvorming in de raad, aan het college worden voorgelegd. Het college zal vervolgens beslissen of deze budgetverhogingen worden toegestaan.

Investeringen

Wanneer er sprake is van investeringen zullen we de aanvragen toetsen binnen de totaliteit van de beschikbare budgetten en afstemmen op de toekomstvisie van de gemeente.

Hierin nemen we nadrukkelijk meerdere financieringsvormen mee: koop, huur en lease.

We zullen deze aanvragen toetsen op basis van onderbouwde business cases, om de investering op een voor de gemeente zo duurzaam en economisch voordelig mogelijke wijze te kunnen doen.

Belastingen/leges

De trendmatige stijging van de opbrengst OZB en andere belastingen tot maximaal door rijk toegestane limiet. Gelet op de loongevoelige kosten van de diensten waarvoor leges worden geheven, relateren wij de stijging van de tarieven leges aan de loonontwikkeling zoals aangegeven in de meicirculaire algemene uitkering 2022.

Peildatum budgetten

Bij de raming van de budgetten 2023 wordt rekening gehouden met de vastgestelde wijzigingen door de raad tot en met juni 2022.

Meerjarenbegroting 2023-2026

1. Constant prijspeil, gecorrigeerd voor een prijsontwikkeling van conform het percentage vermeld in de circulaire van BZK m.b.t. de algemene uitkering en een raming voor ontwikkeling sec arbeidsvoorwaarden en sociale premies en anciënniteit.
2. Kapitaallasten op basis begroting 2023 (percentage renteomslag); kapitaallasten vervangingsinvesteringen op basis meerjarig vervangingsinvesteringsplan;
3. Constant aantal inwoners per jaar 27.417;

4. Kostendekkende tarieven voor de reiniging en riolering;
5. Handhaving huidige voorzieningenniveau;
6. Belastingtarieven op niveau 2022;
7. Meerjarige vrijval van afschrijving;
8. Structureel onvoorzien cumulatief € 2,30 per inwoner per jaar;
9. Indexering o.g.v. algemene subsidie verordening;
10. Constant aantal wooneenheden;
11. Indexering (deels) onderhoud kapitaalgoederen;
12. Nieuwe Structurele Ruimte 2023-2026;
13. Kredieten van vervangingsinvesteringen maximaal 2 jaar beschikbaar houden voor vervanging.

De bespaarde rente en de rentesomslag, alsmede de rente over de bouwgrondexploitatie treft u als afzonderlijk beslispunt aan.

3. Overzicht geraamde incidentele baten en lasten

In het onderstaande overzicht zijn de geraamde incidentele baten en lasten opgenomen voor het begrotingsjaar 2023 inclusief het meerjarenperspectief. Onder incidentele baten en lasten worden de eenmalige baten en lasten verstaan die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen dan wel een eind datum hebben. In beginsel wordt iedere aanwending van de reserves beschouwd als een incidentele bate. De structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn in de volgende paragraaf opgenomen. De incidentele baten en lasten boven de € 25.000 worden specifiek vermeld. Bedragen onder de € 25.000 zijn, indien van toepassing, gesaldeerd opgenomen.

Programma	Omschrijving	2023		2024		2025		2026	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
1	Bestuur en organisatie		58.305		59.290		60.615		
2.4	(Gezondheids)zorg		2.920.290						
4.2	Kwaliteit door participatie		66.531		52.990				
5	Financien	3.045.126		112.280		60.615		-	
	Totaal	3.045.126	3.045.126	112.280	112.280	60.615	60.615	-	-

4. Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2023-2026

Onttrekking aan reserves met een structureel karakter betreffen onttrekkingen ter dekking van afschrijvings- en rentelasten (kapitaallasten) van materiële vaste activa.

Nr.	Naam reserve	Structurele baten 2023	Structurele lasten 2023	Structurele baten 2024	Structurele lasten 2024	Structurele baten 2025	Structurele lasten 2025	Structurele baten 2026	Structurele lasten 2026
1	Masterplan Centrum	13.299		13.299		13.299		13.299	
2	Stationspark	-		-		-		-	
3	Onderhoud bruggen	31.676		31.676		31.676		31.676	
4	Aanpak Rotte kiezen	-		-		-		-	
5	Bestuursakkoord Water	-		-		-		-	
6	Achterstallig onderhoud openbare verlichting	17.648		17.648		17.648		17.648	
7	Kruispunt G. Veenhuizenweg-A>tripweg	15.853		15.853		15.853		15.853	
8	Act./Vern. (parkeer) bewegwijzering	13.124		13.124		13.124		13.124	
9	Maatreg. verkeersveiligheid rond scholen	4.091		4.091		4.091		4.091	
10	Winkelcentrum Sorghvliet	9.891		9.891		9.891		9.891	
11	Reconstructie Lloydsplein	11.771		11.771		11.771		11.771	
12	Beschoettingen en steigers	159.571		159.571		159.571		159.571	
13	Duurzaamheidsagenda	10.486		10.486		10.486		1.013	
14	Maatreg. Verkeersveiligheid rond scholen 2	4.696		4.696		4.696		4.696	
15	Reconstructie Raadhuis- en Veenlustplein	64.810		64.810		64.810		64.810	
16	Fietspad langs Drieborghweg	8.291		8.291		8.291		8.291	
17	Industr. bewegwijzering								
18	Winkelcentrum Wildervank	28.000		28.000		28.000		28.000	
19	Algemene Bestemmingsreserve (ABR)		980.361		837.111		824.411		822.763
20	Onderh. Omgevingsgroen begraaftplaatsen		16.129		15.107		16.084		17.078
21	Algemene reserve grondbedrijf		9.883		8.820		8.975		9.132
22	ABR (bezuinigingen)	62.000		62.000		52.000			
23	Friciekosten MOT	36.458		36.458		33.688			
24	Algemene bestemmingsreserve		228.300		228.300		203.300		203.300
25	Reserve wachtgeld wethouders	59.665		59.665		59.665		59.665	
26	Afkoopsommen onderhoud omgevingsgroen begraaftplaatsen		40.702		40.702		40.702		40.702
27	Ovonde Sorghvlietlaan	65.862		65.862		65.862		65.862	
28	ABR (uitbreiding Sport/Zwembad formatie)	171.656		171.656		52.611			
29	Doorontwikkeling Borgerwold	10.600		10.600		10.600		10.600	
30	ABR (beschermd wonen/ buurtbem.)	183.112		183.112		79.056			
31	Industriële bewegwijzering	3.206		3.206		3.206		3.206	
Totaal structurele baten en lasten		985.766	1.275.375	985.766	1.130.040	749.895	1.093.472	523.067	1.092.975

Nr.	Naam reserve	Structurele baten 2023	Structurele lasten 2023	Structurele baten 2024	Structurele lasten 2024	Structurele baten 2025	Structurele lasten 2025	Structurele baten 2026	Structurele lasten 2026
1	Masterplan Centrum	13.299		13.299		13.299		13.299	
2	Stationspark	-		-		-		-	
3	Onderhoud bruggen	31.676		31.676		31.676		31.676	
4	Aanpak Rotte kiezen	-		-		-		-	
5	Bestuursakkoord Water	-		-		-		-	
6	Achterstallig onderhoud openb. Verlichting	17.648		17.648		17.648		17.648	
7	Kruispunt G. Veenhuizenweg-Axtripweg	15.853		15.853		15.853		15.853	
8	Act./Vern. (parkeer) bewegwijzering	13.124		13.124		13.124		13.124	
9	Maatreg. verkeersveiligheid rond scholen	4.091		4.091		4.091		4.091	
10	Winkelcentrum Sorghvliet	9.891		9.891		9.891		9.891	
11	Reconstructie Lloydsplein	11.771		11.771		11.771		11.771	
12	Beschottingen en steigers	159.571		159.571		159.571		159.571	
13	Duurzaamheidsagenda	10.486		10.486		10.486		1.013	
14	Maatreg. Verkeersveiligheid rond scholen 2	4.696		4.696		4.696		4.696	
15	Reconstructie Raadhuis- en Veenlustplein	64.810		64.810		64.810		64.810	
16	Fietspad langs Drieborghweg	8.291		8.291		8.291		8.291	
17	Industrie bewegwijzering								
18	Winkelcentrum Wilde rivank	28.000		28.000		28.000		28.000	
19	Algemene Bestemmingreserve (ABR)		980.361		837.111		824.411		822.763
20	Onderh. Omgevinggroen begraafplaatsen		16.129		15.107		16.084		17.078
21	Algemene reserve grondbedrijf		9.883		8.820		8.975		9.132
22	ABR (bezuinigingen)	62.000		62.000		52.000			
23	Fictie kosten MOT	36.458		36.458		33.688			
24	Algemene bestemmingreserve		228.300		228.300		203.300		203.300
25	Reserve wachtgeld wethouders	59.665		59.665		59.665		59.665	
26	Afkoopsommen onderhoud omgevingsgroen begraafplaatsen		40.702		40.702		40.702		40.702
27	Ovonde Sorghvlietlaan	65.862		65.862		65.862		65.862	
28	ABR (uitbreiding Sport/Zweembad formatie)	171.656		171.656		52.611			
29	Doorontwikkeling Borgezwaard	10.600		10.600		10.600		10.600	
30	ABR (beschermd wonen/ buurtbem.)	183.112		183.112		79.056			
31	Industriële bewegwijzering	3.206		3.206		3.206		3.206	
Totaal structurele baten en lasten		985.766	1.275.375	985.766	1.130.040	749.895	1.093.472	523.067	1.092.975

5. Overzicht incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2023-2026

Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves zijn volgens de voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording incidenteel van aard met uitzondering van mutaties in reserves, verband houdende met afdekking van afschrijvings- en rentelasten (kapitaallasten) van materiële vaste activa. Verwezen wordt naar het overzicht onder 4.

Programma	Omschrijving	2023		2024		2025		2026	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
5	ABR (irt Sociaal Domein)	437.000		597.000					
5	ABR (kwetsbare inwoners)	17.439							
5	ABR (WSV)	2.300.000							
5	Algemene reserve (WSV)		2.300.000						
1	Organisatieontwikkeling								
5	Aankoop obligaties					-			
Totaal incidentele mutaties reserves		2.754.439	2.300.000	597.000	-	-	-	-	-

6. Structurele begrotingsaldi

Bepaling structurele begrotingsaldi gemeente Veendam 2023-2026

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
LASTEN				
bruto lasten (cf overzicht art. 19 BBV)	125.254	123.307	125.360	124.269
incidentele lasten (-/-)	-3.045	-112	-61	0
incidentele toevoegingen reserves (-/-)	-2.300	0	0	0
structurele lasten (a)	119.909	123.195	125.300	124.269
BATEN				
bruto baten (cf overzicht art. 19 BBV)	125.927	123.977	126.035	122.083
incidentele baten (-/-)	-3.045	-112	-61	0
incidentele onttrekkingen reserves (-/-)	-2.754	-597	0	0
structurele baten (b)	120.127	123.268	125.974	122.083
structurele saldi (c = b-a)	219	73	674	-2.186
MOT-maatregelen (eerste begrotingswijziging)	0	0	0	2.890
structurele saldi incl. MOT-maatregelen	219	73	674	704

Specificatie berekening incidentele toevoegingen/onttrekkingen reserves

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Reserve toevoegingen (lasten) totaal	3.575	1.130	1.093	1.093
Structurele reserve toevoegingen (lasten)	1.275	1.130	1.093	1.093
Incidentele toevoegingen reserves	2.300	0	0	0
Reserve onttrekkingen (baten) totaal	3.740	1.583	750	523
Structurele reserve onttrekkingen (baten)	986	986	750	523
Incidentele onttrekkingen reserves	2.754	597	0	0

De uiteenzetting van de financiële positie 2023-2026

1. De financiële gevolgen van het bestaande en nieuw beleid 2023-2026

De primitieve begroting is voornamelijk gebaseerd op besluitvorming door de raad, die reeds is genomen of die onderdeel uitmaken van de jaarschijf 2023 van de meerjarenbegroting 2022-2025.

Daarnaast zijn de structurele effecten Najaarsrapportage 2022 (die in dezelfde raadsvergadering als de begroting ter vaststelling wordt aangeboden) reeds verwerkt in de primitieve begroting.

2. Geprognosticeerde balans 2023-2026

Met ingang van 2017 is het verplicht om een geprognosticeerde balans op te nemen. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans, ook in de meerjarenraming, krijgt u als raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans voor het begrotingsjaar en de meerjarenraming moet tenminste de posten bevatten die nodig zijn om het voor de gemeente geldende aandeel in het EMU-saldo te kunnen afleiden. De geprognosticeerde balans moet aansluiten op de balans in de laatst vastgestelde jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Bedragen x € 1.000,-

Geprognosticeerde balans per	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vaste activa						
Boekwaarde	52.462	61.944	71.560	70.366	69.224	68.524
Afschrijving	(3.090)	(3.197)	(3.362)	(3.270)	(3.049)	(2.886)
Aflossing	(107)	(3.017)	(107)	(107)	(107)	--107
Desinvestering	(948)					
Bijdragen van derden	(105)					
Nieuwe investeringen	13.733	15.830	2.275	2.235	2.456	1.662
Totaal vaste activa	61.945	71.560	70.366	69.224	68.524	67.193
Vorraden (bouwgrondexploitatie)	19.249	16.765	14.724	12.792	10.465	8.963
Overige vlottende activa	17.713	16.124	16.124	14.598	15.923	15.723
Totaal vlottende activa	36.962	32.889	30.848	27.390	26.388	24.686
Totaal activa	98.906	104.449	101.214	96.614	94.912	91.879
Eigen vermogen	58.934	58.725	58.760	58.490	58.912	59.541
Voorzieningen						
Voorzieningen (t-1)	6.460	6.172	6.106	6.103	6.122	6.198
Dotaties	583	699	678	672	674	677
Onttrekkingen	(871)	(764)	(681)	(653)	(598)	(626)
Totaal voorzieningen	6.172	6.106	6.103	6.122	6.198	6.249
Vaste schulden	16.057	15.740	15.460	15.180	8.900	8.620
Totaal vaste passiva	81.163	80.571	80.324	79.792	74.010	74.410
Vlottende passiva	17.743	23.878	20.890	16.822	20.902	17.469
Totaal vlottende passiva	17.743	23.878	20.890	16.822	20.902	17.469
Totaal passiva	98.906	104.449	101.214	96.614	94.912	91.879

3. EMU-SALDO 2023-2026

De definitie van het EMU-saldo is het geraamde (of het gerealiseerde saldo) van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

De berekening van het EMU-saldo vindt plaats op zogeheten transactie-basis. Omdat gemeenten echter een gemodificeerd baten- en lasten stelsel hanteren en de sturing dus ook hierop geschiedt, krijgt het EMU-saldo in de begrotings- en verantwoordingscyclus meer aandacht met de invoering van de nieuwe BBV (Besluit begroting en verantwoording). Voor gemeenten is het van belang te weten of met het door hen berekende EMU-saldo, de voor hen geldende referentiewaarden van het EMU-saldo, die voor de afzonderlijke gemeenten berekend zijn, (meerjarig) overschreden worden. Omdat het overschrijden van deze macronorm consequenties kan hebben, is het voor afzonderlijke overheden van belang om meerjarig op de individuele referentiewaarde te sturen.

De berekende referentiewaarde voor de gemeente Veendam bedraagt: € 4.887 (vastgesteld voor de gemeente Veendam in septembercirculaire 2022). De berekening van de EMU-referentie betekent het maximale tekort voor de individuele gemeente.

	2022	2023	2024	2025	2026
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	2728	(508)	(1.133)	(330)	2.756
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.197	3.362	3.270	3.049	2.886
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	699	608	608	608	608
4 Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	769	2.275	2.235	2.456	1.662
5 Baten uit bijdrage van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-	-	-
6 Desinvesteringen in (im)materiele vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)					
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op de exploitatie zijn verantwoord					
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	764	681	653	598	626
10 Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten lasten van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-	-	-
11 a. Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
b. Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	5.091	506	(143)	273	3.962

Het berekende EMU-saldo valt in de begrotingsperiode binnen de vastgestelde referentie (de referentiewaarde is een negatieve waarde).

4. Investerings 2023-2026

In de onderstaande tabel worden de investeringen 2022 opgenomen met een economisch en maatschappelijk nut. Afschrijving van activa vindt plaats op basis van de lineaire methode.

Investerings met een verkrijgingsprijs van < € 10.000 worden niet geactiveerd. In het jaar van aanschaf wordt geen afschrijving en geen rentelast toegerekend.

Omschrijving	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026	Kapitaal- last 2023	Kapitaal- last 2024	Kapitaal- last 2025	Kapitaal- last 2026
SL/SPORT EN RECREATIE (excl tractie)									
Scheidingswand Wildervankhal	25	77.500				4.844			
Verrijdbare basketbalinstallatie	15	30.000				2.675			
Variastellen Parkstadhal	15	21.500				1.917			
Bedrijfsnooddeuren Novoferm Parkstadhal	15	14.500				1.293			
Verrijdbare tribunes Indoorcentrum	15	40.000				3.567			
Technische sportinstallatie Wildervankhal	15	40.000				3.567			
Vervanging sportvloer Parkstadhal	30	225.000				12.563			
Sportverenigingsmaterialen Indoor	10		35.000				4.288		
Onderwijsinrichting Parkstadhal	10		25.000				3.063		
Sportvloer Ommelandervijk	15		12.500				1.115		
Sportvloer Lauwers	30		25.000				1.396		
Scheidingsnetten Indoorcentrum	8		15.500				2.286		
Toplaag sportvloer Sorghvliethal	10			85.000				10.413	
Boilers Indoorcentrum	8			13.500				1.991	
Scorebord Wildervankhal	15			10.500				936	
Onderwijsinrichting Wildervankhal	10			35.000				4.288	
Onderwijsinrichting Sorghvliethal	10			35.000				4.288	
Vaste inrichting Onderwijs Sorghvliethal	15			75.000				6.688	
Veegmachine Sorghvliethal	10				17.500				2.144
Schrofmachine Sorghvliethal	10				35.000				4.288
Geluidsinstallatie Sorghvliethal	10				20.000				2.450
Akoestische wandbekleding Parkstadhal	10				35.000				4.288
Automatisch toegangsdeurensysteem	15				55.000				4.904
SL/BUITENSPORTACCOMODATIES (excl tractie)									
Renovatie 1 veld	15	60.000				5.350			
Beregeningsinstallatie (mobiel)	15	60.000				5.350			
Beregeningsinstallatie (vaste)	15	15.000				1.338			
Beregeningsinstallatie (vaste) (pomp, sproeiers, automaat)	10		15.000				1.838		
Renovatie 1 veld	15		60.000				5.350		
Hockeykunstgras zandveld	12		350.000				37.042		
Renovatie 1 veld	15			60.000				5.350	
Beregeningsinstallatie (vaste)	15			15.000				1.338	
Renovatie 1 veld	15				60.000				5.350
Beregeningsinstallatie	10				15.000				1.838
Renovatie honk- en softbalveld	15				140.000				12.483
SL/TROPIQUA									
Lbk restaurant/ personeelsruimte	15	60.000				5.350			
Tafels/stoelen	15	25.000				2.229			
Sanitair accommodatie	15	50.000				4.458			
Schrob-zuigmachine	8	13.500				1.991			
Frequentieregelaars subtropisch bad	15	37.000				3.299			
Frequentieregelaars glijbaan 2x	15	18.000				1.605			
Renovatie/reparatie buitenbad	15	41.000				3.656			
Filter glijbaan	15		20.000				1.783		
Hekwerk/draaihekken	15			35.000				3.121	
Kunstplanten en bomen	8			13.000				1.918	
Glijbaan 1	15			250.000				22.292	
Glijbaan 2	15				200.000				17.833
Gaskachels Remeha Quinta 90	15				30.500				2.720
Radiatoren en leidingwerk	10				25.000				3.063
Verlichting zwembad wedstrijdabad	10				25.000				3.063
Coating restauratie en personeelsruimten	10				25.000				3.063
LED verlichting accommodatie	10				25.000				3.063

TRACTIE									
44 Pick-up	8	72.500						10.694	
WMM18 + Cyclomaaier	8	26.000						3.835	
ZS51 Zoutstrooier	8	47.500						7.006	
ZS52 Zoutstrooier	8	47.500						7.006	
WOV27 Kunstmest strooier	8	10.100						1.490	
93 Pick-up	8		42.000						6.195
26 John Deere 1515	8		130.000						19.175
83 tractor (occasion)	8			66.000					9.735
03 Bestelwagen Fiat Talento	8			54.645					8.060
53 Bestelwagen Fiat Talento	8			54.645					8.060
37 Bestelwagen	8			54.645					8.060
13 Pick-up	8			72.500					10.694
18 Tractor	8			82.000					12.095
22 Tractor	8			94.300					13.909
28 Grasmaaimachine	8			130.000					19.175
57 Pick-up	8			72.500					10.694
70 Bestelwagen	8			31.500					4.646
Nido sneeuwschuiven (7x)	8			91.000					13.423
WAG05 Atlas Copco QAS 28/40	8			32.500					4.794
WOV04 Zandstrooier	8			32.500					4.794
WOV14 Overtoprees	8			20.000					2.950
WOV38 Messenrol	8			21.050					3.105
66 Bestelautoi	8	31.500						4.646	
10 Toyota HI-Ace	8	54.645						8.060	
ZS22 Zoutstrooier	8	42.500						6.269	
35 Toyota HI-Ace	8	54.645						8.060	
WOV 49 Versnipperaar	8		98.152						14.477
ZS 44 Zoutstrooier	8		42.500						6.269
64 Trekker Fandt 411	8		185.000						27.288
WO 5 Pick-up	8		24.935						3.678
Aanhanger waw01	8			10.100					1.490
Aanhanger waw01	8			10.100					1.490
Aanhanger waw03	8			10.100					1.490
Aanhanger waw04	8			10.100					1.490
WOV 20 Landrollen Jako	8			10.050					1.482
WOV 22 Landrollen Jako	8			10.050					1.482
WOV50 ALK50 Container kraan	8				74.500				10.989
GOV46 Waterpomp	8				10.500				1.549
GOV03 Compressor	8				10.050				1.482
GOV69 Stoomcleaner	8				10.000				1.475
GOV17 Lasapparaat en afzuiging	8				10.000				1.475
GOV07 Vacuum pomp	8				12.000				1.770
GOV 12 Rapid euro 4 430	8				14.000				2.065
Goc3 4Plus panther gasolie pomp	15				11.000				981
ZS13Zoutstrooier	8				44.000				6.490
ZS57 Zoutstrooier	8				44.000				6.490
NIDO SP13 Sneeuwpløeg	8				13.000				1.918
NIDO SP18 Sneeuwpløeg	8				13.000				1.918
NIDO SP22 Sneeuwpløeg	8				13.000				1.918
NIDO SP44 Sneeuwpløeg	8				13.000				1.918
NIDO SP50 Sneeuwpløeg	8				17.000				2.508
NIDO SP52 Sneeuwpløeg	8				17.000				2.508
NIDO SP57 Sneeuwpløeg	8				13.000				1.918
WAW10 Aanhanger	8				10.100				1.490
WAW12 Aanhanger	8				10.100				1.490
WAW13 Aanhanger	8				10.100				1.490
WAW17 Aanhanger	8				10.100				1.490
WAW18 Aanhanger	8				10.100				1.490
80 Roberine	8				97.250				14.344
WMM22 Votex	8				36.000				5.310
WMM22A Votex	8				36.000				5.310
WOV07 Caesar	8				43.123				6.361
WOV10 Eggercraft compleet	8				13.500				1.991
WOV18 Trilo compleet	8				39.000				5.753
WIOV25 Peecon	8				31.250				4.609
WOV30 Redexim	8				40.000				5.900
WOV41 Mulder 6051 Lanbouwwagen	8				16.000				2.360
WOV57 Powerarm en Heggensnoeier Zaaimachine	8				48.750				7.191
WOV61 Doorzaaimachine	8				49.340				7.278
WOV63 GKB Topair	8				12.000				1.770
WOV64 GKB QUIK Lean	8				12.000				1.770

SW-U&O									
SW-Schaftkeet (3x)	8	51.000				7.523	-		
SW-Schaftkeet (3x)	8		51.000				7.523		
W04 Clubcar	8	22.000				3.245			
Piaggio	8	42.000				6.195			
Dienstverlening									
Trasec	8	25.316				3.734			
Vervanging inrichting	15		152.500				13.598		
Vervanging inrichting nevenlokaties	15		40.167				3.582		
SI/Cultuurcentrum									
Filmprojector	15	150.000				13.375			
Narrow casting schermen	5	20.000				4.450			
Hoogwerker	10		22.000				2.695		
Podiumlicht theaterzaal	10			50.000				6.125	
Geluidstafel theaterzaal	8				40.000				5.900
Frontlicht theaterzaal	10				50.000				6.125
Reiniging									
Veegmachine 01	8		275.000				40.563		
07 Pick-upVZ-247-P Fiat Doblo	8		63.500				9.366		
98-73-BKT-2 DAF CF340	8			404.000				59.590	
99-88-BKT-2 DAF CF340	8			404.000				59.590	
Totaal		1.525.206	1.684.754	2.455.285	1.661.763	160.639	212.567	331.042	209.335
Totaal (cumulatief)		1.525.206	3.209.960	5.665.245	7.327.008	160.639	373.206	704.248	913.583

5. Financiering 2023-2026

In de paragraaf Financiering is inzicht gegeven in de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitatie en taakvelden wordt toegerekend. Tevens is de financieringsbehoefte bepaald voor de komende jaren (2023-2025).

De ontwikkeling van de langlopende schuld is in de onderstaande tabel weergegeven.

Deze ontwikkeling sluit aan bij de vast schulden zoals opgenomen in de geprognosticeerde balans. Tevens is de bijbehorende rentelast opgenomen in de tabel. Indien van toepassing zijn de nieuwe aan te trekken langlopende geldleningen verwerkt in de onderstaande tabel.

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
<i>Langlopende geldleningen</i>						
Boekwaarde 1-1	16.300.222	16.020.222	15.740.222	15.460.222	15.180.222	8.900.222
Nieuwe geldleningen					6.000.000	
Aflossing	-280.000	-280.000	-280.000	-280.000	-12.280.000	-280.000
Aflossing nieuwe geldleningen						
Boekwaarde 31-12	16.300.222	15.740.222	15.460.222	15.180.222	8.900.222	8.620.222
<i>Rentelasten lange financiering</i>						
Rentelasten	589.086	575.460	561.852	548.244	517.281	47.128
Rentelasten nieuwe geldleningen						120.000
Totaal rentelasten	589.086	575.460	561.852	548.244	517.281	167.128
Gemiddeld rentepercentage	3,6%	3,6%	3,6%	3,5%	2,4%	1,9%

6. Stand en gespecificeerde verloop reserves 2023

In het onderstaand overzicht wordt het gespecificeerde verloop van de reserves in het begrotingsjaar weergegeven inclusief de verwachte stand aan het begin en het eind van het begrotingsjaar. De reserves zijn per programma gesorteerd om de aansluiting te vinden met de in het programmaplan opgenomen tabellen (Wat mag het kosten?). Het meerjarenperspectief van het gespecificeerde verloop van de reserves is opgenomen als bijlage (zie bijlage nr. 2).

Nr.	Naam reserve	Geraamd saldo 1-1-2023	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2023
1.	10. Arbeidsvoorwaarden op maat	43.784				43.784
3.	12. Reserve ARBO-beleid (BHV/RIE)	7.935				7.935
4.	13. Fractieondersteuning	30.000				30.000
5.	14. Reserve wachtgelden wethouders	187.913		(59.665)		128.248
7.	16. Reserve programma ontwikkeling Kompanjie	150.474				150.474
8.	17. Reserve frictiekosten MOT	1.413.206		(36.458)		1.376.748
9.	18. Reserve rekenkamer	2.799				2.799
80.	86. Organisatieontwikkeling	4.002.277				4.002.277
81.	87. Vitaliteit (ism AROMA)	125.250				125.250
82.	88. Implementatie omgevingswet	140				140
83.	89. Privacywetgeving/invoering AVG	25.711				25.711
84	90. informatiebeveiliging	20.726				20.726
	Subtotaal programma 1.0	6.010.215		(96.123)		5.914.092
10.	19. Stimuleringsfonds Sport	24.990				24.990
11.	20. Energiebesparende maatregelen Tropiqua	46.163				46.163
12.	21. Reserve ZE Sport	43.995				43.995
	Subtotaal programma 2.1	115.148				115.148
14.	23. Ondergrond speelattributen	14.485				14.485
15.	24. Monumentenbeleid	140.000				140.000
16.	25. Stimuleringsfonds Cultuur	24.999				24.999
17.	26. Huisvesting cultuurcentrum	29.000				29.000
18.	27. Nuver Noord	8.974				8.974
19.	28. ZE Cultuurcentrum	20.760				20.760
	Subtotaal programma 2.2	238.218				238.218
23.	32. Lokaal Gezondheidsbeleid					-
	Subtotaal programma 2.4	-				-
25.	34. Algemene Reserve Grondbedrijf	81.530	9.883			91.413
26.	35. Bovenwijkse voorzieningen Grondbedrijf	412.600				412.600
27.	36. Strategische aankopen					-
28.	37. ISV bodemprogramma	235.265				235.265
29.	38. Industriereweg	1.000.000				1.000.000
30.	39. Revitalisatiefonds bedrijventerreinen	10.837				10.837
31.	40. Bruisend centrum Veendam (egalisatiereserve BCO)	13.834				13.834
59.	65. Risicobudget herstraten Wildervank	29.194				29.194
63.	69. Risicobudget Scheepskwartier	14.022				14.022
64.	70. Aanpak Rotte Kiezen	21.451				21.451
70.	76. Winkelcentrum Sorghvliet	298.184		(9.891)		288.293
72.	78. Duurzaam veilig Wildervank-West	47.904				47.904
	Subtotaal programma 2.5	2.164.821	9.883	(9.891)		2.164.813

Nr.	Naam reserve	Geraamd saldo 1-1-2023	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2023
32.	41. Uitbaggeren vijvers	408.823		-		408.823
34.	43. Industriële bewegwijzering	159.195		(3.206)		155.989
35.	44. Onderhoud bruggen	259.227				259.227
36.	45. Reserve achterstallig onderhoud openbare verlichting (OVL)	35.000				35.000
37.	46. Afkoopsommen onderhoud omgevingsgroen begraafplaatsen	806.437	16.129		40.702	863.268
60.	66. Masterplan Centrum	267.158		(13.299)		253.859
61.	67. Stationspark	82.933				82.933
62.	68. Bruggen A Beheer	781.746		(31.676)		750.070
65.	71. Uitvoering Bestuursakkoord Water	62.385				62.385
66.	72. Vervanging openbare verlichting	252.913		(17.648)		235.265
67.	73. Kruispunt G. Veenhuizenweg/A. Tripweg	183.513		(15.853)		167.660
68.	74. Act/vern. Parkeerbewegwijzering	67.440		(13.124)		54.316
69.	75. Maatreg. Verkeersveiligheid scholen fase 1	83.498		(4.091)		79.407
71.	77. Reconstructie Lloydsplein	233.639		(11.771)		221.868
73.	79. Beschoeiingen en steigers	3.891.995		(159.571)		3.732.424
75.	81. Maatreg. Verkeersveiligheid scholen fase 2	100.865		(4.696)		96.169
76.	82. Reconstructie Raadhuis- en Veenlustplein	1.284.789		(64.810)		1.219.979
77.	83. Fietspad Drieborghweg	196.660		(8.291)		188.369
78.	84. Ovonde Sorghvlietlaan	1.646.549		(65.862)		1.580.687
Subtotaal programma 4.1.1		10.804.764	16.129	(413.898)	40.702	10.447.697
74.	80. Duurzaamheidsagenda	37.169		(10.486)		26.683
41.	49. S.L.O.K.	18.481				18.481
Subtotaal programma 4.1.2		55.650		(10.486)		45.164
43.	50. Lokaal Sociaal Beleid	64.987				64.987
44.	51. Stimuleringsfonds Welzijn	24.597				24.597
45.	52. Kwaliteit door participatie	78.749				78.749
46.	53. Inburgering	-				-
47.	54. Sociaal domein WMO/jeugd	-				-
Subtotaal programma 4.2		168.333		-	-	168.333
48.	1. Algemene reserve	12.701.391			2.300.000	15.001.391
49.	2. Weerstandsvermogen	-				-
50.	55. Algemene Bestemmings Reserve (ABR)	26.051.830	980.361	(3.009.256)	228.300	24.251.235
55.	60. Aankoop obligaties (t.i.v. Essent)					
56.	61. Poort van Veendam	414.190				414.190
Subtotaal programma 5.0		39.167.411	980.361	(3.009.256)	2.528.300	39.666.816
Totaal geraamde reserves		58.724.561	1.006.373	(3.539.654)	2.569.002	58.760.282

7. Stand en gespecificeerde verloop voorzieningen 2023

In het onderstaand overzicht wordt het gespecificeerde verloop van de voorzieningen in het begrotingsjaar weergegeven inclusief de verwachte stand aan het begin en het eind van het begrotingsjaar. Het meerjarenperspectief van het gespecificeerde verloop van de voorzieningen is opgenomen als bijlage (zie bijlage nr. 3).

Omschrijving	Geraamd saldo 1-1-2023	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2023
80. Voorziening uitkering voormalige wethouders	3.465.843	(51.000)	200.117	3.614.960
81. Voorziening Buitenwoellaan	239.022	-	-	239.022
83. Voorziening afkoop onderhoud graftuinen	645.757	(80.000)	-	565.757
84. Voorziening rioolbeheer t/m 2013	165.878	(82.939)	-	82.939
85. Voorziening rioolbeheer 2014 e.v.	1.101.745	(467.049)	467.049	1.101.745
86. Voorziening afvalverwerking	14.777	-	-	14.777
87. Voorziening afvalstoffenheffing	424.363	-	-	424.363
88. Voorziening deelneming RSCG	57.000	-	-	57.000
90. Voorziening dubieuze debiteuren *	1.266.669	-	-	1.266.669
91. Voorziening debiteuren SZW *	2.366.749	-	-	2.366.749
92. Voorziening RSCG Logistiek *	216.749	-	-	216.749
93. Voorziening Lloyds Terras *	-	-	-	-
94. Voorziening Buitenwoel/Golflaan *	1.374.451	-	-	1.374.451
95. Voorziening gronden Leeuwerik *	63.717	-	-	63.717
98. Voorziening dub. Debiteuren belastingen*	336.747			336.747
99. Voorziening reparatie 3e jaar WW	48.975		10.546	59.521
100. Voorziening de Dallen II *	337.613			337.613
101. Voorziening Woellust *	44.699			44.699
Totaal voorzieningen	12.170.754	(680.988)	677.712	12.167.478
* Voorzieningen met een specifiek karakter	(6.064.394)	-	-	(6.064.394)
Totaal voorzieningen excl. specifiek karakter	6.106.360	(680.988)	677.712	6.103.084

8. De toelichting uiteenzetting van de financiële positie 2023-2026

Investerings

De belangrijkste ontwikkelingen ten opzichte van de uiteenzetting van de financiële positie van het vorig begrotingsjaar zijn de ontwikkelingen in de investeringen. In onderstaande tabel is het verloop van de investeringen in beeld gebracht ten opzichte van de primitieve begroting 2022 (jaarschijf 2022-2025).

Bedragen x € 1.000,-

	2023	2024	2025	2026
Programmabegroting 2022	958	624	1.692	
Programmabegroting 2023	1.525	1.685	2.455	1.662
Mutatie	567	1.061	593	1.662

Financiering

In de onderstaande tabel zijn de vaste schulden van de langlopende geldleningen per 1-1 van het begrotingsjaar opgenomen.

Bedragen x € 1.000,-

	2023	2024	2025	2026
Programmabegroting 2022	15.740	15.460	15.180	
Programmabegroting 2023	15.740	15.460	15.180	8.900
Mutatie	-	-	-	8.900

Voorzieningen

In de onderstaande tabel zijn de voorzieningen opgenomen per 1-1 van het betreffende begrotingsjaar.

Bedragen x € 1.000,-

	2023	2024	2025	2026
Programmabegroting 2022	6.272	6.266	6.300	-
Programmabegroting 2023	6.106	6.103	6.121	6.198
Mutatie	(166)	(163)	(179)	6.198

BIJLAGEN

1. Het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld 2023

Taakvelden	Realisatie 2021			Begroting ná wijziging 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	339.752	1.814.998	-1.475.246	51.000	2.100.189	-2.049.189	51.000	2.123.831	-2.072.831
0.2 Burgerzaken	331.523	1.016.999	-685.477	318.020	1.182.409	-864.389	318.020	1.263.645	-945.625
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.4 Ondersteuning organisatie	2.281.041	15.573.096	-13.292.054	2.179.042	18.575.147	-16.396.105	2.209.441	19.573.577	-17.364.136
0.5 Treasury	2.323.014	844.040	1.478.974	2.613.967	759.832	1.854.135	1.985.630	529.814	1.455.816
0.61 OZB woningen	4.732.680	314.166	4.418.513	4.830.190	264.796	4.565.394	4.996.663	264.796	4.731.867
0.62 OZB niet-woningen	3.455.355	17.940	3.437.415	3.531.416	14.500	3.516.916	3.626.081	14.500	3.611.581
0.64 Belastingen Overig	44.007	61.067	-17.059	62.150	40.700	21.450	63.340	40.700	22.640
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	67.042.149	-	67.042.149	70.769.920	-	70.769.920	74.707.184	-	74.707.184
0.8 Overige baten en lasten	45.504	52.519	-7.015	-	1.981.277	-1.981.277	-	2.460.711	-2.460.711
0.9 Vennootschapsbelasting	-	-26	26	-	50.000	-50.000	-	50.000	-50.000
0.10 Mutaties reserves	1.191.735	3.760.361	-2.568.626	12.052.130	10.423.444	1.628.686	3.740.205	3.575.375	164.830
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cluster 0. Bestuur en ondersteuning	81.786.761	23.455.160	58.331.601	96.407.835	35.392.294	61.015.541	91.697.564	29.896.949	61.800.615
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	70.600	1.709.064	-1.638.464	-	1.706.159	-1.706.159	-	1.708.266	-1.708.266
1.2 Openbare orde en Veiligheid	125.410	625.807	-500.397	135.501	739.048	-603.547	30.737	619.361	-588.624
Cluster 1. Veiligheid	196.010	2.334.871	-2.138.861	135.501	2.445.207	-2.309.706	30.737	2.327.627	-2.296.890
2.1 Verkeer, wegen en water	64.543	3.258.472	-3.193.928	30.335	3.375.577	-3.345.242	30.240	3.582.825	-3.552.585
2.3 Recreatieve Havens	4.644	10.199	-5.554	2.527	4.003	-1.476	2.527	4.003	-1.476
2.4 Economische Havens en waterwegen	33.876	299.311	-265.434	22.908	415.111	-392.203	22.908	431.888	-408.980
2.5 Openbaar vervoer	2.400	31.422	-29.022	16.052	15.192	860	16.052	27.629	-11.577
Cluster 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	105.464	3.599.402	-3.493.939	71.822	3.809.883	-3.738.061	71.727	4.046.345	-3.974.618
3.1 Economische ontwikkeling	-	194.943	-194.943	-	450.813	-450.813	-	198.913	-198.913
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.847.235	2.294.450	552.786	2.547.818	2.650.192	-102.374	2.547.818	2.761.869	-214.051
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	158.925	167.706	-8.780	157.398	193.745	-36.347	145.004	181.781	-36.777
3.4 Economische promotie	-	21.085	-21.085	-	50.956	-50.956	-	50.956	-50.956
Cluster 3. Economie	3.006.160	2.678.182	327.978	2.705.216	3.345.706	-640.490	2.692.822	3.193.519	-500.697

4.1	Openbaar basisonderwijs	6.140	92.117	-85.977	5.860	139.701	-133.841	5.860	139.701	-133.841
4.2	Onderwijshuisvesting	68.314	1.001.497	-933.184	33.133	889.921	-856.788	33.133	862.900	-829.767
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.432.496	2.264.952	-832.457	2.496.763	3.562.925	-1.066.162	1.907.175	3.253.944	-1.346.769
Cluster 4. Onderwijs		1.506.949	3.358.566	-1.851.617	2.535.756	4.592.547	-2.056.791	1.946.168	4.256.545	-2.310.377
5.1	Sportbeleid en activering	915.814	115.439	800.374	22.500	109.000	-86.500	2.500	89.000	-86.500
5.2	Sportaccommodaties	2.474.264	3.809.454	-1.335.190	1.369.591	4.020.522	-2.650.931	1.369.591	4.235.345	-2.865.754
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	249.441	1.717.756	-1.468.315	616.097	2.054.961	-1.438.864	616.097	2.142.035	-1.525.938
5.4	Musea	65.888	212.345	-146.457	63.524	195.370	-131.846	63.524	190.369	-126.845
5.6	Media	-	696.956	-696.956	-	708.740	-708.740	-	667.216	-667.216
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	90.845	1.968.447	-1.877.602	26.523	2.017.118	-1.990.595	18.703	2.176.956	-2.158.253
Cluster 5. Sport, cultuur en recreatie		3.796.251	8.520.397	-4.724.146	2.098.235	9.105.711	-7.007.476	2.070.415	9.500.921	-7.430.506
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	222.878	1.690.676	-1.467.798	200.027	775.067	-575.040	200.027	682.741	-482.714
6.2	Wijkteams	-	1.113.849	-1.113.849	-	865.993	-865.993	-	866.317	-866.317
6.3	Inkomensregelingen	15.046.295	18.242.337	-3.196.042	14.040.200	19.677.107	-5.636.907	14.040.200	17.795.287	-3.755.087
6.4	Begeleide participatie	624.020	10.654.051	-10.030.031	166.382	10.257.322	-10.090.940	166.382	10.523.803	-10.357.421
6.5	Arbeidsparticipatie	60.306	1.675.661	-1.615.356	110.000	1.699.684	-1.589.684	20.000	1.603.014	-1.583.014
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	40.198	2.620.755	-2.580.557	-	1.654.369	-1.654.369	-	1.654.668	-1.654.668
6.71b	Begeleiding (WMO)	-	194.794	-194.794	-	281.554	-281.554	-	244.021	-244.021
6.71c	Dagbesteding (WMO)	-	1.162.466	-1.162.466	-	4.180.554	-4.180.554	-	4.099.971	-4.099.971
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	109.719	-109.719	-	294.106	-294.106	-	462.731	-462.731
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	-	2.676.907	-2.676.907	-	2.665.479	-2.665.479	-	2.541.448	-2.541.448
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	42.857	15.694.345	-15.651.488	18.500	15.298.830	-15.280.330	-	7.153.859	-7.153.859
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	-	-	-	-	-	-	-	2.933.838	-2.933.838
6.72b	Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-	-	-	-	248.806	-248.806
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-	-	-	-	715.317	-715.317
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	-	-	-	-	-	259.173	-259.173
6.73a	Pleegzorg	-	-	-	-	-	-	-	601.281	-601.281
6.73b	Gezinsgericht	-	-	-	-	-	-	-	570.180	-570.180
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-	-	-	-	-	1.441.002	-1.441.002
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-	-	-	-	2.235.821	-2.235.821
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-	-	-	-	490.678	-490.678
6.74c	Gesloten plaatsing	-	-	-	-	-	-	-	114.036	-114.036

6.81a	Beschermd wonen (WMO)	2.417.000	2.317.743	99.257	1.615.420	1.714.495	-99.075	3.406.130	3.705.756	-299.626
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	15.052	-15.052	-	26.246	-26.246	-	26.246	-26.246
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	25.080	25.080	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	3.486	40.686	-37.200	-	-	-	-	-	-
6.82a	Jeugdbescherming	-	-	-	-	-	-	-	694.584	-694.584
6.82b	Jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-	-	62.202	-62.202
Cluster 6. Sociaal domein		18.457.039	58.209.041	-39.752.003	16.175.609	59.415.886	-43.240.277	17.832.739	61.726.780	-43.894.041
7.1	Volksgezondheid	157.561	1.040.615	-883.054	197.516	1.197.184	-999.668	241.494	1.108.339	-866.845
7.2	Riolering	1.967.371	1.126.286	841.086	2.196.503	964.005	1.232.498	2.198.245	964.779	1.233.466
7.3	Afval	4.301.173	2.843.955	1.457.218	4.082.074	2.910.363	1.171.711	4.287.845	3.051.978	1.235.867
7.4	Milieubeheer	90.689	1.014.730	-924.040	-	876.266	-876.266	-	955.820	-955.820
7.5	Begraafplaatsen	309.422	331.791	-22.369	162.587	294.130	-131.543	162.587	294.468	-131.881
Cluster 7. Volksgezondheid en milieu		6.826.217	6.357.376	468.841	6.638.680	6.241.948	396.732	6.890.171	6.375.384	514.787
8.1	Ruimtelijke Ordening	-	733.309	-733.309	-	588.395	-588.395	-	537.364	-537.364
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.635.566	4.635.566	-	1.985.716	2.126.476	-140.760	1.985.716	2.136.550	-150.834
8.3	Wonen en bouwen	2.147.028	2.267.171	-120.143	1.500.011	3.190.328	-1.690.317	708.880	1.255.825	-546.945
Cluster 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		6.782.593	7.636.046	-853.452	3.485.727	5.905.199	-2.419.472	2.694.596	3.929.739	-1.235.143
Totaal taakvelden		122.463.444	116.149.042	6.314.402	130.254.381	130.254.381		125.926.939	125.253.809	673.130

Taakvelden	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	51.000	2.123.110	-2.072.110	51.000	2.143.981	-2.092.981	51.000	2.146.727	-2.095.727
0.2 Burgerzaken	318.020	1.097.635	-779.615	318.020	1.097.272	-779.252	318.020	1.096.909	-778.889
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.4 Ondersteuning organisatie	2.172.040	18.670.018	-16.497.978	2.172.040	20.822.205	-18.650.165	4.000	19.558.537	-19.554.537
0.5 Treasury	1.757.414	429.630	1.327.784	1.661.559	448.504	1.213.055	1.615.706	166.692	1.449.014
0.61 OZB woningen	5.092.703	264.796	4.827.907	5.188.743	264.796	4.923.947	5.284.783	264.796	5.019.987
0.62 OZB niet-woningen	3.684.676	14.500	3.670.176	3.743.271	14.500	3.728.771	3.801.866	14.500	3.787.366
0.64 Belastingen Overig	63.340	40.700	22.640	63.340	40.700	22.640	63.340	40.700	22.640
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	75.167.746	-	75.167.746	78.071.315	-	78.071.315	76.433.183	-	76.433.183
0.8 Overige baten en lasten	-	3.896.527	-3.896.527	-	5.034.931	-5.034.931	-	5.211.376	-5.211.376
0.9 Venootschapsbelasting	-	50.000	-50.000	-	50.000	-50.000	-	50.000	-50.000
0.10 Mutaties reserves	1.582.766	1.130.040	452.726	749.895	1.093.472	-343.577	523.067	1.092.975	-569.908
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cluster 0. Bestuur en ondersteuning	89.889.705	27.716.956	62.172.749	92.019.183	31.010.361	61.008.822	88.094.965	29.643.212	58.451.753
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-	1.698.071	-1.698.071	-	1.633.489	-1.633.489	-	1.663.871	-1.663.871
1.2 Openbare orde en Veiligheid	30.737	618.931	-588.194	30.737	618.501	-587.764	30.737	600.958	-570.221
Cluster 1. Veiligheid	30.737	2.317.002	-2.286.265	30.737	2.251.990	-2.221.253	30.737	2.264.829	-2.234.092
2.1 Verkeer, wegen en water	30.240	3.537.076	-3.506.836	30.240	3.510.158	-3.479.918	30.240	3.499.702	-3.469.462
2.3 Recreatieve Havens	2.527	4.003	-1.476	2.527	4.003	-1.476	2.527	4.003	-1.476
2.4 Economische Havens en waterwegen	22.908	445.172	-422.264	22.908	453.954	-431.046	22.908	450.364	-427.456
2.5 Openbaar vervoer	16.052	15.065	987	16.052	15.002	1.050	16.052	14.938	1.114
Cluster 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	71.727	4.001.316	-3.929.589	71.727	3.983.117	-3.911.390	71.727	3.969.007	-3.897.280
3.1 Economische ontwikkeling	-	198.913	-198.913	-	198.913	-198.913	-	198.913	-198.913
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.547.818	2.761.869	-214.051	2.547.818	2.761.869	-214.051	2.547.818	2.761.869	-214.051
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	145.004	181.514	-36.510	145.004	181.249	-36.245	145.004	175.932	-30.928
3.4 Economische promotie	-	50.956	-50.956	-	50.956	-50.956	-	50.956	-50.956
Cluster 3. Economie	2.692.822	3.193.252	-500.430	2.692.822	3.192.987	-500.165	2.692.822	3.187.670	-494.848
4.1 Openbaar basisonderwijs	5.860	139.701	-133.841	5.860	139.701	-133.841	5.860	139.701	-133.841
4.2 Onderwijshuisvesting	33.133	857.301	-824.168	33.133	841.469	-808.336	33.133	810.816	-777.683
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.830.675	3.170.262	-1.339.587	1.830.675	3.163.080	-1.332.405	1.830.675	3.155.899	-1.325.224

Cluster 4. Onderwijs	1.869.668	4.167.264	-2.297.596	1.869.668	4.144.250	-2.274.582	1.869.668	4.106.416	-2.236.748
5.1 Sportbeleid en activering	2.500	89.000	-86.500	2.500	25.000	-22.500	2.500	25.000	-22.500
5.2 Sportaccommodaties	1.369.591	3.944.923	-2.575.332	1.369.591	3.886.896	-2.517.305	1.369.591	3.865.101	-2.495.510
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	616.097	2.110.379	-1.494.282	616.097	2.110.697	-1.494.600	616.097	2.086.061	-1.469.964
5.4 Musea	34.472	167.869	-133.397	34.472	167.869	-133.397	34.472	167.869	-133.397
5.6 Media	-	667.216	-667.216	-	667.216	-667.216	-	667.216	-667.216
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	18.703	2.165.460	-2.146.757	18.703	2.108.944	-2.090.241	18.703	2.107.426	-2.088.723
Cluster 5. Sport, cultuur en recreatie	2.041.363	9.144.847	-7.103.484	2.041.363	8.966.622	-6.925.259	2.041.363	8.918.673	-6.877.310
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	200.027	682.741	-482.714	200.027	682.741	-482.714	200.027	682.741	-482.714
6.2 Wijkteams	-	866.672	-866.672	-	867.164	-867.164	-	867.164	-867.164
6.3 Inkomensregelingen	14.040.200	17.806.220	-3.766.020	14.040.200	17.817.297	-3.777.097	14.040.200	17.828.397	-3.788.197
6.4 Begeleide participatie	166.382	10.281.637	-10.115.255	166.382	10.000.942	-9.834.560	166.382	9.778.885	-9.612.503
6.5 Arbeidsparticipatie	20.000	1.642.232	-1.622.232	20.000	1.639.330	-1.619.330	20.000	1.639.854	-1.619.854
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	1.654.668	-1.654.668	-	1.654.668	-1.654.668	-	1.654.668	-1.654.668
6.71b Begeleiding (WMO)	-	244.021	-244.021	-	244.021	-244.021	-	244.021	-244.021
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	3.899.971	-3.899.971	-	3.899.971	-3.899.971	-	3.899.971	-3.899.971
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	565.878	-565.878	-	674.999	-674.999	-	765.142	-765.142
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-	2.541.448	-2.541.448	-	2.541.448	-2.541.448	-	2.541.448	-2.541.448
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	8.765.646	-8.765.646	-	8.397.492	-8.397.492	-	8.630.569	-8.630.569
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	2.666.588	-2.666.588	-	2.588.876	-2.588.876	-	2.683.510	-2.683.510
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	226.142	-226.142	-	219.551	-219.551	-	227.577	-227.577
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	650.158	-650.158	-	631.210	-631.210	-	654.283	-654.283
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	235.564	-235.564	-	228.699	-228.699	-	237.059	-237.059
6.73a Pleegzorg	-	546.509	-546.509	-	530.583	-530.583	-	549.977	-549.977
6.73b Gezinsgericht	-	518.243	-518.243	-	503.139	-503.139	-	521.530	-521.530
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	1.309.738	-1.309.738	-	1.271.568	-1.271.568	-	1.318.049	-1.318.049
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	2.030.898	-2.030.898	-	1.971.310	-1.971.310	-	2.043.873	-2.043.873
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	447.238	-447.238	-	434.607	-434.607	-	449.989	-449.989
6.74c Gesloten plaatsing	-	103.648	-103.648	-	100.628	-100.628	-	104.306	-104.306
6.81a Beschermd wonen (WMO)	3.406.130	3.688.317	-282.187	3.406.130	3.584.261	-178.131	3.406.130	3.505.205	-99.075
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	26.246	-26.246	-	26.246	-26.246	-	26.246	-26.246
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-	-	-	-	-

6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.82a	Jeugdbescherming	-	631.312	-631.312	-	612.914	-612.914	-	635.319	-635.319
6.82b	Jeugdreclassering	-	56.535	-56.535	-	54.888	-54.888	-	56.894	-56.894
Cluster 6. Sociaal domein		17.832.739	62.088.270	-44.255.531	17.832.739	61.178.553	-43.345.814	17.832.739	61.546.677	-43.713.938
7.1	Volksgezondheid	241.494	1.108.544	-867.050	197.516	1.064.778	-867.262	197.516	1.064.778	-867.262
7.2	Riolering	2.170.599	929.740	1.240.859	2.142.952	928.967	1.213.985	2.115.306	928.193	1.187.113
7.3	Afval	4.287.845	3.066.813	1.221.032	4.287.845	3.087.918	1.199.927	4.287.845	3.085.651	1.202.194
7.4	Milieubeheer	-	881.424	-881.424	-	866.188	-866.188	-	874.479	-874.479
7.5	Begraafplaatsen	162.587	292.016	-129.429	162.587	290.043	-127.456	162.587	289.898	-127.311
Cluster 7. Volksgezondheid en milieu		6.862.525	6.278.537	583.988	6.790.900	6.237.894	553.006	6.763.254	6.242.999	520.255
8.1	Ruimtelijke Ordening	-	534.136	-534.136	-	530.908	-530.908	-	527.680	-527.680
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.985.716	2.127.550	-141.834	1.985.716	2.127.550	-141.834	1.985.716	2.127.550	-141.834
8.3	Wonen en bouwen	699.880	1.738.247	-1.038.367	699.880	1.736.223	-1.036.343	699.880	1.734.198	-1.034.318
Cluster 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		2.685.596	4.399.933	-1.714.337	2.685.596	4.394.681	-1.709.085	2.685.596	4.389.428	-1.703.832
Totaal taakvelden		123.976.882	123.307.377	669.505	126.034.735	125.360.455	674.280	122.082.871	124.268.911	-2.186.040

2. De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves 2024-2026

Nr.	Naam reserve	Geraamd saldo 31-12-2023	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2024	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2025	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2026
1.	10. Arbeidsvoorwaarden op maat	43.784				43.784				43.784				43.784
3.	12. Reserve ARBO-beleid (BHV/RIE)	7.935				7.935				7.935				7.935
4.	13. Fractieondersteuning	30.000				30.000				30.000				30.000
5.	14. Reserve wachtgelden wethouders	128.248		(59.665)		68.583		(59.665)		8.918				8.918
7.	16. Reserve programma ontwikkeling Kompanje	150.474				150.474				150.474				150.474
8.	17. Reserve frictiekosten MOT	1.376.748		(36.458)		1.340.290		(33.688)		1.306.602				1.306.602
9.	18. Reserve rekenkamer	2.799				2.799				2.799				2.799
80.	86. Organisatieontwikkeling	4.002.277				4.002.277				4.002.277				4.002.277
81.	87. Vitaliteit (ism AROMA)	125.250				125.250				125.250				125.250
82.	88. Implementatie omgevingswet	140				140				140				140
83.	89. Privacywetgeving/ invoering AVG	25.711				25.711				25.711				25.711
84	90. Informatiebeveiliging	20.726				20.726				20.726				20.726
	Subtotaal programma 1.0	5.914.092		(96.123)		5.817.969		(93.353)		5.724.616				5.724.616
10.	19. Stimuleringsfonds Sport	24.990				24.990				24.990				24.990
11.	20. Energiebesparende maatregelen Tropiqua	46.163				46.163				46.163				46.163
12.	21. Reserve ZE Sport	43.995				43.995				43.995				43.995
	Subtotaal programma 2.1	115.148				115.148				115.148				115.148
14.	23. Ondergrond speelattributen	14.485				14.485				14.485				14.485
15.	24. Monumentenbeleid	140.000				140.000				140.000				140.000
16.	25. Stimuleringsfonds Cultuur	24.999				24.999				24.999				24.999
17.	26. Huisvesting cultuurcentrum	29.000				29.000				29.000				29.000
18.	27. Nuver Noord	8.974				8.974				8.974				8.974
19.	28. ZE Cultuurcentrum	20.760				20.760				20.760				20.760
	Subtotaal programma 2.2	238.218				238.218				238.218				238.218
23.	32. Lokaal Gezondheidsbeleid													
	Subtotaal programma 2.4													
25.	34. Algemene Reserve Grondbedrijf	91.413	8.820			100.233	8.975			109.208	9.132			118.340
26.	35. Bovenwijkse voorzieningen Grondbedrijf	412.600				412.600				412.600				412.600
27.	36. Strategische aankopen													
28.	37. ISV bodemprogramma	235.265				235.265				235.265				235.265
29.	38. Industriebeg	1.000.000				1.000.000				1.000.000				1.000.000
30.	39. Revitalisatiefonds bedrijventerreinen	10.837				10.837				10.837				10.837
31.	40. Bruisend centrum Veendam (egalisereserve BCO)	13.834				13.834				13.834				13.834
59.	65. Risicobudget herstraten Wildervank	29.194				29.194				29.194				29.194
63.	69. Risicobudget Scheepskwartier	14.022				14.022				14.022				14.022
64.	70. Aanpak Rotte Kiezen	21.451				21.451				21.451				21.451
70.	76. Winkelcentrum Sorghvliet	288.293		(9.891)		278.402		(9.891)		268.511		(9.891)		258.620
72.	78. Duurzaam veilig Wildervank-West	47.904				47.904				47.904				47.904
	Subtotaal programma 2.5	2.164.813	8.820	(9.891)		2.163.742	8.975	(9.891)		2.162.826	9.132	(9.891)		2.162.067
32.	41. Uitbaggeren vijvers	408.823				408.823				408.823				408.823
34.	43. Industriële bewegwijzering	155.989		(3.206)		152.783		(3.206)		149.577		(3.206)		146.371
35.	44. Onderhoud bruggen	259.227				259.227				259.227				259.227
36.	45. Reserve achterstallig onderhoud openbare verlichting (OVL)	35.000				35.000				35.000				35.000
37.	46. Aankopen onderhoud omgevingsgroen begraafplaatsen	863.268	15.107		40.702	919.077	16.084		40.702	975.863	17.078		40.702	1.033.643
39.	47. Egalisereserve riolering													
60.	66. Masterplan Centrum	253.859		(13.299)		240.560		(13.299)		227.261		(13.299)		213.962
61.	67. Stationspark	82.933				82.933				82.933				82.933
62.	68. Bruggen A Beheer	750.070		(31.676)		718.394		(31.676)		686.718		(31.676)		655.042
65.	71. Uitvoering Bestuursakkoord Water	62.385				62.385				62.385				62.385
66.	72. Vervanging openbare verlichting	235.265		(17.648)		217.617		(17.648)		199.969		(17.648)		182.321
67.	73. Kruispunt G.Veenhuizenweg/A. Tripweg	167.660		(15.853)		151.807		(15.853)		135.954		(15.853)		120.101
68.	74. Act/vern. Parkeerbewegwijzering	54.316				41.192		(13.124)		28.068		(13.124)		14.944
69.	75. Maatreg. Verkeersveiligheid scholen fase 1	79.407		(4.091)		75.316		(4.091)		71.225		(4.091)		67.134
71.	77. Reconstructie Loydsplein	221.868		(11.771)		210.097		(11.771)		198.326		(11.771)		186.555
73.	79. Beschoelingen en steigers	3.732.424		(159.571)		3.572.853		(159.571)		3.413.282		(159.571)		3.253.711
75.	81. Maatreg. Verkeersveiligheid scholen fase 2	96.169		(4.696)		91.473		(4.696)		86.777		(4.696)		82.081
76.	82. Reconstructie Raadhuis- en Veenlustplein	1.219.979		(64.810)		1.155.169		(64.810)		1.090.359		(64.810)		1.025.549
77.	83. Fietspad Drieborghweg	188.369		(8.291)		180.078		(8.291)		171.787		(8.291)		163.496
78.	84. Ovonde Sorghvlietlaan	1.580.687		(65.862)		1.514.825		(65.862)		1.448.963		(65.862)		1.383.101
	Subtotaal programma 4.1.1	10.447.697	15.107	(413.898)	40.702	10.089.608	16.084	(413.898)	40.702	9.732.496	17.078	(413.898)	40.702	9.376.378

Nr.	Naam reserve	Geraamd saldo 31-12-2023	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2024	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2025	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2026
74.	80. Duurzaamheidsagenda	26.683		(10.486)		16.197		(10.486)		5.711		(1.013)		4.698
41.	49. S.L.O.K.	18.481				18.481				18.481				18.481
	Subtotaal programma 4.1.2	45.164		(10.486)		34.678		(10.486)		24.192		(1.013)		23.179
43.	50. Lokaal Sociaal Beleid	64.987				64.987				64.987				64.987
44.	51. Stimuleringsfonds Welzijn	24.597				24.597				24.597				24.597
45.	52. Kwaliteit door participatie	78.749				78.749				78.749				78.749
46.	53. Inburgering					-				-				-
47.	54. Sociaal domein WMO/jeugd					-				-				-
	Subtotaal programma 4.2	168.333				168.333				168.333		-		168.333
48.	1. Algemene reserve	15.001.391				15.001.391				15.001.391				15.001.391
49.	2. Weerstandsvermogen													
50.	55. Algemene Bestemmings Reserve (ABR)	24.251.235	836.627	(869.256)	228.300	24.446.906	823.927	(143.211)	203.300	25.330.922	822.279	(38.600)	203.300	26.317.901
55.	60. Aankoop obligaties (t.i.v. Essent)													
56.	61. Poort van Veendam	414.190				414.190				414.190				414.190
	Subtotaal programma 5.0	39.666.816	836.627	(869.256)	228.300	39.862.487	823.927	(143.211)	203.300	40.746.503	822.279	(38.600)	203.300	41.733.482
	Totaal geraamde reserves	58.760.282	860.554	(1.399.654)	269.002	58.490.184	848.986	(670.839)	244.002	58.912.333	848.489	(463.402)	244.002	59.541.422

3. De stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen 2024-2026

Omschrijving	Geraamd saldo 31-12-2023	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2024	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2025	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31-12-2026
80. Voorziening uitkering voormalige wethouders	3.614.960	(51.000)	194.062	3.758.022	(51.000)	196.565	3.903.587	(51.000)	199.113	4.051.700
81. Voorziening Buitenwoellaan	239.022	-	-	239.022	-	-	239.022	-	-	239.022
83. Voorziening afkoop onderhoud graftuinen	565.757	(80.000)	-	485.757	(80.000)	-	405.757	(80.000)	-	325.757
84. Voorziening rioolbeheer t/m 2013	82.939	(55.293)	-	27.646	-	-	27.646	(27.646)	-	-
85. Voorziening rioolbeheer 2014 e.v.	1.101.745	(467.049)	467.049	1.101.745	(467.049)	467.049	1.101.745	(467.049)	467.049	1.101.745
86. Voorziening afvalverwerking	14.777	-	-	14.777	-	-	14.777	-	-	14.777
87. Voorziening afvalstoffenheffing	424.363	-	-	424.363	-	-	424.363	-	-	424.363
88. Voorziening deelneming RSCG	57.000	-	-	57.000	-	-	57.000	-	-	57.000
90. Voorziening dubieuze debiteuren *	1.266.669	-	-	1.266.669	-	-	1.266.669	-	-	1.266.669
91. Voorziening debiteuren SZW *	2.366.749	-	-	2.366.749	-	-	2.366.749	-	-	2.366.749
92. Voorziening RSCG Logistiek *	216.749	-	-	216.749	-	-	216.749	-	-	216.749
93. Voorziening Lloyds Terras *	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
94. Voorziening Buitenwoel/Golflaan *	1.374.451	-	-	1.374.451	-	-	1.374.451	-	-	1.374.451
95. Voorziening gronden Leeuwerik *	63.717	-	-	63.717	-	-	63.717	-	-	63.717
98. Voorziening dub. Debiteuren belastingen*	336.747	-	-	336.747	-	-	336.747	-	-	336.747
99. Voorziening reparatie 3e jaar WW	59.521		10.546	70.067		10.546	80.613		10.546	91.159
100. Voorziening de Dallen II *	337.613			337.613			337.613			337.613
101. Voorziening Woellust *	44.699			44.699			44.699			44.699
Totaal voorzieningen	12.167.478	(653.342)	671.657	12.185.793	(598.049)	674.160	12.261.904	(625.695)	676.708	12.312.917
* Voorzieningen met een specifiek karakter	(6.064.394)	-	-	(6.064.394)	-	-	(6.064.394)	-	-	(6.064.394)
Totaal voorzieningen excl. specifiek karakter	6.103.084	(653.342)	671.657	6.121.399	(598.049)	674.160	6.197.510	(625.695)	676.708	6.248.523

4. Overhead (Taakveld 0.4 Ondersteuning organisatie)

Omschrijving onderdeel overhead	2023
Facilitair	1.201.691
Huisvesting	710.734
ICT	2.521.122
Overige apparaatskosten	174.036
Personeel gerelateerde kosten	2.291.916
Personeelskosten	9.712.815
Tractie	751.686
Totaal overhead	17.364.000
Verdeling tractie over specifieke taakvelden*	-627.955
Verdeling facilitair over specifieke taakvelden*	-39.000
Overhead onverdeeld	16.697.045

**Tot en met 2020 bestonden de overheadkosten binnen de begroting van de gemeente Veendam met name uit de door De Kompanjie doorberekende kosten. Inmiddels is dit samenwerkingsverband beëindigd en heeft de gemeente Veendam mede op basis van de richtlijnen BBV zelf een methodiek ontwikkeld om de overheadkosten te bepalen. Bovenstaand hiervan de uitkomst waarbij moet worden vermeld dat de verdeling van een gedeelte van de tractie en facilitair nog nader dient te worden uitgewerkt. Vandaar dat deze als correctie is opgenomen in bovenstaande tabel.*

5. Eerste begrotingswijziging 2023 meerjarig ombuigingstraject (MOT) 2024-2026

Eerste begrotingswijziging 2023 Meerjarig Ombuigingstraject (MOT) 2023 -2026

Nummer	Programma	Naam programma	Omschrijving	2026
1	2.3	Jeugd/onderwijs	Bezuiniging op zwemvervoer	5.000
2	2.4	Gezondheids(zorg)	Verlagen subsidie Compaen	200.000
3	2.5	Bruisend centrum en levendige woonwijken	Versoberen het Fysieke Domein	123.700
4	4.1.1	Ruimtegebruik/infrastructuur/beheer & onderhoud	Wegen (o.a. minder grootonderhoud)	50.000
5	4.2	Kwaliteit door participatie	Bezuiniging op armoedeverzorging	43.500
6	5	Financiën	Efficiency organisatie	2.468.040
Totaal MOT				2.890.240
				2026
Saldo primitieve begroting				-2.186.040
1e begrotingswijziging 2023				2.890.240
Saldo begroting na 1e begrotingswijziging				704.200

1. Bezuiniging op zwemvervoer

Op dit moment regelt en betaalt de gemeente Veendam voor een aantal basisscholen het zwemvervoer, vanwege de afstand van deze scholen tot Tropiqua in combinatie met het belang van zwemonderwijs voor de kinderen. De scholen ervaren problemen bij het zelfstandig regelen van dit vervoer met ouders/vrijwilligers. Vanaf 2026 zullen de scholen dan zelf deze voorziening moeten organiseren.

2. Verlagen subsidie Compaen

Compaen krijgt jaarlijks afgerond 2 miljoen euro om het brede welzijnswerk voor onze gemeente uit te voeren. Een verlaging van de subsidie van 10% behoort naar onze mening tot de mogelijkheden. Betekent wel dat overleg moet plaatsvinden met Compaen over de gevolgen van deze bezuiniging en hun bijdrage aan de innovatieve inrichting van het Sociaal Domein.

3. Versoberen van het Fysieke Domein

Het versoberen kan variëren van het niet meer plaatsen van kerstbomen in de kerstperiode tot het stoppen met de vaarrecreatie door het Oosterdiep. Ook kan worden gestopt met de hangende planten centrum en de brugbediening en/of –onderhoud kan op een andere wijze worden uitgevoerd.

4. Wegen

Het kwaliteitsniveau van de wegen is momenteel op C-niveau (CROW landelijke normering). Onderzocht gaat worden of er op bepaalde terreinen wat minder onderhoud gepleegd kan worden. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de gevolgen voor de beheerskosten op langere termijn.

5. Bezuiniging op armoedeverzorging

Deze voorgenomen bezuiniging heeft tot gevolg dat er keuzes moeten worden gemaakt binnen de gemeentelijke armoedeverzorgingen.

6. Efficiency organisatie

De organisatie wordt de komende jaren afgestemd op die van een omvang van een gemeente van ruim 27.000 inwoners. In die afstemming zit een verwachte loonkosten daling die in de komende jaren zal oplopen. Ook loopt de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de gemeente Pekela af, waardoor de vergoeding voor de personele inzet en de vergoeding voor de overhead volledig vervalt. De structurele lasten (zoals salarissen, overhead) die hiermee annex zijn maken op dit moment onderdeel uit van de meerjarenbegroting en in de komende jaren zal geanticipeerd worden op de beëindiging van de DVO. Hiervoor zal een dekkingsplan opgesteld worden, die als intentionele bezuinigingsmaatregel is toegevoegd aan het overzicht van het Meerjarig Ombuigingstraject (MOT).